

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 63

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 63

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 63

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 63

1/6/4

Inc. Nenc.

63

BIBLIOTECA NAZIONALE
CENTRALE - FIRENZE

10.000 - 8-1937

Ex Libris Joannis Nencini
1874

D. 2

G. Nencini

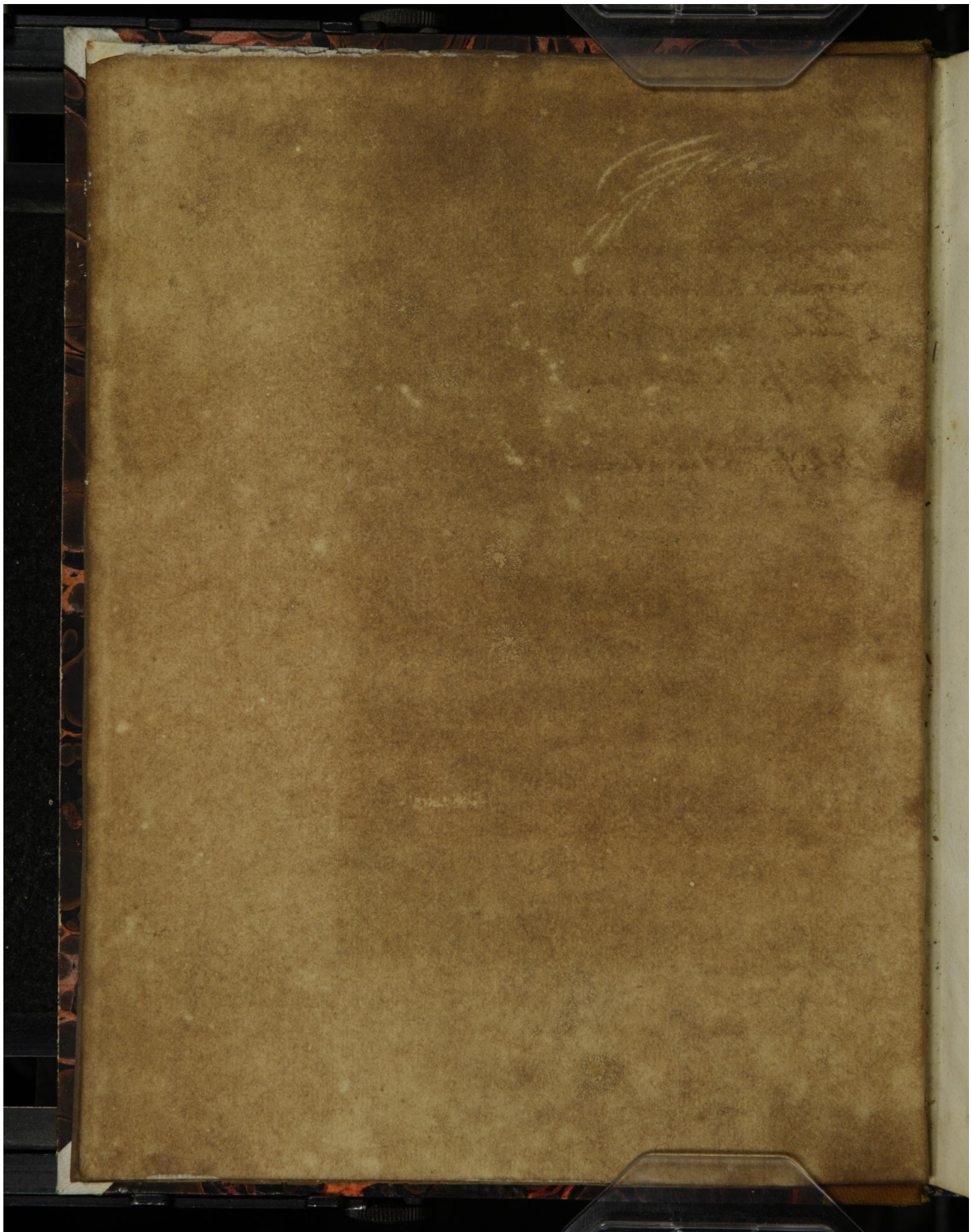
1859

Brunet — = Brissac

f. 33 - 39

P. 100

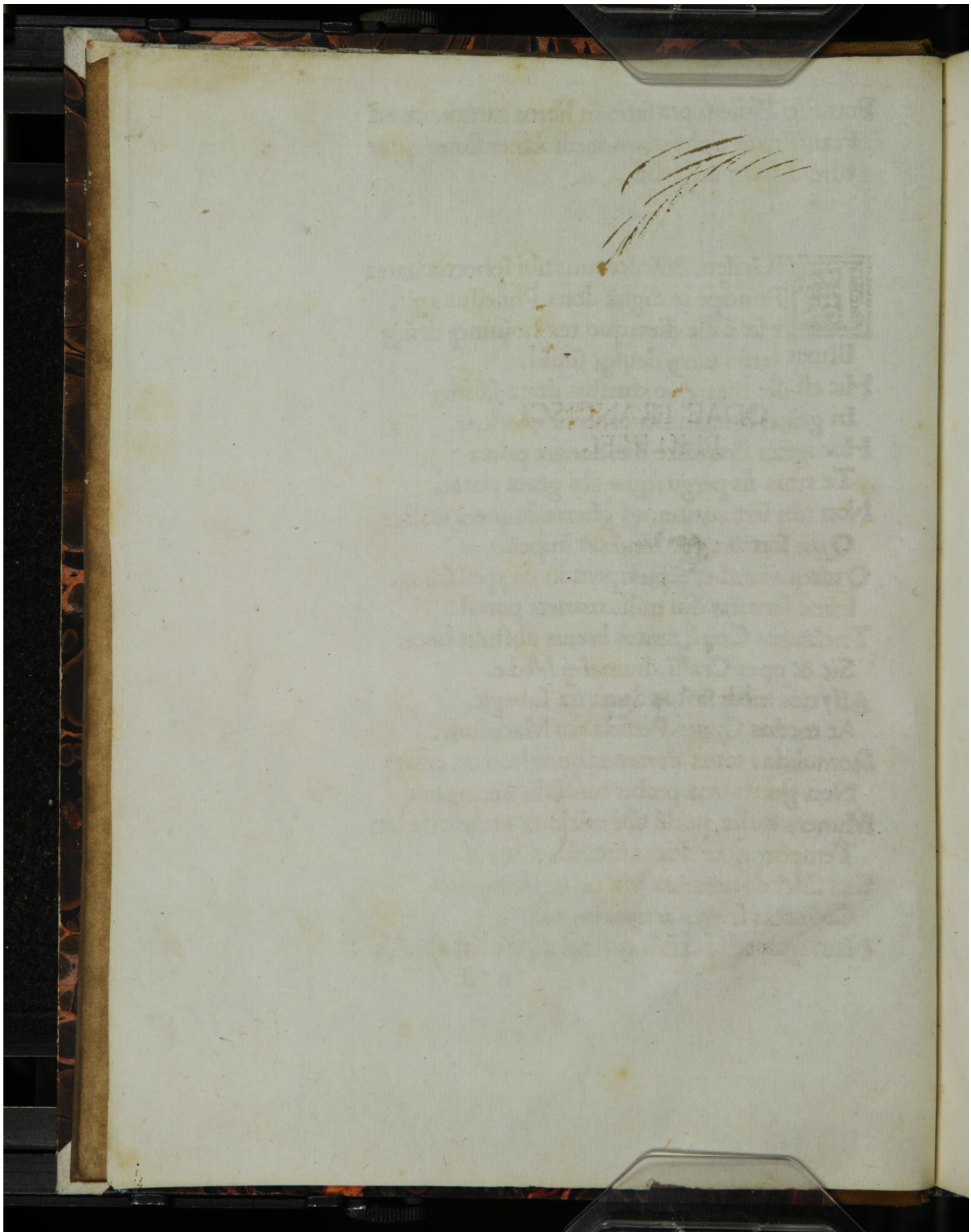

ODAE FRANCISCI
PHILELFI.

Francisci Philelfi præfatio in libros carminum ad
Franciscum Sphortiam mediolanensium quar-
tum ducem inclytum.

Rāciscus Frācisce tuus tibi sphortia uates
Principe te digna dona Philelfus agit.

Hic ē ille dies: quo rex hoīumq; deūq;

Illuxit tertijs uirq; deusq; simul.

Hic est ille dies: quo christus dona salutis

In genus humanum contulit exoriens.

Hoc igitur Francisce die. donare poeta

Te tuus iis pergit: quæ tibi grata putat.

Non tibi fert aurum. nō gēmas. munera nulla:

Quæ fortuna suo uindictet imperio.

Quicquid habet tēpus: perit id cū tpe tādē.

Hinc fortuna diu nulla manere potest.

Thesauros Cræsi tantos breuis abstulit hora:

Sic & opes Crassi. diuitiasq; Midæ.

Assyrios medi fastus ducis ira subegit.

At medos Cyrus. Persida res Macedum.

Romulidas totus dominos quos horruit orbis:

Non genus una probis contudit innumeris

Munera nulla quidē tibi nūc dux inclyte dātur:

Tempore quæ ducas interitura breui.

Sed fidei documenta piæ cultiq; benignus

Collectas fruges accipis ingenii.

Nam quæ celsa canūt citharā dū pulsat apollo:

Carmina pierides: hæc tibi dona legis.
Iudice nam phœbo diæ celebrare sorores
Res lætantur eas: quas fugit interitus
Laudibus illustres. quibus hæc extollitur atas
Per uirtutis opus in cumulū referunt.
Laudantur proceres. reges laudantur & altis
Ornantur titulis ob bene gesta duces.
Nobilis hos inter miris tua Sphortia uirtus
Emicat auguriis sydera summa petens.
Non fortuna tui laudem sibi uindicat ullam
Quæ probitate tibi cedit ubiq; tua.
Non aliunde quidem q̄ ex te dux optime pēdes.
Hoc externa ratus inferiora bono.
Sola tuum uirtus medio tibi nomen in orbe
Fixit: fortunā quæ iubet esse suam.
Quis putet exilium nudodoluisse Bianti
Qui bona dum fugeret: propria quaq; tulit?
Num sua quis ducat: quæ uis non una repente
Auferat inuito: sollicitumue premat?
Solus es indomitus: uitio qui liber ab omni
Nil pluris facias. q̄ bene facta sequi.
Tu bene res gestas bene gestis rebus in omnem
Prosequeris uitam. nil tibi turpe placet.
Ii tibi sunt mores: qualis in principe summo
Esse decet. nulla te capit ambitio.
Quoq; gradu superas alios magis unus honoris:
Hoc duce uirtute te geris inferius.
Felicem se quisquis putat: cui cominus uti

Contigit aspectu colloquioq; tuo:
Fronte hilaris. uultuq; grauis. uerboq; modestus
Omnibus unus ades. quis duce te melior?
Nō te fastus hēt. facilē maiorq; minorq;
Sentit. teq; nihil mitius esse uidet.
Nec tibi grata minus mēs ē q̄ iusta: repēdens:
Qui sua des cuiq;: qui meruisse uelis.
Quātus es in dando: te munificentia carum
Iucundumq; facit regibus: & populis
O nos felices iterumq; iterumq; beatos:
Qui ductu regimur auspiciisq; tuis:
Exemplum Franciscē tuum quicumq; sequūtur:
Hi sibi quid dubitēt omnia lāta fore?
Flagitium uitam solum mortalibus āgram
Reddit. & āternas mox agit in tenebras.
At pietate homini paritur cum certa uoluptas
Luce sub hac fragili: tū fit in astra uia.
Hinc tu cuncta bono mōetitus lāta superno:
Relligione nihil esse putas melius.
Hanc noctesq; diesq; colis. tibi semper in ore
Est pater omnipotens: quo duce cuncta facis.
Hunc unum esse putas: ad quē mēs oīs & oē
Debeat humanū tendere consilium.
Non igitur mirum: tibi si deus optimus uni
Semper adest: alacer si tua uota fouet.
Hic tibi tam claros. tam multos sāpe triūphos.
Ob pietatis opus imperiūq; dedit.
Id dedit imperium: quo nullum pulchrius usq;
a tui

Delius ex orbe spectat olympiaco.
Hunc igitur proceres: regesq; ducesq; secuti
Magna suis rebus emolumenta dabunt.
Non sine mente dei. quem uirtus aurea flectit
Et pietatis honos Sphortia tanta geris.
Qui mortalis enim nullis prope uiribus omnes
Fudisset uires nobilis italia:
Et reges cessere tibi. cessere cateruæ.
Florentesq; urbes colla dedere iugo.
Quâquâ pulchra tibi laus ē. qđ uiceris hostem:
Quisq; sponte furens impia bella tulit:
Pulchrior illa tamen longeque illustrior: omnes
Quod tibi deuinctos iungis amore pio.
Non hominis magis eē reor. q̃ mente carentis
Immanisq; feræ uincere posse alios.
Sed qui se uictor cohibet: nec frangitur ira.
Iure uir egregius ille uocandus erit.
Quin imitaris eum: qui pacis fœdera secum
Attulit exoriens lampade noctifuga.
Vt tenebras christus. quas dira errata parentum
Intulerant terris: sustulit adueniens:
Sic pius italiam ferro flamisq; ruentem
Efficis incolumē iusticiæ radiis.
Omnibus ignoscis. cunctos tibi reddis amicos
Deuinctosq; facis officio uel ope.
Tu solus Francisce potes cohibere furorem
Et reuocare citum. fortis es ac sapiens.
Te duce felici iam pax celebratur ubiq;.

Vndiq; bella silent. ferreus ensis hebet.
Iam metus oīs abest. adeunt te Sphortia reges.
Pontificesq; tua constituuntur ope.
Quis tibi millenos non exoptauerit annos:
Cuius sit uita. uita decusq; bonis?
O superi seruate uirum: quem sæcula tantum
Nec uentura dabunt: nec genuere prius.
Insubrium regno q̄ longa in pace fruatur.
Sitq; diu uoto lætitiæq; suis.
Huic flama coniuncta pari expectata senectæ
Tempora longeuæ Blanca uidere queat.
Blanca inter cunctas mulieres floret: ut astra
Inter luna micat: cum magis orbe nitet.
Hæc adeo forma splendet speciosa uirago:
Vt sibi Pandoram cedere cogat hera.
Nāq; pudicitia studeat superare Dianam
Ingeniūq; bono præstet Athena tibi.
Aspicite o procures: faciat qua prole beatum
Blanca uirum. pueros aspice o procures.
Nonne phaneta oculis Galeacius iste Marias:
Nonne coma Phœbum Mercuriumq; refert?
Iam fremit indomitum generoso pectore Martē.
Enseq; fulmineo uictor in arma ruit.¹
Nil sapit abiectum. laudem studiosior ambit.
Est matris similis. estq; patris similis.
Hoc deus optato dios hærede parentes
Sæcula post longa muniat omnipotens.
Nā quid in hyppolita non est: quod diua puella

a iiii

De se non magnum spondeat & celebre:
Pignora sic deinceps: quæ circū cara parentes
Blandiciis ludunt: indole sunt patria.
Pure igitur tanti celebremus principis omnes
Muneribus nomen carminibusq; nouis.
Hic Franciscæ tibi natalis Sphortia felix
Opto: sit: ut felix primus in orbe fuit.
Hic peperit mundo scælicis gaudia uitæ
Hic te det nobis sæcula multa frui.
Teq; tuus cupiat semper cecinisse poeta:
Cui tu solus ades portus & alta quies.

Francisci philelfi carminum Apollo.
CARMEN PRIMVM.

Cio qui se dederint inerti:
Nil habet: quo sint celebres futuri:
Quippe qui temnat decus acris oē
Mentis & usus.
Nāq; quo ducas numero uirorum
Quēpiam: qui nil acie profunda
Spectet excelsum: fugiatq; pulchrum
Munus agendi.
Languet arescens uigor ille noster
Intimus: quo quid bene cogitamus
Magna facturi: stupidum soporem
Pectus ut hausit.
Ocium uulgi fugimus procacis.

Quicquid a nobis agitur: putamus
Languida multo potius quiete
Mortis amica.

Me nihil paruum iuuat aut frequentis
Voce iactatum populi nec umbra
Altius quiddam rapidis fatigat
Pectora flāmis.

Ergo quid tandem cupimus referre?
Ducta quem nobis uolucris sagitta
Fertur ad calcem: quibus excitamur
Ignibus acti?

Quā mihi uellem superi dedissent:
Res ut illustris gererem. uirisq;
Quos alit uirtus: bene profuturas
Omnibus æque.

Quod tamen possum facilis libensq;
Præsto. non uecors celebrator altæ
Laudis accedo. ueniat canendus
Deniq; quisquam.

Quem uirum nobis animus per omnis
Optet ad cælum titulos ferendum:
Tota quem tellus stupeat. nec atas
Obruat ulla?

Vnus in terris uiget inter omnes
Laudibus præstans. meritis uerendus
Regibus manans atauis. & idem
Gloria regum.

Franciæ quēnam decus atq; sydus

Splendidum magnæ. columnęq; tantâ
Mole uexati latet ac ruentis

Karolus orbis.

Hunc. n. terris hominum redemptor

Tradidit regem simul & parentem:

Quem truces omnes metuant tyranni:

Horreat horchus.

Hic erit solus domitor latronis:

Cuius impuris arabes scelesti

Legibus parent. arabumq; tetra

Arma secuti.

Turcus & quisquis domini sepulchrum

Seruus. obscurus premit innocentis

Heu iugo turpi: tibi cedit uni.

Karole regi.

Tu pie cunctos fidei rebelles

Punies hostes. pariesq; sanctis

Omnibus miram populis salutem

Inclutus ultor.

Hæc erunt olim referenda cellis

Vocibus uati: quibus orbis omnis

Gestiat lætus pietate regis

Paceq; tanti.

Ne dies frustra tamen ipsa nobis

Inter hæc præsens data iudicetur:

Laude quod dignum liceat futura

Munus obire.

Lusinus centum satyras proteruis

Cantibus denas decadas peracti

Ad decem senis numeris seueros

Millia uersus.

Nunc libet plectro modulos inire:

Vsa quis fertur celebranda Sappho?

Vsus Alcæus. Lyricoq; uates

Nomine clari.

His iuuat nostro requiem labori

Ferre. Pelliden memorant atroci

Marte defessum cithara suesse

Pellere curas.

Et senem tradunt samium uicissim

Per lyram membris solitum soporem

Fundere intentis iterumq; certa

Lege fugare.

Magna uis cantus resonante neruo:

Quo furor citur: quiescit ira:

Mensq; feruescit facibus trifulcis:

Rursus & horret.

Qui dolens patris lachrymas subacti

Cladis auctorem gladio petebat:

Cessit iratus numeris coactus

Empedocleis.

Quā sit excellens citharæ potestas:

Sensit armatus pariterq; inermis

Ille: qui totum macedum tyrannus

Terruit orbem.

Cinxit Amphion fidibus canoris

Cadme: quam primus posuisse sacram
Diceris Theben. pecudesq; ponti
Flexit Arion.

Hic. n. quondam grauibus Tarento
Ditior soluens oculis Corinthum
Naue dum latus repetit per æquor
Fata repellit

Nāq; uectore cithara uidentes
Nauitæ grandis cumulasse gazas
Cæde crudeles statuunt nefanda
Perdere uatem.

Ille sed postq̃ precibus lyraq;
Temptat immanes animos inanis:
Ecce delphinus modulis citatos
Lenit Arion.

Quos ubi circum placidis choreis
Despicit captos fidibus sonoris
Ludere & saltum ueluti precari:
Credimus inquit.

Credimus longe melius ferorum
Nostra delphinum fidei prophanis
Quā uiris nostræ cupidis ruinæ
Desilit audax:

Quē citus dorso subiens acuto
Excipit delphin: patriæq; tutum
Reddit. & quisq; stupeat trahentem
Orphea siluas:

Hunc. n. chiron senior iuuenta

Feruidum neruis citharæ superba
Prouocat. paret pudibundus hospes.

Vincere chiron.

Nāq; testudo rhodopes ut altum
Vocibus uolui resonis per antrum
Cœpit: extemplo uolucres feræq;

Agmine plaudunt.

Quin & hauritas memorant cupressos
Cantibus captas agitasse celsos
Vertices dulcis cupidas choreæ

Monte sub æmo.

Insuper lapsus fluuios perennis
Fertur oblitus nouitate cantus:

Quo simul ducti stupuere manes
Terror & horcus.

Nō ne cum summus citharæ propheta
Tangeret neruos: Saulem sinebat
Spiritus dirus rabiem remittens

Ferre quietem?

Mite quur ergo simili moueri
Mirer humanum ratione pectus:

Cuius hæc uirtus eadem prementis
Flectit habænas.

Rusticos iuxta siculum Gelona
Ac ducem. cuius periire persæ
Ductibus: censent: inopes quod essent

Ducere plectrum.

Sic graues ipsi studio canendi

Ducimur tandem ueterem secuti

Socratem longe leuiore neruo

Plectra terentes.

Nec mihi solum fuerint canenti

Quos lyra tantum numeros amarunt.

Finibus nullis uolumus teneri.

Voce nec una.

Doricus nobis grauior. phrigosq;

Mollior cantus. mediusq; lydus

Se ferat coram merito uicissim

Munere fungens.

Ergo nec cornu litui nec acrem

Spero concentum. renuo nec ipsam

Fistulam. nullis fidibus nec ulli

Parcimus auræ.

Tibiæ quantum moduli ualerent:

Ille Tyrtæus docuit: iacenti

Qui iugo spartæ petulantis hostis

Colla subegit.

Tibia morbos potuit domare

Alter infestos penitus sub imis

Clunibus fixos. liceat uagari

Latius ergo:

Quando nec primus citharæ magister

Tibiam doctæ reuuit mineruæ.

Hac enim iuxta citharaq; fertur

Vsus Apollo.

Phœbe quā frater chelyn ille diuum

Nuncius dono tibi cessit olim:

Tange. concentus referens olympi

Voce sororum.

Dum lyram uates modulis Apollō

Dulcibus pulsans per amica gratis

Singulae reddant uicibus puellae

Carmina uoces.

Fac modo: duris placeat camœna

Auribus. pluris Ateas futuros

Scimus hinnitus audios equestris

Carminis hostes.

Nec iuuat lyppos radii micantes.

Dulce mel ducit febriens amarum.

Nec lyram sensus melioris expers

Curat asellus.

Hoc libet paulum requiesce prato:

Quod nemo cingit uariis amœnum

Fontium riuis uiridi coronans

Naiadas umbra.

Karoli post hæc referam triūphos

Regis optatos: quibus ipse ductor

Omnibus lætam pariet quietem

Vindice christo.

Strauit hic anglos genus acre bello.

Atq; ui captum patriumq; regnum

Auxit hostili meritaq; poena

Victor & ultor.

Hæc quidem digno memoranda cantu

Arbitror. uerum satyrē labore
Nunc mihi tanto minus expetenda

Moleq; fesso.

Spiritus cum se recrearit aura
Redditus leni: dederitq; pœnas
Prædo periurus fideiq; sanctæ

Impius hostis.

Vatibus totus celebrabit orbis
Karolum nobis: pietate quisquis
Principes cunctos: radiis ut astra

Vincit apollo.

CARMEN SECVNDVM.

I Mæme cupis nosse: quid olim
Postq̃ satyris manus extrema
Accessit: ago: breuibus dicam.

Nimis labor & cura perurens
Soluens hominem penitus tabe
Conficit. ubi dux ille Philippus
Superas hinc concessit in arces:
Mox terribilis Pluto gigantas
Quos tartarei tenebras inter
Erebi tetras uincula nodis
Millibus arctis ipsa ligarant:
Furiis furiis undiq; septos
Miseras nostras misit in oras:
Subito trepidos furor immanis
Martis populos omnia uertens
Iuga cum uallibus æquora segetes

Armīs facibus spoliis cāde
Late inuasit. pietas nulla
Reliqua est. ipse Insubribus dirā
Stimulant cecis animos flāmis.
Quod ego meditans quid agam dixi?
Fatuis memet socium tradam?
Stolidos uulgi comiter sensus?
Stultus patiar sponte uocari?
Sequar insanos mente carentis?
Faciam nunq̃. meq; quietis
Grauibulq; uiris iungere pergā.
Me restitui penitus phoebo
Musisq; sacris: quā iuga summi
Sacra parnasi latices inter
Laurosq; colunt melle fluentes.
Resonam citharam pulsat Apollo.
Variis musæ numeris astant.
Vicibusq; suis carmina fundunt.
Nos sic agimus uacui curis.
Vitā curas uarias inter.
Quid agas cupimus discere Mame
Etiam tu qui Nestoris annos
Prope iam uiuas inter apricos
Quibus exurgit Tuscia colles.
Alii bellis. odiis. cāde.
Nos Mame bonis famæ studiis
Certe mus & officio recto.

CARMEN TERTIVM.

Siquis non aliis uirum
Norit te meritis Karole maximum:
Saltem munificentia
Spectet conspicuum laudibus inclyta.
Nam q̄q̄ titulis nites
Cunctis: quos probitas altius euehit:
Præstas omnibus attamen
Illustris specie munificentia.
Haud est: quæ magis excitet
Virtus hac homines: ut cupiant bene
His: quos promeritos sciant.
Ingratus fuerit semper & impius:
Huic qui noluerit bene
Cuius promeruit grata benignitas.
Vates æacidem tuba
Smyrnæus resona tollit in ætera:
Quod nullum metuat metum:
Troianosq; premat turbine bellico.
Pelliden etiam refert
Idem. quem celebrant pierides sacra
Extinctum misero seni
Ingenti precio reddere filium.
Plus auri ualuit nitor
In nato Thetidos q̄ inerti decus.
Auri uendiderat sitis:
Ultro quem dare clamentia debuit:
Pellides igitur fuit
Huius laudis inops: qua superas uiros
Tu dando reliquos bene.

Quis non ergo tibi cedere dixerit
Gonzaga æacidem ferum:
Qui non Martis opus fortiter efferrit
Solum noris & agmina
Sed longe reliquis. quis remicas: bonis
Adsit grata benignitas:
Tu me quòttidie muneribus nouis
Ornas: præsidio fouens.
Nullius pateris nos inopes rei:
Mittas qui Cereris piæ
Vim tantam: nitido qui studeas togæ
Dono me decorarier
Ac nummi facias tempore diuitem.
Nullus nunc hyemis metus
Terret. nulla fames: quando minacibus
Impendet mala dentibus
Cantabunt merito castalides tibi
Nostræ: q̄ poterunt magis.
Et te munifico cedere nemini
Ostendent uario lyræ
Cantu multifonæ. non animus quidem
Gratus defuerit mihi:
Quando nec tibi deest grata benignitas.

CARMEN QVARTVM.

Rex Karole regibus uerendis
Qui cunctis merito antecellis unus
Fortunæq; bonis tuisq; nostri
O sæcli decus inclytum. priorum
Heroum species. deum propago

b ü

Te uerbis quibus efferam poeta:
Tu cunctos superas probos. nec una
Polles laude mera. tibi sed omnis
Virtus se comitem fatetur ultro.
Mars paret tibi. paret & minerua.
Quis te iustius arma cepit unquam?
Aut uictor posuit: tuas in astra
Res gestas populi efferunt supremi.
Vno Francia rege te triumphat.
Omnis gallia te ueretur unum.
Te solum metuunt tremuntq; Turci:
Qui tot stragibus impii rebelles
Insectantur: & obterunt per omne
Extremum scelus heu genus priorum.

CARMEN QVINTVM.

Obis quid doleas: fare Bisulcere:
Dic Martinio tandem.
Nec te detineat uel bipatrem pudor
Textoris rabulae ue:
Vel quae te bibulum lustra per omnia
Vulgat fama perennis.
Narra: quid doleas. nec retice malum
Heu quid flatibus addi
Nostris amplius aut durius ultimis
Possit nominis auram.
Si nulla miseri sorte merebimur:
Dum te Karole miris
Extollit meritis & titulis uirum
Heroas super omnis:

Collegas alios laudibus erigit
Hic ad sydera nostros
Orator. tenebras trudit in abditas
Alios feruidus horchi.
Nullo nos hominum nec numero locans
Nec sermone uel atro.
Neq̃ sum penitus: non igitur miser.
Animi torqueat ægri.
Non de me quereris iure Bisulcere.
Nec Martinio nosti
Te totum penitus: qui bibulus mices
Cyathos spumeus inter.
Alter nam Bibulus uel pater est tibi:
Vel si uera negaris.
Riualis patris est. quem simulas. tui.
Hinc tu stirpe superbus
Surgens e duplici. tum rabulam refers:
Tum maiore triumpho
Illum: cui genitrix nupsit adultera:
Et quem suppositus tu
Textorem uocitas ridiculus patrem.
Vt fortissimus ille
Alcides gemino sanguine gloriam
Natus lumine rerum
Gestarum peperit percelebrem sib:
Sic tu laude bibendi
Mirandus gemino patre superbiens
Bibulus sacra per alta
Viues insubrium cognitus omnibus

b iii

Felix ganeo lustris.

CARMEN SEXTVM.

Ponte mendaces sumus & proterui.

Fallimus falsis populos figuris.

Et piis uerbis animum rebelles

Fallimur ipsi.

Dicimus christum genitum superno

Rege: cui paret mare. terra. flāmā:

Quicquid & cælum liquidiq; cingunt

Aeris aurā.

Hunc item famur Mariæ pudico

Ventre mortalem coluisse formam

Inter humanos habitasse fluctus

Turbine multo.

Gente quem natum perhibent hebreæ.

Stirpe fabrili. regione tetra.

Oppido nullis titulis nitenti

Paupere tecto.

Hunc nec actæ tenuit mineruæ

Docta quam dicunt. schola Nicolæ.

Non magus perles. Babylon. nec ulli

Pythagorei.

Hunc nec ægyptus docuit nec Indus.

Non atlas afer. dryidesue. Gallus.

Nulla gens. nullus puero magister

Tradidit artes.

Nec tamen quicq; titulis ferendum

Novit Arcimbolde hominum uerenda

Mens: quod illius graue pectus ulla

Parte lateret.

Prætulit nummis caruisse nummis.)

Non latus cinxit ualida cohorte.

Infimæ sortis sibi non superbo

Legit amicos.

Hos sibi fecit socios. sodales.†

Contubernales. comites & omnis

Conscios uitæ. neq; uixit ullis

Solus in oris.

Hos sibi testis habuit per omne

Tempus: ut gentem statuit docere:

Quæ deum rector placidusq; rerum

Iusserat auctor.

Quin patrem secum & patris atq; luce

De sua flantem tenebris dieq;

Spiritum semper studuit præesse

Rebus agendis.

Trinus atq; unus. sator. ac is idem

Fit satus iactu reuigente nullo.

Et simul purus fluit ex utroq;

Spiritus ortu.

Sic deus uerax. homo sic in omnem

Vixit ætatem: patuitq; mundo:

Qualis & quantus foret: & subesse

Legerat ultro.

Ex hero seruum fieri putauit

Regium munus. superasse cunctos

Lege parendi imperiale duxit

Omne per æuum.

b iiii

Hinc tulit mitis rabidos furores
Gentis hebreæ miserum per omne
Dedecus tractus crucis ad pudenda
Vulnera saua.

Hic enim clavis tribus heu tremendis
Fixus. & dextrum latus a nefando
Cuspide diræ penetratus ictu
Liquerat auras.

Clarus admisit tenebras Apollo:
Vulnerum talis moriente christo
Totus hei mundus tremuit. profundus
Horruit horchus.

Quin ferunt priscis animæ sepulchris
Corporum sumptis ueterū figuris
Isse surgentes patriam per urbem
Plebis in ora.

At ferus Pluton foribus reclusis
Fleuit ereptum genus omne patris
Illius primi. male rebus usi
Diuitis horti.

Tertia fati domitor resurgit
Luce non soli Mariæ nec uni
Agnitus Petro placidis in urbem
Gressibus actus.

Qui dies postq̃ decies triumpho
Quattuor terram stupidam relato
Victor ambisset: populo uidente
Astra petiuit.

Liquit in terris fidei futuros

Nuncios sanctæ celebrisq; testes:

Vsq; quos secum tenuisset usus

Nocte dieq;.

Quos quidem sancto uoluit refertos

Spiritu. primis populos ab Indis

Ad pigros gades polus hos docentis

Sensit uterq;.

Omnis hos uidit stupefactus orbis

Audiens dantes noua iura mundo:

Nulla quos mundi docuisset ætas

Talibus uti.

Nam quis indoctos homines & omnis

Artis urbanæ putet imperitos

Gentium linguis uariis locutos

Iura tonantis:

Ecce piscator rudis & pudendus

Audet ingentem caput orbis urbem

Ingredi. celsos proceres daturus

Legibus imis.

Ille sic graium sapiens adiuit

Pallium nullis sociatus armis:

Docta que dudum schola fabricasset

Socratis alti.

Sic item cunctos similis petiuit

Vulgus indoctus populus : & oras

Iura. quæ nullo didicit Solone:

Inclyta monstrans.

Si negas christum fidei rebellis

Aurium. linguæ soluisse. uisus

Et pedum nodos. pariterq; fracta
Membra ligasse:
Rursus ut pergas uacuis pudore
Redditos uitæ penitus sepultos
Illius iussu: poteris negare
Cognita cunctis?
Non ne romani genus illud acris
Martis inuictum. quibus ipse cessit
Pontus & tellus subiere christi.
Iura fidemq;
Quosq; nec Gallus nec acerbus Afer.
Nulla gens unquã ualuit tremendis
Viribus: sola pietate uicit
Rustica plebes.
Arte qui totum potuit superna
Ex eo quicquid fuit ante nunq;
Cogere: ut formam caperet stupendam
Rebus & usu:
Hic item puris animis & æquis
Fudit æterni iubaris micantem
Lampada: ut lucem populos per omnis
Fundere possent.
Omnis hinc mundi sapiens potestas
Cessit indoctis. meliore fratris
Spiritus forma rudibusq; truncis
Arboris almæ.
Sic enim summus deus ille diuum
Clarius cunctis uoluit supernum
Gentibus regnum superasq; uires

Pandere terræ.

Si nec ingentis ualidum tulisset
Corporis robur nimiosq; fastus
Sortis externæ nitidosq; cultus

Orbis & auras.

Plura quid nostris repetam camœnis?
Talibus christi rudibus ministris
Quæq; gens omnes homines & omnis

Paruit orbis.

Ergo quis sensus adeo quis expers
Mentis ac prorsus fatuus negarit
Esse uenturum: cruce qui pependit:

Rursus in orbem?

Hic ubi uiuos pariterq; functos
Luce sublimis folio uocarit
Iudicaturus: trutina rependet

Premia cuiq;

Rebus hinc forma uaria nouatis:
Morte diuino imperio subacta:
Christus æterne dominator omne

Transfiget æuum.

Credimus cuncti ueneranda quæq;
Nunciant nobis fidei probati
Ac pii testes hominem deumq;

Ore fatemur.

Te deum nobis hominemq; Christe
Dicimus mixta pariter figura
Te cibo totum capimusq; potu
Corde maligno.

Fallimus gentes ita Nicolae
Sponte mendaces. similiq; fucō
Fallimur. sensus uarians uoluntas
Mutat inertes.

Vnde sed noster fluat error: olim
Ambigo. nam quid fidei pudicæ
Qua nihil nobis melius fatemur:
Linquimus usum?

Quaq; fallaces homines inique
Credimus: nos si bene crederemus:
Nūquid in diros animi tumultus
Verteret error?

Spiritus nobis alacer ne uires
Forſitan præſtat ualidas: at illas
Carnis infirmæ nequeunt ſubire
Vota nec auſus?

An gregis paſtor potius ſupremus
Ac patres cœtus reliqui fidelis
Turpis exemplo nocuere uitæ?
Dedecus ingens

Nāq; quis ſperet ſcabie leuari
Vlceris ſœdi medicum refertum
Intuens: prauum facit imperator
Militis uſum.

Qui crucis ſignum titulumq; nuper
Geſſit antiſtes referebat ipſum
Moribus chriſtum tuus ille ductor
Summe ſacerdos.

Præſules ſi ſe ſimilis per omnem

Illius uitam gererent & acta
Ceteri: nunquam uariaret ipso
Pectus ab ore.

Sic ego mecum meditans opinor.
Ipse quid tandem grauis & peritus
Sentias: norim. tibi noster uni
Plaudit Apollo.

Ciuum nam te decorant patrūq;
Iura sacrorum. refugitq; nulla
Doctior te laus. & amica uirtus
Nouit alumnum.

CARMEN SEPTIMVM.

Vo romana fato gaudet Brocarde cremōa
q   Qur fraudē te laude tua q solus adēptos
     Restituit nob̄ gemiōs quos liuor & astus
Abstulerat certo rabidi discrimine Martis.
Lator. n. nobis. merito tibi gratulor uni:
Flectere qui ualeas tigres saeuosq; leones
Viribus eloquii: motosq; remittere fluctus.
Hos igitur nobis dulci quos luce carentes.
Iure putabamus: nulla formidine tactos
Quod tua reddiderit uis & suauissima sandi
Copia: nō paruam peperit tibi munere laudem
Tam pulchro: qđ nulla queāt nec fata nec auū
Lædere cuncta uorans: mō tu tibi cautior adsis.
Nō semp fortuna uiris tēptanda probatis:
Quæ dum blanda suis credētes pellicit ullos
Pollicitis: scopulos fallens deducit in altos:
Infligitq; furens cunctis in rebus honestum

Emineat: primumq; sibi summumq; fatiget.
Quod palmam promittit. iter. currentibus idem
In stadium semper calx proponatur: ut ipsa
Præmia promeriti contingant pulchra laboris.
Nā quāuis soleat flectentibus ordine cursum
Interdum simulata monens fortuna fauere:
Fallit atrox tandem. medio certamine sese
Ostendens alio. fuerit q̄ nuper: amictu.
Omnibus in rebus præstat prudentia: tēpus
Quā longum multusq; parat: seruatq; peritus
Vfus & officium. iuuenem turbatio mentis
Transuersum plerūq; trahit sub imagine recti.
Nil ineas igitur: quod nō tecum ante uolutes
Et sæpe: & multum. nam sic quod denegat ætas
Inuenit ingenium. qui se cōmiserit alto
Deceptus facieq; maris: specieq; sereni
Aetheris. ignarus: lateant quæ monstra profūdo:
Poenitet interdum: nec habet: quā rebus ī aspris
Possit opem subitis horrens afferre procellis.
Principio semper proin prospexisse futuris
Fluctibus in placida uel tempestate decebit.
Turpe grauem dixisse uirū: nunq̄ hoc fore duxi:
Ipsi etiam pueri quod tandem cunq; futurum
Duxissent. animi semper si cæca cupido
Pareat hortatu rōnis: & impetus omnis
Seruiat imperio: quæ celsa præsidet arce
Sceptraferre mentis: nunq̄ nos cepit error.
Vtilitatis. n. nōnunq̄ fallit imago.
Et ueris iucunda solent infundere noctis

Rebus honestatis penitus ratione relicta.
Quare iterum atq; iterum callentē conuenit uti
Consilio semper cunctis in rebus agendis.
Emendare quidem pulchrū est. sed laudibus ille
Dignior: errato qui se seruarit ab omni
Innocuum: nequid causā quāsisse feratur:
Quo lateant delicta magis. non omnibus idem
Est sensus. durum ē populum subiisse bilinguē:
Quotidie mutare uices: nusquāq; manere
Haud est constantis. quare id dare fama suevit
Aut uitio aut nullo dignari laudis honore.
Nec famam oīno debet contemnere prudens:
Quā multi pepere uiri. nā tota pire
Non solet. & rebus nocuit malefana secundis
Iure uel inuidia. Liur bene facta malignis
Dentibus inuadens. ni sint moderamine certo
Recta: ferus lacerat. nam iuris nescius omnem
Deprauat rerum naturam cæcus & amens.
Qd reliquū ē: Brocharde meis hortatibus aures
Si pergas adhibere: tuæ paci; rei;
Prospicies forsan melius laudi; futuræ.
Ingenium uiget acre tibi. facundia linguam
Seruat pulchra tuam. studiū si cominus addis:
Mox eris in primis: hoīum quē fama frequētet.
Sic aderit tibi certa quies mercesq; labore
Digna tuo. noceas nulli. prodesse probato
Cui; queas pariter gratus terræq; poloq;
Nāq; tibi quæ uita datur Mauortis in atris
Fluctibus horrifoni: dum nocte dieq; periclis

Millibus obiectas caput: & uix fata repellis?
Nunc maior te quæstus agit: maiore periclo
Hūc sequeris? qui tātus hēt tua pectora damō:
Vt cupias animi quæstū præferre quieti?
Præterea non est te dignus quæstus amice:
Qui sit maior habēs mixtam cum crimine culpā:
Qualis militia est? quo bellum iure mouetur?
Relligio quæ casta duces? qui castra tuetur
Ordo: uel officium? non omnia fraude gerūtur:
Iusticiæ locus est ullus? laus ulla decoro?
Ille quidem miles solus censetur: auaras
Quisquis flagret opes. uenerēq; feratur ad oēm.
Quid tanti facias quæstum Brocharde rapinæ
Atq; doli: species ut te non tangat honesti?
Sunt aliæ multæ leuior quas culpa ministret
Nūmiferæq; artes: tibi quæ stipare penates
Eræ queant grandi. sed quid tibi fecerit aurum
Maius: scire uelim. quid plus tibi copia Crassi
Afferat auriflui? quid lauti mensa luculli?
Non tibi sat fuerit: ueniat si mensa secunda
Et mediocris honos uestis. famulusq; modestus.
Atq; ancilla tacens: tectū quod seruet ab imbri
Aestiuæq; siti? quis pluribus ipsa uoluptas
Mollis eget? uiues latus musisq; tibiq;
Integer: & sanus. nullis obnoxius armis
Aut p̄dæ aut ueneri: quæ mars tibi p̄mia ponit.

CARMEN OCTAVVM.

I te trux adeo podagra torquet
Nec cessat laterum dolor Podarge:

Affligitq; premens: nec exeundi
Vrina reperit uiam profusus
Imber: pone modum gulæ uoraci
Et diræ Veneri: quibus per omnis
Quando luxurias ruis proteruus:
Morbum non pateris subactus unum.
Membris te cruciat doloris hærens
Aestus: quo penitus furis procellis
Excitus rabidis per omne mentis
Excussæ facinus. trahit uolentem
Hanc corpus: ratio quod ipsa nullis
Frænis compositum suprema rexit.
Hinc feruet uitiiis furens: & atræ
Pestis flâmigerum recludit æstum.
Hinc humana simul deumq; iura
Contemnit penitus nefas in omne
Præceps: flagitiisq; prona cunctis.
Quod si sustuleris nimis Podarge:
Quod præstas ueneri gulæq; turgens:
Nec torquebere corporis dolore:
Nec tot nequitiis comes proteruus
Accedes populo leuis susurrus.

CARMEN NONVM.

Ypris quæ placidis fluis
In uenas fecibus germina frigido
Trunco fundere gestiens:
Noli mi precor igni latitans nouo
Fallax rætia tendere.
Noui te gemino militiæ parens

Functus munera nubilis.
Quid me tertia nunc emeritum premis
Tædis iura iugalibus
Iam barba penitus ueste subalbica
Tecta diua resumere?
Cælebs institui quod reliquum datur
Vitæ ducere labilis
Quâuis nicoleos quintus olympii
Qui seruat solium Iouis
Semper pollicitis spem trahat noui
Facturus penitus nihil;
Sæuis me tamen uri facibus dolens.
Quas arcu puer impigro
Te natus iaculatur feriens senem;
Neptuni patris ad forum
Te Cypris uoco matrem pueri trucid.
Te præstare decet: tuus
Quicquid filius errauerit improbus.
Aetas nam puerum rudis
Defendit: genitrix quâ pmeris mala
Nam præcepta sequens tua
Intactum sceleris linquit atrox nihil.
Ah quid pectora uulneras
Sæua percutiens nuda Venus face?
Oro parce fatentibus
Erratum. superis numen & inferis
Ingens. nam dolor opprimens
Cogit: ne penitus cuncta remoetiar.
Verum non grauitè ferens

Paucis quod uolumus dicere: pectore
Leni sic facilis tuo
Hauri: ne teneat me timor eloqui:
Quod causa faueat mea.
Quauis nulla queas iura profari:
Nostrum quæ superent tuis
Ius nugis: Venus in ius ueniens manus
Tecum conserat ultimas.
Neptunus senior. quem petis: arbiter
Esto: cui paribus quoque
Vulcanus sedeat lancibus additus.
Namque sic melius duo
Quod uerum fuerit iudicium ferant:
Præsertim similes die
Et priscis odiis pectora dissoni.
Recte diua mones. duo
Isti. quos memoras: & grauius simul
Et iuste poterunt dei
Quid par sit fieri: dicere protinus.
Quare tu iubeas. rogo
Ut litem placidis auribus audiant.
Sedemus ecce litis omnes inuicem
Leges & omne ius & omnē protinus
Causam uolentes nosse prorsus ac simul
Pernosse. quare quid querare grandior
Dic tu prior. iuris quod habeas. afferens.
Venus uicissim si quid aut fictum uelit:
Referat. uterque dicet equos iudices:
Nos tertium iubet senes hæc nubere:

c ii

Qui filios & filias maiusculas
Minusculasq; dotis absq; munere
Habemus iniuste mouens iniuriam.
Insanit hic homo. nec ipse se ualeat
Dignosse: qui nec quinquies soles decem
Duosq; natus integros simulat senem
Se se. ualens membris simulq; sensibus.
Natos quid audax memorat. aut natus refert?
Natura tanquam ponat inuidens modum:
Vis donec adsit: ne nouus fiat pater.
Et uitis uuas & nuces arbor suas.
Donec nitor subest & intimus uigor:
Quæ cessat unq; iudices æquissimi
Nolite: fiat tanta summi filia
Iouis benignæ uis. nefas ac dedecus.
Nam se quod inquit pauperem: fallit uolens:
Qui diues unus diuites superet uiros
Plerosq; uulgi quos leuis tollit fauor.
Non est is unquam pauper hac uita breui
Cēsendus: æque quisq; unus omnibus
In rebus idem possit esse pectore
Infractus alto: quisquis & nullam sui
Partem fugaci cedat & fragili bono.
Vtriq; uestrum causa suscipitur pia.
Nam credit alter pluribus se demere
Curis: quietem quæ negant animo graui.
Et ipsa iure uis genus mortalibus
Augescat in dies suum iisdem furculis.
Quare poeta non tibi natum modo

Sed omnibus: quot egregius alit labos
Meminisse debes. optimis auibz probæ
Te coniugi concede rursum. nec time
Nam nos simul duo fauebimus tibi.
Aderitq; iuno dextera & præsens Venus.
Quid? & quod admodū tibi optandum putes.
Multis leuabit uxor & magnis tuum
Pectusq; & omnem mentis affectum tuæ
Curis: domum quæ curet intus prouida.
Nec te sinat mulieribus premi uirum
Vllis ineptiis: sed omnino uaces:
Quo liber & tuum colas Apollinem
Et eius omnes filias simul nouem.
Quantum uidere uideor: est ouis lupis
Comissa nostra. num uir uxori neget
Tandem quod urat. iurgiis. precibus. minis
Subblandienti: alumnus an quicq; abnuat.
Me sponte uictum dedi. pœnas luam.
Verum quid est uerbis opus: iudex dolo
Est omnis omni deditus. pensi nihil
Fidei nihil prorsus. nec ambit nec colit.
At nos idem uerbis agamus. postea
Tempus monebit: quid mihi præstet magis.
Venus una quæ dearum
Decus omnium perenne
Generi benigna nostro
Tribuis: mihi seuro
Facilis precamur adsis.
Fateor: meremur omnem

Cruciatum. at ipsa culpam
Ignosce mitis omnem
Tibi quā pudore solum
Admiseram: Dianæ
Fore qui meam pudicam
Vitam tuæ sorori
Statuisssem amoris expers.
Nam filius Cupido
Tuus o Venus medullas
Fulua meas sagitta
Cessauerat ferire.
Nunc te libens per omnis
Citharea diua cursum
Vitæ sequar maritus:
Facias modo pudica
Et moribus modestis:
Taciturnitatis usum
Seruare quæq; norit:
Vxor meas in ædis
Veniat. bonis decora
Auib; tuoq; ductu
Maioribusq; digna
Dignis suis. itemq;
Pulchræ futura prolis
Mater. uiroq; grata
Et diues & puella.
At uos quis annos bene concordantibus omnis
Innocuo deducimus æuo:
Pollicitis seruare fidem. tu rector aquarum

Qui fontes pontumq; gubernas:
Adsis sponte fauens nostri radicibus horti:
Qui sine te promittere succum
Graminibus nunq̄ speret temerarius ullum.
Sed penitus languescere pergat.
Tu quoq; caelesti qui primus fulmine flāmas
Accipiens. mortalibus ignem
Tradideras Niloq; tuo: fac frigidus imber
Ne noceat Vulcane nouali.
Atq; simul curate pares: ne torpeat horti
Custos deditus usq; sopori:
Sed uigilet: ne fur incustodita latenter
Surripiat ridentibus astris.
Est etiam optandum in primis: delectet Apollo
Vt magis & mea numina musæ
Vxorem nimis pressi q̄ cultus agelli
Et repetiti seminis hora.

CARMEN DECIMVM.

Arcibolde graui me uoce hortaris: ut alta
Bella canā: quæcūq; mō Mauorte scdo:
Insubrium pceres diui post fata philippi
Gesserunt. & iure mones. nam maxima rerum
Attulit Italiæ populus momenta labanti
Hic primum nulli cedens pietate nec armis.
Nam dum bella fugit legis seruator & æqui:
Tranquilla dum pace cupit fouisse quietem:
Haud Bellona sinit. totum perturbat Erinys
Effera flagrantem flāmis surgentibus orbem.
Illinc funereas Aurelia surgit in iras.

Elatiſq; furor germanus cingitur armis.
Hinc & finitimi cunctas populiq; duceſq;
Sollicitant urbes .& blandis oppida temptant.
Pollicitis uenetum tempeſtas ingruit inde
Omnia proſternens. ac turbinis inſtar & ignis
Templa domoſq; una uaſtanſq; premēſq; ruina.
Rebus in aduerſis animos fortuna recludit:
Quos olim fucata fides ſimularat amicos.
Vndiq; deficiunt ſocii. ſiuntq; rebelles:
Quos decuit ſeruare fidem. ius omne piumq;
Vna ſtrage perit. nihil eſt: quod ſeruet honeſtū.
Celfa quidem probitas firmis radicibus hærens
Vim monſtrare ſuam ſolidumq; oſtendere robur
Tum ſolet intrepidæ: cum magnis ſepta periclis
Egregios peperit certa pro laude triūphos.
Inſubribus poſtq̃ pax atq; optata negantur
Ocia: nec poſſunt ulla uel lege uel æquo
Ius apud hoſtilis animos menteſq; feroces
Defendiſſe ſuum: demum per triſtia Martis
Bella uel inuiti dubio discrimine iniquam
Vim prohibere parant. non multo milite Frācos
Cæde ſub horribili fuſos docuere furentem
In primis nocuiſſe ſuis auctoribus iram.
Inde placentini nimia leuitate rebelles
Edidicere: quibus dementia frangitur armis.
At uenetum claſſes prædamq; necemq; minantis
Eridanus ſenſit flāmis ferroq; ruentes.
Et ne quæq; loquar: quæ plurima lōgius ultro
Carmen agant: quali q̃multo milite freti

I idem etiam ueneti funesta clade subacti.
Qua carauaginos cingebat aggere campos:
Humanas res quasq; deum curare probarunt.
Ter Venetos uicisse quid est: nisi lumen & ipsū
Italiae solem uelut obscurasse micantis.
Hæc sunt Insubribus bene concordantibus acta:
Quæ ni stulta hominū mens & discordia p̄ceps
Impediisset: erant iam nobis parta quietis
Ocia tranquillæ rebusq; & laude uerendis.
Expulimus nostros. & uires auximus hosti.
Infestumq; uirum bellisq; armisq; tremendum
Reddidimus nobis. ciuili cæde natamus.
Moenibus obsessi premimur belloq; fameq;
En stimulat rabies. intus pugnamus & extra.
Nec desunt animi tamen. & mauortia uirtus.
Te ductore modo defensa Moguntia sensit
Karole: q̄pauci innumeros prostrauimus hostes:
Mox etiam uenetum tanta obsidione labantem
Tendentemq; manus Chremā te Karole rursus
Soluimus intrepido belli duce. prōptus & acer
Est animus nostris cunctisq; in rebus agendis
Callidus & fortis. ciuilis turbat Erinyes
Omnia: seditio qua ius simul omne piumq;
Sustulit e mediomiscens hoīesq; deosq;
Hæc postrema quidem uitio mihi danda uident
Insubribus: quod se per mutua uulnera cedant.
Laude sed ingenti sunt illa ferenda sub astra:
Quis hostes fregere truces: pulchrosq; triūphos
Aduexere suis. ea nunc si carmine digno

Prosequar: atq; suis bene conuenientia rebus
Munera reddidero: cuncti laudentq; probentq;
At mea musa quidem tam grandi functa labore
Præmia quæ speret: nescit ieiuna canoros
Expressisse sonos: dum siccis faucibus horret.
Non etenim tanti laudes. quæ laudibus ornant:
Musa facit periisse fame quo multa canendo
Atq; toga caruisse uelit. non tale Maronis
Munus erat magni. nullus mihi pollio nullus
Meccenas. Augustus opem mihi ferre paratus
Nullus adest. laudes mihi nullas emero: laudes
Vendere cui liceat. quod si mihi sæua Philippū
Seruasset fortuna ducem: qui Cæsare maior
Vnus & Augusto fuerat præstantior omni:
Non equidem tales successus Martis opimi
Interitum læthes paterer fati ue subire.
Nunc autem quoniam nullis est cura camœnæ
Quin perit uirtutis honos: nec lingua nec ipsa
Tæptet arundo aliquid mea: qđ sit Apollie dignū
Sic ingrata mihi turbat sententia pectus
Plebis & istorum: quibus hæc respublica seruit
Heu miserāda nimis. nā quos laudauero: iustos?
Non licet: exacti sunt omnes urbe probati
Illustresq; uiri. gerit en zonaria pulchros
Turba magistratus. fartor. licitator. adulter
Lenoq; periurus cum collusore superbit.
Horū ego quid laudē: quas patrauere nefandis
Insidiis cædes: tanta impietate necatos
Tot ciues: nū facta canam: cuiusq; tacebo?

Spes mihi quæ tādē fuerit: nū fructus honosue?
Quin nec abire licet. nec tuta licentia fandi
Mi datur. assenter ne loco: assentatio non est
Pectoris ingenui. nequeo simulata referre.
Nam nec uera licet. quod si deus ipse fauebit:
Si procures uictrix repetet respublica primos:
Inclyta nobilitas si plebem franget inertem:
Carminē grandiloquo quātū mea musa ualebit:
Prosequar insubriū partos ex hoste triumphos.
Præmia digna meo ducturus fixa labore:
Laude quod extulerim: qui digni laude fuissent.
Nil cum plebe mihi. procul absit uulgus ineptū.
Quin potius toto mihi pectore Karolus ille
Francia cui sacro paret fortissima regi:
Voluitur. exhortans sibi ne præponere quenquā
Ex hominum numero studeā: quos nouit Eous:
Nouit & occiduus Titan Boreasq; Notusq;
Plura loqui prohibet Clio: que prima sororum
Ecce canit: citharam digitis dū pulsat Apollo.

Francisci Philelfi carminum Clio.

CARMEN PRIMVM.

Vē mihi primū titulos per omnes
Inc ytæ laudis referas canendum?
Quem uirum Clio memores supbo
Carminē dignum?
Karolum si quis meritis parentum

Efferat: laudis precium me retur:
Quos tamen cunctos. uelut astra phœbus:

Lumine lustrat.

Mantua gaudet patria paterna
Stirpe Gonzagas celebrandus heros.
Pacis & belli titulis per omnem

Cognitus orbem.

Mantuam magnus posuit Bianor
Mantoos nomen genitricis urbi
Inferens. natus Tiberi parente
Fortis & acer.

Hæc. n. postq̃ pater ille uates
Nobilis cessit motibundus horcho:
Nauigans nostras auibus secundis
Venit in oras.

Coniugi sese Tiberi uolentem
Iunxit ethrusco. peperitq; natum
Et suo dignum simul & paterni
Sanguinis ortu.

Hic ut augescens adoleuit ætas:
Corde nil secum meditante paruum.
Finibus celsas patriis & amplas
Addidit urbes.

Quicquid inferni superiq; fluctus
Ambiunt pulchris domitans triūphis
Signa Benaci statuit sub imis
Vallibus alti.

Hinc fluens claris uiolentus undis
Mincius uallis ruit in uirentes.

Et lacum tuta facit arce multo

Aequore crescens.

Hic ubi multam superis Bianor

Victimam supplex meritis litauit.

Captus aprici bonitate campi

Condidit urbem.

Mantuam gratus memori Bianor

Filius matris titulo dicauit.

Ast auito Tiresiam uocauit

Nomine portam.

Siquis ignarus ueteris decoris

Nosse Gonzagas cupiat uerendæ

Principes urbis modulis camœnæ

Præbeat aures.

Haud .n. mendax dea uult uideri:

Sola quæ laudem studiosa curat.

Nec potest falli dea .nec probatos

Fallere quatit.

Hercules magni Iouis illa proles

Aureo cornu gelidæ Dianæ

Victor ut ceruam tenuit uolantem

Vincitur arte.

Nāq; tranquillus tumidi remensus

Terga .quem frigus solidarat Istri

Sensit amissam doluitq; ceruam

Fraude Getharum.

Dūq; subreptæ studio pererrat

Laudis Alcides: capitur puellæ

Ignē: quā fures synesin per umbras

Sponte tulerunt.
Callidum forti synesis per astum
Herculi sese parat obsequentem.
Vincit hunc: quisquis superabat omnes
Vasra puella.

Arte Gonzagas monitus Getharum
Qui uiæ sese comitem dedisset
Herculi duro satus ipse Marte:
Furta recludit.

Nāq; Gonzagas genitus Merimna
Quam grauem dulci domitam sopore
Fecerat Mauors: duce matre nouit
Gesta dolumq;.

Basiis pulchræ fruitur puellæ
Ductor Alcides, comes ille ceruam
Nocte clam surgens tacitus sub ipsa
Castra reducit.

Gentis o nostræ decus, o suprema
Lux Achiuorum Gethiæ colonos
Linque fallaces, reducem benignus
Accipe ceruam.

Talibus ductor monitis uocantem
Sentit Alcides, hilarisq; surgit
Hanc tuo dicens statuo uocari
Nomine dudum.

Inde Gonzagam Venetis in agris
Mantua qua se ueneranda tellus
Erigit: ceruam uocitant secuta
Mantua gentes.

Nam deum iussu patrius ab oris
Fata post cari lachry manda patris
Dum petit terras latius superbi

Incluta manto:

Ducit illustris socium laboris

Quem dedit partu synesi creata

Iphis exultans genitoris alti

Herculis ortu.

Patre Gonzaga genitus patritum

Nomen & robur referens pudicam

Iphia altricem tulerat. secutus

Mantua nantem.

Nosse nam sortem cupiens futuram

Fata cirrhæo didicit sub antro:

Quis foret clarus Venetis in oris

Stirpe nepotum.

Ergo materna simul & paterna

Stirpe mirandum celebrare summis

Karolum si quis titulis ueretur:

Nescius errat.

Lege naturæ parit ulla nunquam

Nec uirum tigris. mulier nec hædum.

Hinc sui reddunt similem parentes

Sæmine partum.

Laude maiorum seriem per omnem

Karolus florens. proprii decoris

Gloriæ nitens adeo refulget

Munus ad omne:

Vt suis nulla probitate mancis

Omnibus lucem numeros per omnis
Afferat, pollens animo, simulq;

Corpore magnus.

Nam giganteis atauum reducit
Herculem membris, ueluti pusillos

Quosq; pygmaeos homines & ore

Reddit & actis.

Est coma Phœbus, faciæ Minerva.

Et Iouem uultu pariterq; Martem

Monstrat acceptus Veneri & Dianæ

Pulcher & acer.

Adde uirtutes animi probatas:

Quis uiros omnis superat, deorum

Munere, ac multo meritis labore

Nomen & auram.

Quā sit humanus facilisq; nemo

Nescit, in cunctos bonus & benignus

Rebus & uerbis, fugiens proterui

Nomina fastus.

Ocii si quid reliquum ferocis

Martis a dura datur officina:

Non id ignauo teritur sopore

Nocte die ue.

Omne sed musis sociis dicatur:

Quas habet semper comites sodales

Rebus in cunctis celebrandus heros

Omnibus horis.

Gratus hinc dulci fluit ore Nestor.

Hinc & aurata cithara canorus

Redditur phœbus referens Atlantis

Arte nepotem.

Quicquid & græci simul & latini

Rebus inuentis memorent superbusti:

Vlla quod fœlix decorarit ætas

Karole nosti.

Altius tollens oculos in imo

Spem solo nullam uir amice ponis:

Quippe qui frustra statuas harena

Figere gressus.

Inde contemnens humiles beatæ

Sortis optatus fragilesq; palmas.

Præmium quæris tibi quod fauores

Vincat & annos.

Nulla te uani capiunt decoris

Quæq; decernunt simulachra ficto

Ore pellaces populi sequentes

Illud & illud.

Temperas omnis animum mouentes:

Fræna quæ seruat ratione: fluctus.

Nulla te flagrans agitat libido.

Nec metus urget.

Laxior nunq̃ stimulat uoluptas.

Non dolor pectus gelidum pererrans

Contrahit. semper stabilis serena

Mente quiescis.

Quo sit: ut belli placidaq; pacis

Artibus uirtus operosa nunquã

Te super cellis gradibus meantem

d

Karole linguat.

Fortis occurrens tumidas procellas

Pellis aduersæ:moderas secundæ

Omne fortunæ sapiens trophæum

Pallados armis.

Laude non parua mihi dignus esto:

Cuius infandum subiens periculum

Mansit inuictis animus per omnem

Viribus usum.

Nemo uir fortis merito uocari

Quiuerit. qui se uolucris sagittæ

Obiicit nudus. ualet omne robur

Flectere prudens.

Talibus frætus clipeis & armis

Karolus primas latii potentis

Gloriæ pulchris uolitat per urbes

Inclytus alis.

Mente quod sentit:loquitur. quod inquit

Efficit. nunquam uarians amictum

Cogitur uerbum nouitate sortis

Reddere falsum.

Attamen rerum simul & locorum

Ac uirium si quis pariterq; legem

Temporum nescit tenuisse prudens:

Ducitur infans.

Non enim quicquid fatuus putarit

Lege seruandum populus seuera:

Iure seruetur rationis expers.

Cun cta mouentur.

Nāq; terrenis nihil usq; rebus
Constat æternum. uariatur omne:
Quicquid humanus uariarit usus

Lege uel æquo.

Fortis hæc heros animo uolutans
Karolus prisca sy nesi profectus
Consultat rebus melius sub omnem
Callidus usum.

Sic uel in primis mea diua clio
Cui locum primæ dedimus sororum.
Ad lyram phœbi modulos citandi
Hunc canet unum.

Hunc enim Clio didicit choreas
Martis ut uictor posuit trophæa:
Non secus festis pedibus subire:
Quā solet arma.

Te meus semper numeris Apollo
Ornet & Clio & reliquæ deinceps
Quæq; parnassi coluere diuæ
Grande cacumen.

O decus nostræ nitidum senectæ.
O iubar splendens super omne sydus
Sis meo præsens auibus secundis
Karole uoto.

Quā nimis laudi metuo superbæ:
Qua uiros unus nimis inter omnes
Clarior surgis. furit ipse liuor
Semper in altos.

Sed tamen quo te mage liuor atrox

d ii

Insequi perget: magis ipse claris
Rebus incumbens superabis omnes
Nomine terras.

CARMEN SECVNDVM.

Mnis tyrannis impium nutrit scelus:
Sed nulla detestabilis certe magis:
Quā plebis impotentis & populi trucid.
En insubres animi furor quantus rapit.
Immanitas rabidos in omne tristius
Facinus trahit. necantur insontes. palam
Nullo reatus crimine ullius rei.
Libido regnat præda funestos iuuat.
Abeſt pudor: nefas per omne publice
Dirum nocentes euehunt altius.
Laudi locus nullus. uiciſſim boni
Alii exulant. alii relegati probrum
Coguntur omne perpeti. ſatellitem
Pudica coniunx excipit uel lachrymans
Teſtanſq; cælites adulterum thoro.
Stupratur omnis uirgo. diuina ac item
Humana quæq; iura perditis ſimul
Parent. nec eſt in improbis ullus modus.
Tutu deorum rector atq; hominum parens
Cui ſeruit omne quicquid & mundus tegit:
Et ſi quid eſt inane: quod mundum ambiat:
Tandem potenti dextera miſeris opem
Affer: nec ulterius canes rabidos ſine
Per efferatos impiam rictus necem
Sitire Iupiter. uelut tigris furit

In Indiæ uitulos: & ethiops ruens
Taurus lupusue Mænali greges petit:
Ossona sic. Aplanus & Georgius
Bisulcerus ciuili haustu sanguinis
Alacres feruntur instar acti fluminis
Et neminem pestis relinquunt horridæ
Inopem. perit nullo uir exemplo pius.
Locus nec est ullus refellendi datus
Obiecta fontes efficit immanitas
Trium latronum. dedecus nostræ ultimum
Aetatis: omnes posteri quod auribus
Stupidis in omnis audiant gentes uiri:
Et horreant longe simul. nec desinant
Nostri execrari tēporis scdum scelus.
Exurgat olim: quisquis unus deniq;
Gratissimus Ioui fuerit olympio:
Qui nos tenebris eruat teterrimis.
Vnus domum ministrat: unus æquore
Nauim gubernat. imperator bellicis
In rebus unus imperat. cælum deus
Vt unus æterno regit moderamine:
Sic unus urbi præsit huic princeps pius.
Qui rebus asserat quietem turbidis.
Satis o deus pœnæ satis sceleri datum:
Si quod profanum perpetrauimus nefas:
Qui nobilis modo Philippi funera
Negleximus ducis. nec ingentem sumus
Honore digno profecuti principem
Ignosce tandem. ser benignus fletibus

d iii

Opem fatentibus quod admissum est. scelus.
Audimur: an frustra preces ueniam petunt?
Aether ciet tonitrū. micant radiis faces
En cælitus missæ. quis aures martius
Pulsat fragor: tumultus en populi furit
Panem panem ingeminans. polos clamor ferit.
Pereant scelesti. ficta libertas ruat
Omni ty ranno dirior: crudelior nece.
Immanior qui tartatum seruat. cane.
Bene est. priores uendicat uires sibi
Animus receptus: qui modo cecidit malis.
Passim latrones dant fugam turpi metu.

CARNEN TERTIVM.

Ydus illustrans Latium corusca
Luce. qua totum remicas per orbem:
Quas tibi grates referam merenti
Sphortia princeps?
O decus summum. numeros per omnis
Quod means uirtus peperit suprema:
Tu mihi solus superis secundis
Consulis urbi.
Impii cœtus miseram latronum
Sparserant fusi fluuiis cruoris
Ciuum: quos uis. furor atq; habēdi
Perdedit ignis.
Hinc ferus Mauors populatur agrum
Hinc fames cunctos perimit subactos
Nulla spes uitæ recreat cadentes
Cuncta minantur.

Hadriae uires simulant salutem.
Abduam multa rapidum phalange
Numine aduerso superant.& altis

Collibus errant.

Ipsa Franciscus probitate pollens
Viribus nullis tremefactus. hosti
Fortis occurris. medioq; ponis

Castra sub agro.

Namq; mercatus tibi uicus omni
Nudus & fossa: uacuusq; uallo.

Cinctus & nulla lapidum corona

Castra recepit.

Octo uix tecum fuerant cohortes
Militem: sed quas uariis periculis
Saepe uictrices habuisse summo

Te duce nosces.

Hinc lacessebas trepidos manipulos
Hostis infestis per iniqua Barrhi
Montis errantes iuga: quosq; terror

Sterneret ingens.

Hinc item nostras celer & tremendus
Copias nullo duce se tuentis.

Sed quibus demens furor esset auctor:

Aeminus arces?

Nam quis au deret tibi signa contra
Ferre: quem cuncti populi tremiscunt:
Et pauent reges: Latium ueretur:

Orbis honorat.

Si tibi soli polus est uterq;

Rebus in cunctis pius & benignus:

Si deus tecum tua semper unus

Signa tuetur:

Quæ tibi aduersæ ualeant phalanges

Arma tam caro superis mouere?

Quæ tibi possint nocuisse uires

Hostis iniqui?

Qualis alternas tolerat procellas

Istmos immotus. geminiq; cunctos

Aequoris fluctus reprimat: nec iras

Curat inanes.

Aut leo qualis medius fugaces

Separans ceruas uitulasq; tardas

Has modo saltu modo terret illas:

Ludit: & arcet.

Talis & nostras uenietumq; uires

Inde contemnis: nihiliq; ducis:

Hinc ferox constans. uigil & peritus

Fersq; premisq;.

Quæ quidem mecum meditans diuq;

Cogitans dixi: quid amica demens

Fata contemno? superos benignos

Odero semper?

Ecce libertas simulata quantam

Ciuibus cladem tulit & ruinam.

Publicæ nemo studuit saluti

Nemo decori?

Hinc dolus manat furor & rapina.

Hinc caput uelat rabidis Megara

Anguibus. cunctos pariter ueneno

Impia fundens.

Phoebus ut solus radiat per orbem:

Vt deus mundum moderatur unus:

Sic meas unus gerat. & gubernet

Ductor habenas.

Qui meus primus bonus atq; fortis

Audeat ciuis tenebras fugare.

Et diem rebus nitidum referre:

Surgat alumnus.

Ecce uir fortis micat inter omnes

Gaspar ignauo trepidos timore

Excitat ciues. rabidos tyrannos

Obsidet aula.

Inde plebei ualidis latrones

Viribus surgunt. uolitant utrinq;

Tala ceu nimbus celeri citatus

Turbine præcep.

Clarus affatu socios diserto

Gaspar hortatur. grauibusq; uires

Acer incendens animosq; dictis.

Pugnat & urget.

Nobiles inquit generosa ciues

Arma quid tardis manibus mouentes:

Parcitis ferro: pauidas latronum

Fundite turmas.

Hic dies uobis patriam. parentes.

Coniuges. natos. decus. & quietem

Reddet. aduersos alacri tumultus

Pellite Marte.

**Quisq; Franciscum ualidos uidentem
Sphortiam secum meditetur ictus
Principem nostrum iubar & salutem.**

Sternite fures.

Prælium noctem trahitur sub atram

Cæde non una. cecidere sordes

Terga uertentes foribus reclusis

Panditur aula.

Gaspar irrumpit. sequitur caterua

Ciuum: qui me trucibus tyrannis

Liberam tandem Veneti cadentis

Sanguine reddunt.

Sic dies unus famis atq; sæui

Martis optatam tulit ille finem:

Nulla quem præceps abolebit ira

Nulla uetustas.

Nanq; cum primum populi uocantis

Accipis dextram: uenientq; lustras

Tecta tam longo miseranda fletu

Urbe receptus:

Moenia ingressus pater ipse tecum

Liber & lætæ Cereris choreæ.

Ludus. & Comus. iocus & uoluptas

Omnia complent.

Quiq; tam multas acies agebat

Terror hostilis: pauesacta uertit

Terga. sic ceruus trepidus leonem

Effugit acrem.

Pace nunc ciues hilari fruuntur.
Nunc meus tecum populus triūphat.
Nunc suas hostes timidi ruinas
Funditus horrent.

Mente quæ mecum repetens profunda
Gratias summas tibi sic merenti
Debeo. me nam miseram leuasti
Ore luporum.

Restat: euersam redigas ut arcem
Ad decus primum monumenta magni
Principis nulli procerum secundi
Pulchra Philippi.

Inde quod noster populus rogare
Omnis & tellus latii superbi
Pergit: hostiles propera furores!
Soluere pœnas.

Non enim pulsus cupiat quietem.
Maior insurget uenetus. parabit
Fortius robur. socios pericli
Vndiq; fundet

Quisquis iniusto furias secutus
Marte temptauit tibi sic amico
Nuper infestus nocuisse: censes
Ferre quietem?

Additur sæuo metui cupido.
Vrit hæc pectus. glacie sed ille
Vrget. & nusquam patiens manere
Vndiq; uexat.

Insuper fidos lateri sodales
Iunge: fucatos fugiens amicos.
Quos uiros monstrat probitas uerendos:

Vtere semper.

Nec tibi quenq̃ reputes amicum:
Quem socer duxit sibi non fidelem
Is necem dudum tibi nil nocenti

Fraude tetendit.

Semper ulcisci muliebri censent
Ast idem nunq̃ fatui putantur.
Qui tenet prudens medium supremis
Laudibus ornant.

Si caues uitæ insidias serenæ:
Res geres magnas: meliusq; natis
Consules: & me super alta uectus
Sydera tolles.

Sis diu mecū. superes & annos
Nestoris totos. Mariæq; Blancae
Cedat ætati uetus illa uates
Dia Sibylla.

Si nouam te uix subeunte portam
Cessit extemplo ferus ille Mauors:
Et fames diro sociata luctu
Mœnia liquit.

Quid putes mi dux fore: si seniles
Videris annos ueteres triūphos
Italæ reddes super orbe toto
Clarus & ingens.

CARNEN QVARTVM.

Vmanas quicunq; regi res mēte negaris
Diuina: sensu fallitur ipse suo.
Astra regūt terras. deus astra orbēq; p̄fūdū
Mundanaſq; plagas unicus ipse regit.
Quæ q̄q; ratione queunt Franciſce doceri
Sphortia non dubia: teſtis es ipſe ſatis.
Nōne uides: quantum nullis es uiribus aptus
Imperium nullis diuitiis nec ope?
Hoſtis erat uenetuſ. nec florentinuſ amicuſ.
Hoſtis & Alphonſuſ. Inſuber hoſtis erat.
Nemo tuas Italiaſ partiſ Franciſce ſouebat.
Non italiſ quiſq; adiacet ulluſ agriſ.
Ipſe tamen nudo ſtatuens tentoria campo
Milite cum paruo ſoluſ erat metui.
Inde Briantiniſ Venetorum exercituſ erranſ
Collibuſ hauđ audet te propiuſ petere.
Inſuber hinc trepiduſ acuit perterrituſ iras.
Ipſe quideſ fruſtra: cui deuſ hoſtiſ adeſt
Omnibuſ iis unuſ metui: quēcunq; cohorteſ
Vix octo in pugnam te ſequerentur: eras.
Nec potuere uirum tot millia in arma ruentum
Vel nocuiſſe tibi uel ſatiſ eſſe ſibi.
Aptuſ eſ imperiuſ: quo genſ hēt itala nullum
Clariuſ aut meliuſ. at quibuſ auxiliuſ?
Nempe dei illiuſ: qui nutu concutit orbem:
Cui paret quicquid eſt: erit: atq; fuit.
Et miramur adhuc: modo qđ poſt ſata philippi
Non ſubiit Venetum Gallia tota iugum:

Quid minus infubrium Veneti sint urbe potiti:
Qui iam uicissent omnia Martis ope.
Est occulta dei sententia. punit iniquos
Mitius: ut repetant qua cecidere: uiam.
Iis etiam quandoq; fauet: quos norit abufos
Munere diuino per scelus omne citos.
Scilicet iis maius debetur in impia truscis
Tartara supplicium: quod meruere pati.
Affligitq; bonos: quo uel certamine tali
Luctantes ualeant promeruisse magis.
Sontibus errantes ulciscitur. impia rursus
Corda premit: quibus est ufus ad obsequium
Vnum fcire quidem uideor nil deniq; cuiquā
Conduxiffe nefas nec nocuiffe pium.
Sæpe fit: ut iuftus foelici munere uitæ
Fungatur: moxq; fydera læta petat
Mens iniufta autem contra patiatur ut olim
Paffus es Antiochæ: paffus es & Pharaο.
Quādo igitur nihil eft: hominū qđ inania poffint
Confilia aut uires: quor adeo efferrimur?
Præftat noffe deum. præftat pietatis amore
Muniri. deus eft: omnia qui moderat.
Karole tu Francis uno rex crimine cunctis
Es prius aduerfis ufus in arma tibi.
Patritioq; omni regno fpoliatus & auro
Solus eras. foli fpes erat una deus.
Nam tibi religio. pietas quā recta tuetur:
Se comitem femper fe fociam tulerat.
Hæc tibi fiducia tantum dedit: oīa prorfus
Vt tibi non dubio pectore fufciperes

Hinc deus omnipotens bene qui sperantibus usq;
Est praesens: rebus coepit adesse tuis.
Mox pudor inuasit Francos Gallosq; rebelles.
Submittuntq; pio colla superba iugo.
Continuo rabies anglorum lassa furorem
Ponit. & auertens terq; quaterq; cadit.
En sibi de patriis laribus. qui nuper olym-
Bella minabantur: arma tremenda uident.
Ergo quid efferimur stulti? quo tendimus iras
Infani? quæ nos tristis Erinnyes habet?
Curat nostra deus. nihil est: quod negligat ille
E nihilo quisquis ordine cuncta creat.
Huic igitur studio si nos adiungimus omni
Per pietatis opus perq; decus fidei:
Nec nos astra queant uasfræ nec subdola mentis
Consilia urgere: quos fauet ipse deus.

CARMEN QVINTVM.

St laus illustris Karole magnis
Principibus quenquam posse probari
Quare dum uideo me tibi carum:
Omnis quæ probitas laudibus effert:
Et quem magnanimus Sphortia tanto
Vnum prosequitur semper honore:
Gestio laticia: meq; beatum
Censeo: quem tantus diligit heros.
Tu Gonzaga tuis pergito donis
In cunctos pariter esse benignus:
Quos fulgor lustret laudibus ullus.
Sic uiues populos clarus in omnis.

Nam fortuua perit. occidit omnis
Splendor corporeus. aurea uirtus
Tempore perpetua permanet omni.
At mihi quæ donas. parcius uti
Nunc uolo. non opus est: Sphortia postq̃
Prospexit nostris Karole rebus
Attamen ipse putes omnibus usum
Me donis: quis tu iusseris uti.
Nunc satis est: quod adest. oia nolim
Sumere. sed mihi tu munera parce.
Vter enim: quando coget egestas.

CARMEN SEXTVM.

Enice quæ lateri fidum sibi Dauale iūgit
Alphonfus comitē consociumq; thoro
Nil est: qđ teneat dubiū miratio pectus
Villa tuum: tacuit si mea musa diu.
Nam nec id ulla quidem uæcors obliuio fecit
Neglectus ue tui: qui mihi numen ades.
Sed bellona furens nostras quæ obsederat oras.
Impediit primo: tristis at inde febeis.
Cum primum licuit: calamis en auribus adsum
Sponte tuis. cupidus q̃ bene nosse uales.
Nāq; amor & uetus est & mirus Dauale quo te
Prosequor. & crescit is magis atq; magis.
Quo magis augescis p̃bitatis lumine claræ:
Hoc magis augescens te meus ardet amor.
Ingenti q̃q̃ permultos laude nitentis
Rex habet alphonfus: lux tua clara magis.
Nam te nulla fugit præstans mi Dauale uirtus

Nec bello insignis nec ueneranda toga.
Te sensit Neptunus aquis: quo turbine Martem
Excires. quantis uiribus ingrueres.
Consilio quantum polles: quo flumine dulcis
Affluis eloqui: nouit uterq; polus.
Conspicuus forma totam tibi iungis amore
Parthenopen: facibus quæ pit uista tuis.
Vlla ne te uictrix fruitur: quâ longa subegit
Flâma uorax: foelix quam facis una deam.
Quid frontem auertis: nû te pudet ore fateri:
Si qua puella faces sentiat uista tuas?
An tibi turpe putes quandoq; Cupidinis arcus
Ferre manu: dum te cura laborq; finit?
Rex & Alexander. Cæsarq; & fortis Achilles
Ac pius Alcides miles amoris erat.
Alphonfusq; senex nostri lux fulgida sæcli
Post tam multa feri prælia Martis amat.
Fama recens nostras etiam peruenit ad aures
Quantus in Alphonso nunc recalescat amor.
Foelix ipsa tuis o dia Lucretia flâmis:
Quæ uideas tantum concaluisse uirum.
Sed quem forma deum tua nō raptarit in ignis:
Quæ superes Helenen: & Venerem superes?
Si nōdum Pandora suos habuisset in usus
Tam facilis superos morigerosq; sibi:
Iure quidem Pandora fores: cui munera formæ
Singula quisq; deus indubitata dedit.
Lautos Artemidos mores doctumq; Mineruæ
Ingenium & uitam dia puella refers.

e

Astra micant oculi: roseo nix candet in ore.
Reddit ebur dentes. nectare lingua fluit.
Corpore nec brevis es: quæ luci plena uenusti
Incessuq; places. stansq; sedensq; places.
O te foelicem nimis o nimiumq; beatam:
Si tibi contingant pignora digna patre.
Interea placidis ulnis complectere regem.
Mixta nec abstineas iungere labra labris.
Saxea ne iaceas. sed contra umbone petentem
Excipe: quo uires partus utrinq; ferat.
Addito blandicias & dulcia murmura. facq;
Condiat ut lepidus seria docta iocus.
Sic retinetur amans. sic est cum matre Cupido
Seruandus: saties tædia ne pariat.
Hæc tu qui regis thalamo fidissimus astas
Inuigilans custos: ænice mente loca.
Dūq; mones prudens cauto sermone puellam
Dic etiam regi: parcat ut ipse sibi.
Non etenim nescis: quibus olim militat annis:
Quotq; nocte decet prælia ferre senem.
Quin nimium repeita Venus: dū sãmie sæmen
Obruitur: nullam prodeat in segetem.
At tu cui uiridis robur dat fortius atas:
Quā finit hasta: feri. nulla puella uacer.
Gigne tui similes: quot pluris Dauale possis
Totam parthenopen ignibus ure tuis.
Tantum age: ne Clio. ne Phœbus iure queratur
Nec cedat Cypriæ fons heliconis aquæ.
Si te nocte Cypris fruitur: fac luce canentem

Sentiat ad resonam sobria Musa Lyram.
Mens est sola: uiris pariat: quæ nomen & annos;
Quos nequeant ullis fata domare minis.
Immortalis eris: si mentis luce beatus.
Per uirtutis opus excolis ingenium:
Ac tu primus eris: quem regis laudibus addam;
Perq; uices Lyricas hisce ferare modis.
Nostris ænice te Dauale cantibus
Dum Clio titulis inserit inclytis:
Omnis castalidum cœtus & hælius
Respondet resonas uices.
Tellus hesperiæ nobilis ultimæ.
Cui nomen dederat lucidus hesperus:
Atlas quem genuit celsior ænicum
Nostræ huic hesperiæ dedit.
Sic atlantiades hesperus hespero
Latatus patruo mittere Daualum
Illustrat geminas lumine patrias
Splendens unius ænici.
Natus conspicuo patre grauiissimus
Hic uir mirificis laudibus extulit
Virtutes prias. se similem gerens
Illi rebus in omnibus.
Alphonsum genitor Dauale maximum
Regem per fidei coluit tuus
Mores non dubios Marte sub aspero
Tranquilloq; sub ocio.
Et tu qui patriis laudibus æmulus
Accedis: sequeris dura per omnia

Et terræ & pelagi fortis & integer
Alphonfus uarias uices.
Nunc nostris requiem bella tumentia
Postq̃ temporibus numine prospero
Cesserunt: placidas excipit Aenicus
Musas hospitio libens.
Et phœbo pariter Daualus hospite
Latatur studium magnanimi sequens
Regis: qui superat mentis acumine
Res quas gesserit inclytas.
Sic te Delius & pieridum soror
Alternis numeris Aenice concitant
Et nostris modulis altius euehi
Quantum uis tulerit: iubent.
Verum quis ego te uocibus efferam:
Quem uirtus decorans omnis in athera
Tollit: quē similem numinibus facit
Et summi speculum poli.
Illustris probitas & decus ænici
Quantum æqualibus excelleret omnibus:
Est angulus locuples testis & arbiter
Dux regum pater optimus
Quantis o titulis extulit Aenicum
Splendens ille Philippus iubar omnium
Virtutum. columen pieridum pius
Portus nobilium uirum.
At quantum procures exuperet uiros:
Hispanæ segetis rector & æquoris
Alphonfus liquido maximus approbat:

Qui tanti facit ænicum.
Quid multis opus est. omnibus ænicus
Si sit Daualus obscurus & omnibus
Prauus inuidiosus: propriis attamen
Virtutis meritis niter.

CARMEN SEPTIMVM.

Vod Baptista doles fata parentis:
Qui multa uiguit laude per omnem
Conspicuus uitam: fletibus ægris
Sic ignosco tuis: finis ut olim
Quem iussit ratio: luctibus adsit.
Nam neq; tu nescis lege potentis
Naturæ stabili. quicquid & ortum
Sumpsit: ut in nostris uiueret oris:
Id quoq; natura admittere finem.
Sola potest uirtus uincere fatum:
Qua quoniam uita floruit omni
Is: qui te genuit: morte solutus
Non totus periit. mente supernas
Nam sedes petiit debita terræ
Pulchris cum titulis mēbra relinquens.
Tot natos adhibe. iunge sorores
Non indigna suo germina trunco.
Viuit in his genitor: quos dedit artus.
Quare si sapias: perge Baroci
Luctu iam posito. uisere, musas:
Quæ te sollicitis reddere curis
Contendant uacuum. mæror inanis:
Qui nullam peperit anxius auram.

CARMEN OCTAVVM.

Aspar castaneas ingenio uigens
Fæcundo gemitus & lachrymas grauis
Parcens assiduus fundere questibus:
Cum musis melius prospicies sacris:
Tum qui te cruciat mæror & opprimit.
Tolles. nil etenim nunc stolidum noui
Vulgus: quod miseris dilaceras modis:
In te: sed fatuos aggreditur solens
Ludos. nam uitiiis floridior nouo
Virtus est odio. stulticiam carus
Offendit. tenebris displicet hælius.
Quare tu potius lætior accipe:
Quos liuor stimulos tristior iniicit.
Maius continuo nam tibi cōmodum
Reddet lucidior gloria subsequens.
Virtus si comites diuitias fugit:
Nil est: quod fugias pauperiem probus.
Pauper Mæonides pauper erat Solon:
Quorum quottidie nomen in æthera
Cræso splendidius diuite tollitur.
Optauit cynicum rex macedo uirum.
Vir regem cynicus spreuerat inclytum.
Contentus propriis qui fuerit bonis:
Quæstum temnit & auras populi leuis.

CARMEN NONVM.

D cælum Paraclete laudibus me
Effers exuperans modum decori.
Haud est officii: nouum probatis

Si quem prætuleris uirum poetis:
Quos tot sæcula iudicesq; tanti
Aequant syderibus. quid ore clarum
Possim raucidulo referre dignis
Tandem pro meritis: sed ille fallit
Quem cæcum ueteres uocant phanes te.
Quod si te ratio tibi quietum
Verax restituat: secus putabis.
Nam duplex hominum genus uideri
Suspectum liceat. nimis colenti
Credendum penitus nego: nec illi
Quisquis nos fuerit nimis exosus.
Nam motus uæhemens utrunq; fallit
Istorum. neq; recta iudicare
Permittit Paraclete. gratiarum
Permulum tamen ipse sic amanti
Non possum tibi amice non habere?
Ne dure patiens quidem: quod ultro
Erraris. nec enim puto latere
Te: quantum ualeant meæ camœnæ.
Res utcunq; tamen fuit: ualeto.
Et nos ut facis: usq; amando serua.
Persuadeq; simul tibi futurum:
Vt te semper amem: tibiq; uotis
Optem pieridas tuis adesse.

CARMEN DECIMUM.

Vē tibi pulchris capias canendum
Laudibus dignum meritisq; magnum:
Quem uirum nobis celebres supremo

Carmine Clio:

Non enim tempus datur: ut decore
Karolum regem titulos per omnis
Splendidum summæ probitatis astrum
Promere possis.

Karolus totum uolitat per orbem
Sol uelut miris radiis coruscans:
Quos micans fundit pietas per omnes
Vndiq; terras.

Karolum reges manet inter altos
Carmen. id cuncti populi frequentent
Nulla quod possint abolere sæcla
Fulmina nulla.

Nunc satis fessos facias poetæ:
Si uirum Clio referas canendo:
Insubres qui sit prior inter omnes
Laudibus unus.

Neminem tanta probitate quenquam
Insubres nostro genuere sæclo:
Præditus quanta procures refulget
Gaspar in omnis.

Hic puer primos studuit sub annos
Rebus iis: quarum decus & uoluptas
Gloriam doctas homini per artes
Portat in æuum.

Quicquid orator simul & poeta
Monstrat & graius: docet & latinus:
Omne sollerti didicit labore
Firmus & acer.

Socratis uidit uariis reclusos
Partibus riuos: bibit & decorum
Omne: quod suauis daret unda fontis

Impiger hausti.

Hinc ad ultoris celer arma uersus
Martis argutos moderatus ictus:
Quos det obstanti pariterq; uitet:

Doctus ab arte.

Inde quod nuper didicisset: usu
Roborans multo. petiit ferocem
Sphortiam magni generum Philippi

Numine dextro.

Sic puer fertur Thetidos secutus
Quaq; centaurus docuit: simulq;
Inclytus phoenix monuit sub armis

Troados ora.

Censor & iudex probitatis acer
Ipse Franciscus generosus heros
Illico nouit uiridis uiuente

Robur & ausum.

Sensit & pectus ualido refertum
Spiritus nullis stimulis subacto:
Quem metus nullus premeret: cupido

Nulla moueret.

Noluit quenq; sequeretur alas
Tiro uisurus per aperta campi
Impigras ferri uolucris sagittæ
Instar in hostes.

Illico Gaspar recipis cohortem:

Ductor ut præsidi: iubeasq; pugnans:
Quicquid & Maiores uelit & Mineru
Arte uel usu.

Quis queat cantu breuiore gestas
Res tuas Gaspar paribus referre
Laudibus: nunquam sine te iuuante
Sphortia uicit.

Quæ quidem postq̃ tulit ad Philippum
Fama non fictis agitata uentis:
Te uocat princeps: patriæ periclis
Vltor ut adsis.

Principi pares genero querente:
Qui tamen cernens socero futurum
Vtui te te: ueniam petenti
Annuit ægre.

Huius aduentu uenietum cateruas
Chrema tam longo lacerata Marte
Vidit auerti. trepidosq; cursu
Terga dedisse.

Pluribus non est opus ipse tempus
Nunc teram. quantis meritis decorus
Hic sit: ostendit pater ille regum
Duxq; Philippus

Hunc enim clarum proceres philippus
Inter illustres habuit Marias.
Sic enim princeps meritis uigentes
Extulit ille.

Quicquid huic uni libuit: licebat.
At sibi nunq̃ uoluit licere

Quod minus præ se decoranda ferret

Nomina laudis.

Non enim uirtus petit alta fastum:

Quæ satis se se putat esse clarum:

Si nihil dicat: faciatq; rectum

Præter & æquum.

Hic uiris quanto reliquis honore

Præstitit magnis bonitate pollens:

Omnibus tanto studuit minorem

Reddere se se.

Norat hoc laudis decus esse primum:

Vt bonus mallet merito probari:

Quæ leuis uulgi titulis & aura

Oreque tolli.

Vnus hic mitis. facilis. probusq;

Vnus humanus. pius ac benignus

Semper in cunctos meritis uigentes

Exitit ultro.

Portus afflictis erat & salutis

Auctor. hic nulli grauis aut superbus

Omnibus miro pariter colendus

Cordis amore.

Ast ubi nostras tenebras relinquens

Ille: quem sædis abolebit ætas

Nulla uenturis: superas philippus

Iuit in auras.

Insubres idem fuit inter omnis

Gaspar excellens. itidemq; chremam

Fecit. ut frustra premeret tremendis

Hadria caltris.
Publicæ semper studuit saluti
Vnus in primis: ueneranda ciues
Vlq; quo uirtus tenuit decoro
Vlla pudore.
At furor postq̃ rapuit rebellis
Impudens mentes: licuitq; cuiq;
Quod per impurum sceleris libebat
Nomen & usum:
Cessit: & turpi uacuis rapina
Innocens. nullis agitur atræ
Ignibus mentis petiit supremum
Laudis honorem.
Nāq; Franciscum propriis per omne
Tempus. & totum meritis in orbem
Sphortiam late celebrem futurum
Mente petiuit.
Sic enim ferrum lapidem trahentem
Expetit. Phœbi radios tonantis
Armiger fixis oculis micantes
Suscipit ales.
Turba sic regem uolucrum renatum
Post uetus primæ positum figuræ
Corpus excelsa sequitur caterua
Aere toto.
Cogitat Gaspar patriæ saluti
Consuli nulla ratione posse:
Sphortias ni rem capiat regendam
Nobilis heros.

Hunc. n. norat superum benignis
Viribus fratum studioq; summæ
Gloriæ semper solitum labori
Cedere nulli.

Huic item norat pietate & armis
Pacis & belli pariter uerendo
Inter humanum genus omne pulchras
Cedere partes.

Ergo conspirat sociis uocatis
Ciuibus: qui se patriæ periclis
Dederēt: saluam facerent ut urbem
Fulmine tactam.

Impetu facto rabidos latrones
Qui fame. præda. nece. peste flāmis
Patriam diri miseram premebant
Deniq; perdit.

Quiq; mercatum meus hic tenebat
Sphortias uicum: reprimens ab ira
Ipse Mercatus placidumq; Gaspar
Inuehit urbi.

Te dedit Gaspar patriæ parentem
O decus nostri specimenq; sæcli:
Cuius inuicta probitate ductus
Magna rependis.

Excipis mira pietate: fidum
Quē diu noras per utranq; sortem
Et gradu post te statuis secundo
Rebus agendis.

Qui satis digne numerare tantas

Quiuerit laudes: quibus antecellis
Fama quos omnes celebrat uetusta
Sphortia princeps?
Inter immensos titulos & amplos
Hic nitet: quod te duce tam benigno
Gratior nemo merito proberetur

Munus utrinq;
Hic enim nullum fugiat periculum:
Dum tuis possit bene rebus uti.
Ipse nec uinci patiaris unq;
Munere gratus.

Clio iam satis est. locum uicissim
Euterpe dare conuenit sorori:
Nam iussu patris hæc locum secundum
Exposcit sibi. Gaspari merenti.
Ut tempus tulit: est satis repensum.
Siquid defuerit: benignus addet
Vel gratus potius chori magister:
Ni Gaspar bene desinat mereri.

Francisci Philelfi carminum Euterpe.
CARMEN PRIMVM.

k Arole Frācorū rex p̄stātissime: nomē
Cuius ad extremā q̄ terrā circuit īgēs
Oceāus: moetas tulit īuictissia uirtus
Inclyta quā regē delectat fama tuarū
Euterpe me dulcis adit. leniq; silētē
Corripit alloquio. quæ te uacordia dicens

Tanta p̄mit: quo more taces: age tolle soporem
Ac sensus excire para. me phœbus apollo
Quo lator genitore: tibi demittit ab alto
Vertice: quē uolitans de sanguine pegasus atræ
Gorgonos illustrem sacro fecisse liquore
Dicitur. ah propera. citharam moderare sonorâ.
Et numeros ad uerba refer: qbus æquor & oīs
Terra sonet: summumq; uehat sup æthera regē.
Karolus armipotens hic est: quem nulla silebūt
Sæcula: quem populi meritis & laudibus oēs
Extollent: quem fata sui liuore furoris
Interiment nunq; quem fors casusq; sequetur.
Karolus armipotens postq̄ pater optimus ille
Quem natura potens finem superiq; dederunt.
Excepit moriens: non se per inertia uoluit
Ocia: lasciuis nec se commisit alumnis:
Indole sed frætus. quā solq; cyprisq; dedisset
Ac pater omnipotens: animo meditatus & orbē
Terrarum cæliq; uias se finxit agendo:
Inferior quicquid probitas iubet. inde supernas
Contemplatus opes. caput altius extulit oras
Vectus in æthereas mentis ratione supremæ.
Sic & in humanis rebus multūq; diuq;
Per uirtutis opus se rex exercuit omne:
Et cæli quoscunq; adiit uiditq; recessus.
Ac nouit. sensitq; nihil ratione petendum:
Quod uirtute uacet: quod cæli nescias arces
Qui colit: & mundi solus moderatur habænas.
Non igitur mirum: si tantis stragibus actos

Karolus e regno primo rex expulit anglos.
Forte hominum genus est & formidabile cunctis
Anglus in arma tuens: prima qui sede Britānos
Eiiciens ueteres. alias sibi quærere terras
Impulit: & tanta peperit sibi laude triūphos.
Nam si uera loqui liceat: quas uidit & ortus
Solis & occasus gentes in bella feroces:
Laudibus eā cunctæ priscis cessere Britannis.
Hos timuit Liber: totum qui terruit orbem.
Hos ferus Alcides ueritus dedit horrida turpi
Terga fugæ. solus qui Cæsaris æmulus armis
Aggressus fuditq; truces domuitq; Britannos:
Est anglus: cui uicta potens iam cesserat omnis
Gallia ab extremæ spumosis Tethyos undis
Arctoæq; plagæ confinibus usq; sub alpes.
Karolus ingenti uirtute deiq; fauentis
Præsidio frætus tanta iam cæde madentes
Quosq; explere cruor nullus nec præda. nec ignis
Posset: in aduersos magna ui pctus anglos
Irruit. utq; leo cui uix dum recta minaces
Velant colla iubæ: uitulas furit inter: & acri
Has premit impulsu: fundit furibundus & illas:
Dilaniatq; necatq; ferox: sic Karolus anglos
Prosternit: mactatq; fugans: qui militis usum:
Atq; ducis regisq; uices gerit acer & audēs
Ac prudens. ætate minor sed laudibus ingēs.
Ast ubi certatim iuuenili in corpore uirtus
Incrementa simul cum robore sumpsit & annis:
Non satis esse ratus propriis pollere parentum

Viribus: eous quas sensit & hesperus: addit
Externas etiam. sibi quas nouisset amicas
Italiae forti conducto milite turmas.
Nā meminit Teucrona olim & Francona potetes
Iliacos uenisse duces cum fortibus armis
Danubii primum fluiui campiꝫ iacentis
Danubium iuxta multa cum laude colonos
Inde autem castris motis foelicibus alta
Per iuga germanos. dum se se opponere certant:
Clade sub ingenti uictos fudisse feroces:
Ac Rheni tenuisse solum: Franconia qua nunc
Dicitur: hinc rursus ductu melioris olympi
Gallorum populis iusto cum sanguine fusis:
Belli iure pii campos cepisse feraces:
Et prios fecisse lares: nomenqꝫ dedisse
Nobile Francorum: quod nulla aboleuerit ætas.
Sic etiam audierat capta post diruta troia
Mœnia quæ uario memorant sermone: pfectos
Dardaniōs uenisse duces limoentos ab oris
Classe duos gemina terræqꝫ mariqꝫ tremenda
Ad fati maioris opus: quarum altera pulsas
Euganeis uenetum patauina condidit urbem:
Ac cisalpinos quos gallos dicimus: omnis
Imperio tenuit multos domitata per annos.
Altera sed classis: ueneris quā natus agebat
Tros anchisiades multumqꝫ diuqꝫ periclis
Millibus obiecta. ut tandem laurentis apricos
Apprændisset agros: post prælia multa cruore
Fusa graui uictrix totam sibi cedere iussit

f

Italiam. uictæ similis nec nomen ademit
Nec linguam aut mores: sed se se tradidit ultro.
Karolus hinc igitur conducto milite priscæ
Quem iungebat amor patriæ ut natalis origo:
Fortior insurgens sæuos furibundus in hostes
Dum rapitur. fulmen ueluti quod cuncta ruina
Sterneret horrissonis cæli de nubibus actum:
Vrget. & imperio cogit parere subactos:
Quod dudum coluere: suo. sic gallia demum
Iura sui regis didicit seruare tyrannis
Exactis rabidis per digni præmia luctus.
Hunc igitur tibi materiæ desume poeta.
Quem dulci cecinisse lyra lauderis in omne
Tempus musa iubet. quam tanti ducere suesti:
Euterpe. parere para tibi digna iubenti.
Nec tibi cantanti rex inclytus ille renatus
Excidat: eximia qui fulgens laude propinquum
Regem iure colit. comitem sociumq; laborum
Se se addens. huius nec frater Karolus heros
Ille pius regni decus & tutela potentis
Inter honoratos nomen non seruet amicos.
Sic ait. & celeri repetens heliconæ uolatu
Addidit hæc abiens: utinā modo Karolus addat
Laudibus egregiis turca de cæde triūphos.
Quos decet: ultus' auos & fræcæ opprobria cladis
Nec titulis indigna tuis rex maxime nostra
Musa monet. conuerte oculos. & respice: quantis
Stragibus affecit turcorum ignobile uulgus
Francos sæpe tuos: q̄ turpi labe serenos

Fœdauit regni uultus: quo tempore dirus
Impurusq; latro Baifettes omne per atrum
Dedecus inuoluit fuerant quicunq; secuti
Castra Sigismundi comites deformia regis.
Nanq; Saladinus turcorum sæuus Amyras
Fudit & insidiis francos. regemq; Guidonem
Et priam christi cum sancta sustulit urbe.
Nunc tibi perfacile est omnis obtundere uires
Turcorum: nuper quas magna ex parte iohannes
Ille uaiuodas non una strage peremit.
Vnus Amoratthus. cuius se turca salute
Speq; tuebatur res omnis: uina secutus
Et uenerem oscenam primū cōcessit ad horchū.
Huius morte iacet turci nullaq; sepulti
Spe tolli ualeant. nā quid Mahometus in omni
Flagitio natus puer. altus. ab ubere ductus
Polliceatur opis? satis est si uina frequentet
Et fomenta gulæ ueneri somnoq; dicatus.
Quare age rex ingens foelicibus utere cœptis
Ad summum pietatis opus. tibi gloria uictis
Magna. quidem parta est Anglis: sed gloria terræ
Huic si cælestis multo præstantior uni
Accedat: nemo fuerit te clarior alter.
Immortale solet nomen regalibus esse
Auribus egregie iucundum. gloria multos
Vsq; adeo iuuat: se se ut cōmittere satis
Maluerint q̄ luce frui. sic ille superbus
Curtius & Brutus. Decii. Codrus. atq; Phileni
Atq; alii multi ducti dulcedine laudis.

Posteritas quam grata uiris ingentibus adit
Sponte sua mæstæ uoluere occurrere morti.
Hos si uana quidem potuit mandare sepulchris
Gloria: uera tuum quanto perfundere pectus
Nectare debuerit: qui fletibus incola terræ
Hoc sis calle poli semper conuiua futurus?
Nec tibi defuerint: qui sint tua facta canendo
Ingenii perpulchra sui monumenta futuris
Dicturi populis. nam me quoq; maxima rerum
Gloria. quas tanta gessisti laude tuarum
Reddidit affectum tanto pietatis amore
Rex inuicte tibi: noctes ut flāma diesq;
Vrat corda mihi. tu nobis unus in ore
Semper ades. nihil ē sine te mihi Karole dulce.
Quid censes: maiora tua si nomina clara
Addideris laudi: si christi uiceris hostes?
O utinam quandoq; mihi te uisere coram
Affatuq; tuo contingat cominus uti.
Nā quāuis audita iuuent: quæ fama benignis
Vocibus insonuit: uisus tamen acrior omni
Est sensu: meliusq; refert: quæ uera probarit:
Visere te cupimus rex Karole. tanta locorum
Interualla uetant. uerum te lumine mentis
Prospiciens merito comitabor carmine uates.

CARMEN SECVNDVM.

Tu quem Mariæ uenter ab æthere
Susceptum peperit sæmine spiritu:
Gonzagam placido lumine Karolum
Rerum respice conditor.

Hunc febris facibus torrida feruidis
Torquet sollicitis sensibus opprimens.
Et quem nulla feri Martis in agmine
Vis unquam potuit domare
Heu nostræ nimium dura necessitas
Naturæ uariis casibus obuia:
Quod prudens nequeat mente nec artibus
Vllis uincere callidus.
Nam quis qua latium nobile maximis
Tam multis remicat principibus manu
Clarac ac animo: se ferat insolens:
Qui tantis uireat bonis?
Mittamus patriam sanguine fulgidam
Mantus herculeo samine floridus
Gonzagas sileat nam propriis bonis
Hic omnes superat suos.
Heros ne ueterum Karolus inclytum
Quos iactat proauos urbis & aureæ
Auctores meritis & titulis domus:
Excellit decus omnium.
Quid formam rutili corporis efferam:
Qua uiuis adeo fulget in omnibus:
Vt late pateat calicolum nouum
Mirandum populis iubar?
Vires ac agiles unge per omnia
Artus: quæ studium Martis & otii
Optat: seu stadium siue acies iuuat:
Nil est: quod fugiat uirum.
Cunctis integritas sensibus additur:

Qualis nec melior nec moderatior
Vlli contigit hoc tempore principi
Nec priscis etiam uiris.
O uirtus animi lucida maximi:
Qua nil splendidius phœbus olympius
Mirans sydereis spectat ab axibus:
Quis te non stupeat uidens?
Hic hic est animus:quem ratio potens
Disquirens geminis uiribus intimæ
Naturæ duplices callibus alteris
Soles numinibus iungat.
Nam te non latitat Karole:calitus
Vis.quæ magnanimis pectoribus uigens
Terrarum fragiles terret inanium
Cultus & uarios dolos.
Hinc acris oculos altius erigens
Vnum quem metuas:quem penitus uelis:
Nosti non leuibus sensibus optimum
Christum:quem colimus deum.
Huc nam te pietas.religio.fides
Mittit non dubio calle per arduos
Deducens apices multiplicis boni
Quod uirtus peperit grauis.
Et quâuis sileas:assequimur tamen
• Omnem pectoribus quâ probus abditis:
Mentem constituis celitibus sacram
Et mortalibus enites.
Nâquid non grauius dicis & efficis?
Quis te iusticiæ munere candida

Alter uel superet: uel paribus satis
Aequet lancibus impudens?
At quanto ualeas robore Karole
Inuicti reliquos quo ualidos uiros
Omnis exuperas: cordis in asperis
Rebus: promere nesciam.
Ast hæc eloquium nectare dulcius
Condit: quod placido flumine lauius
Manans exuperat pieridas sono
Vocis. quæ. numeros ciet.
Et belli studiis pacis & artibus
Virtus te pariter tollit in æthera.
Aeq; te sagulum. te toga perdecet.
Te nil egregium latet.
Quid: quod belligeræ nulla proteruitas
Sortis te potuit. nulla licentia
Fortunæ ualuit flectere dexteræ
Ad uitæ reprobas uices?
Te semper placidum te similem tui
Præstas. & nimium Karole temperas
Atq; id. quod mediū deseruit uiris
Laudatum grauib. parum:
Mirandis probitas te decorat bonis:
Qui cælum titulis nobilibus petis.
Tu uiues meritis sæcla per omnia
Liuorem superans trucem.
Nam te liuor edax insequitur dolis.
Et semper laqueos insidians parat
At tu uir sapiens fortiter omnia

Fers. & dissimulas malum.
Hunc quis non igitur uiuere Karolum
Optet: quem bonitas efficit improbis
Cunctis inuidiosum. & febris ossibus
Hærens urit & opprimit?
Hunc hunc ergo tuis maxime brachiis
Natus uirginea Christe puerpera
Amplectens geminis. en. lachrymis patet
Nostris cede precantibus.
Tu cernis genitor: q̄ misere premunt
Mundanam rapidis turbinibus minæ
Molem: quanta ruens funditus excitat
Atrox prælia tartarus.
Hic unus clipeo Christe bis aureo
Omnem uim rabidi Ditis & impetum
Non solum ferat: at proferat impotens.
Et lucem tenebris paret.
Hunc febris facibus solue uoracibus
Membris restituens incolumem suis
Et nobis pariter iusta rogantibus
Fusuris lachrymas pias.
Hunc febris poenitus Christe deum pater
Oram us lachrymis ut fera liberet:
Sed liuor leuius perfidus insequi
Si tolli nequit: urgeat.

CARMEN TERTIVM.

Enice distuleras nimiū mi dauale gratas
Eerre uices. cupido nā breuis hora nimis
Iratus musis. deflebam tempus inane.

Meq; nimis facile rebar amoris opus.
Iamq; fides odio. carmenq; & carminis auctor
Fiebat. totus uitrea bilis eram.
Tempestiuus ades. surdas mihi dulcis in aures
Repis. & o dixti non mihi iure doles.
Dum canis. & nostrum lenis tibi carmīe pectus:
Ipse tibi gratus regia dona paro.
Te meus Alphonsus rex en mitissimus ad se
Ut uenias: placido sedulus ore monet.
Non etenim frustra regalis uideris ades.
Aut hic noster eris. ditior aut redeas.
Hæc & plura mones facundo Daualus ore.
Hortariq; citus carpat amicus iter.
Non tua difficilis patietur dicta Philelfus
Verba sibi. faciet: quicquid amice iubes.
Verum nosse uelim: qua fronte lucretia nostros
Diua sales tulerit. riserit. an tumuit.
Nam si dicta ioco non aspernatur: amatq;
Se celebrem fieri cantibus & cithara:
Rebor iter tutum. dextrum mihi numē & astra.
Parthenopēq; celer. teq; deamq; petam:
Quod si forte tulit grauius: quæ lusimus: ipse
Videris: an possim capere tutus iter.
Vlcisci nā semper auet: quæ canduit ira:
Fœmina. nū doluit casta puella sales?
At quid te tanto diuina lucretia regi
Vel cessisse doles: uel placuisse negas?
Nū doluit Semele: quod cessit amata tonanti?
Nū doluit Martis basia pulchra Venus?

Magna quidē laus est: tantum si mira decorem
Præ se forma tulit: ut placeas domino.
Quin & si sapias: blandis in ratia uerbis
Regis coge animum. fac tibi totus eat.
Sic & francorum regem flagrantibus agnes
Nuper harundinibus fixerat indomitum.
Moronis alciden sibi sic cautissima dulci
Obsequio seruum subdidit e domino.
Præterea quæ te prohibet mora labra labellis
Iungere per ueneris dulcia dona deæ:
Nū quæ pulchra latent phibet pudor ædere corā
Arma: patris fulmen nū latet usq; iouis.
Neptunus sæuum nū tempestate tridentem
Occulit: arquitenens nū sua tela regit.
Non Mars nō ueneris natus p̄mit arma cupido.
Harpe Mercurium falxq; recludit auum.
Non hastam Pallas. non hastam supprimit ille:
Hellepontiaca quem coluere nurus.
Si rex arma tibi quibus est hastatus: in ictum
Intendat: quid non obuia tela pares?
Nam quid te pudeat: dum rex tā fortiter audet.
Quod liceat regi: cur tibi non liceat?
Ah si nosse queas: quænam fuit inde uoluptas:
Poeniteat tanta continuisse mora.
Num fortasse uelis uxor: non amica uocari?
Nomen amicitia quur tibi non placeat?
Vxor sæpe uiro stomacho fit. semper amica
Cauta placet. præstat coniugis esse loco.
Coniugium secum semper noua iurgia portat.

Sed quos iungit amor: pace tenet solida:
Hic iocus arridet per mutua dicta. Cupido
Hic auget semper: quod paret obsequium.
Furta iunant: dulcesq; iuuant in amore susurri.
Iucundi amplexus. basia grata iuuant.
Nullus inest sermo: nisi quē ferat ipsa uoluptas
Sunt dulces ludi. sunt choreæ atq; soni.
Illa uiri querulis obtundit uocibus aures.
Inuehit in seruas. insimulat famulos.
Villicus in fundum sero deducit aratrum.
Horrea fracta refert atq; merum fugiens.
Nunq̃ certa quies. hinc murmurat. inde soporem
Dat uitio. damnat: quæ bene facta uidet.
Nec factum esse satis quicq̃ putat. ois auara
Est uxor. nūmis uult cumulare domum.
Hæc mala coniugium secū fert oīa. nāq;
Cura domus debet coniugis esse probæ.
Quo fit: ut ante diem uiridis matrona senescat:
Et passis rugis os tegat omne suum.
Nū patiare tuam faciem: cui candida cadat
Cypris. arent rugæ: destituatq; nitor:
Nū malis odio coniunx q̃ tæda phanetis
Esse piis facibus: quis recalescit amor:
Eia age ne desis tibi tu. sed pande secundis
Vela notis. portus: I: cape fausta tuos.
Nec solum tecum q̃ sit iucunda uoluptas
Versa animo: fructus sed meditare nouos.
Ascanium æneas italias aduexit in oras:
Hæredem regni quem statuit moriens.

Ascanius regno potitur. nec paruus Iulus.
Successit primo filius imperio.
Siluius ascanium natus de matre latina
Excepit fratrem. sic uoluit latium.
Iulia progenies. quæ magnum dicit Iulum
Auctorem generis: hoc fuit orta patre.
Siluius ascanii regno successit. iulum
Ascanio natum pontificem statuunt.
Nū dubites igitur te tanto iungere regi:
Quæ regis matrem te fore posse scias?
Tu quoq; rex ingens quid longa in uerba pcesq;
Tempus inane teris: uim cupit illa sibi.
Nāq; magis quo quæq; uelit sibi fœdera iungi
Optatæ ueneris: uim cupit illa magis.
Obstat. n. prohibetq; pudor: quod mēte uouit
Fœmina: quæ nōdū stulta iugum tulerit.
Quæ tot missa capit fulgentis dona metalli:
Se tibi sat ueneris pignore constituit.
Non igitur frustra precibus uim molibus addas.
Munere fugatur lingua manusq; suo.
Verū ego qui metuo te diua lucretia nostros
Offendisse sales: utor item salibus.
Parce precor: si forte tuas offenderit auris:
Euterpe tecum ludere quod monuit:
At tu qui nostras tanto colis igne camœnas:
Aenice fac: uatem nunc tueare tuum.
Dauale curandum est uel me nō uana iocatum:
Vel tutum sit iter pignora per fidei.
CARMEN QVARTVM.

Mbrofi tandem ferus ille Maiors
Ac fames, duros etiam gigantas
Quæ ferox tetrīs potuisset umbris
Tradere: & dirum domitare Ditem.
Hinc ad extremos abiit trionas.
Nāq; Franciscus uenerandus heros
Sphortias nobis auibus secundis
Cælitus missus rabidos tyrannos
Sustulit, pacem requiemq; fessis
Attulit, nunc est populo statuta
Vera libertas, periere fastus
Plebis ignauæ scelerumq; terror
Stupra, uis atrox, furor, & rapinæ
Heu quis infracto meminisse fortis
Corde uir possit rabidas & omni
Peste ferali magis extimendas
Beluas: quæ nos penitus uorabant
Ferreo rictu rigidisq; rostris:
Vir bonus nemo poterat tueri
Nomen inuictæ probitatis insons:
Nāq; suspecti fuerant & hostes:
Quos pios nosset Rabias & ille
Rusticus potu cerebrum diurno
Lesus & nunq̃ Cicerus per umbras
Sobrius: cui se comitem decēbris
Candidus semper misere cinædis
Læuibus septus, uituisq; mille
Scriba pollutus dederat per omnem
Criminis culpam, Bibulus cruorem

Ciuium suadens ferus innocentum
Latro: qui mulcens malesanus aures
Plebis impuræ. nebulo' profanis
Solut exemplis ea commonebat.
Quæ nec imanis phalaris patraffet.
Inde quos sæuus gladius uel ignis
Visq; liquisset taciti ueneni:
Hos fame solus rabida peremit
Candidus: sæno paleaq; tritis
Posse qui uictum solidum parari
Diceret: dum se tamen ipse fallax
Rebus expleret per iniqua partis
Cuncta: quæ suadet furor & libido
Videris passim populum iacentem
Perditum læto: careris quod expers
Annus omnino peperit secundus.
Quid mihi frustra memores saguntum
Aut fame pressos referas hebræos?
Nulla gens unq; similem Megaram
Passa narretur. stomachus tument
Nausea nobis uomitum minatur:
Mente dum sortem miseram reuoluo.
Nam nihil foedi. nihil impudici
Liquit afflictus populus. quod esse
Posset intactum. meminisse diri
Horreo fati merito silendi.
Tabæ tam tetra generosus heros
Nostra Franciscus penitus leuauit
Corda cum mēbris docuitq; quantus

Error humanas penetrare mentes
Affectus. Phœbus nebulae decoros
Dum tegunt crines: nequit intuentes.
Qua micat semper: facie iuuare.
Ambrosi nobis radios apollo
Noster en coram rutilos suosq;
Pandit. & cunctis animi solutis
Nubibus nostri: nitidos ocellos
Lustrat infusus: recreatq; dulci
Luce deiectos: reficitq; lassos.
Ambrosi latus agimus canenti
Voce saltatus numeris nec unis.
Et nouos plectro modulos ciente
Versibus miris decus omne uatum
Fontis ad sacros latices uocamus:
Quem medusæus sonipes sub alto.
Monte defecit. resonat citheron
Ad resurgentis numeros sororum:
Quos regit multa pater arte Pæan:
Pulchra cui Clio meritas secuta
Reddidit uoces referens superbas
Sphortiae laudes ducis & parentis
Huius inuicti populi: triūphis
Cuius Euterpe redimita celsis
Gestit: & cantus mouet ipsa miros.
Præferens cunctis merito laborum
Sphortiam nostris simul & uetustis:
Sola quos uirtus dederit uerendos.
Si qua te sollers igitur uoluptas

Capitat: ad nostras propera choreas:
Quas agit lætam placida per urbem
Fronte dux noster populo sequente
Et simul suauiter referente cantu:
Quicquid ærumnis gelidis leuatus
Iusserit cordis renouatus ignis

Sorte secunda.

CARMEN QVINTVM.

a Andrea, dū placida nobis munuscula mittis
Grata manu: nū te magis ardet amor.
Nec nos dona mouēt: q̄ sūt pulcherria: sed tu:
Qui mittis nobis talia dona libens.
Non minimi uirtus ea sit: quæcunq; benignam
Declarat mentem per bonitatis opus.
Seruasti: quicquid dandi lex ipsa requirit:
Qui dederis dignus munera digna uiro.
Hinc nimis inde parum uitās. mediocriter omni
Functus es officio temporis atq; loci.
Causa fuit dandi: tua quod fore dona sciebas
Grata mihi: cui te mutuus addit amor.
Defuit ad dandi solum modus. omnia recte
Cætera gesta tibi: nū modo mutueris.
Debuerat nobis tua dulcis epistola ferre
Munera: qua nossem q̄ mihi grata dares.
Nescio: quis uenit nullo sermone locutus.
Reddidit. & dixit: quod nihil ipse putes.
Num tibi forse senex famius præcepta silendi
Tradidit: aut helicon aruit haustus aquis?
Eloquio qui multa uales: quæ dira tacendi

Te nunc flāma tenet: at tibi lingua bona est.
Doctus es: & musæ tecum noctesq; diesq;
Inuigilant. dulcem pulsat apollo chelyn.
Huc diuas helicon castalidas sacer
Tantisper sine pergere:
Dum causam modulis in medium suis
Miranti referant mihi:
Quænam tanta tenet nunc taciturnitas
Dicendi decus Andream.
Andreas semper metuit susurrum:
Quem malus lior solet improborum
Spargere in uulgu bonitatis expers
Ore maligno.
Es bonis carus simul & probatus.
Sed malis reddunt satyræ molestum
Voce non grata. fluit omnis inde
Pestis origo.
Nam tibi lior minus obfuisse:
Si tacens fraudum laqueos tulisses:
Quisquis exertus furit: ac tremendo
Fulminat igni
Non potest enses Alamanus in te
Ferre lioris nimium prementis.
Et tuæ semper cupidi ruinæ
Ocia curat.
Est item molis grauius uolenti
Additum pondus: quod oportet acri
Perferat nisu: subeatq; uictor
Nocte dieq;.

Duxit uxorem: ueneris decorem
Quæ refert. castæ similis Dianæ.
Huic studet soli cupiens parentis
Nomen inire.
Quin ait nobis pudibundus hospes:
Vos rogo. paulum lepidæ sorores
Hinc ad insubres properate. nostrum
Linguite tectum:
Donec hunc fontem penitus recludo:
Cuius est uestro melior liquore
Vnda: quæ pisces parit: & subactos
Reddit alumnos.
Hinc tacet dulcis placido labori
Deditus tantū Cypridos: cupido
Quam puer iunctam tenet & uoluptas
Omnibus horis.
Noui: tacendi causa quæ te non finit
Loqui maritum. sed uelim: mediocriter
Operam labori indulgeas: ne dum nimis
Fundum colis: quod ieceris sæmen neget
Segetem. uomis nam sapius scindens facit
Glebam carere fructibus sterilem suis.
Intercapedo rebus in multis ualet.
In hac sed in primis perutilem scias.
Quos tu meos si pergis hortatus sequi.
Et liberis. & coniugi. & musis simul
Melius cauebis. nec silebis munera
Mittens amicis Andreas pulcherrima.
Nam quod times liuoris impias uices:

Sane tibi ignosco. malum est liuor: uiri
Deiq; quod simul nimis grauius ferunt.
Sed est opus probitatis ingens pellere
Iniuriam. nec improbos homines pati:
Ius omne fasq; prorsus humanum premant
Iniuriam qui cum potest prohibet minus:
Non est is admodum minoris noxiæ
Reus putandus q̄ auctor ipse criminis.
Metuas tamen nolim. sed aude scribere.
Nam nullus omnino sciat: quod scripseris.
Nū forsitan liuor magis te litteras
Misisse damnet q̄ dedisse munera?
Nescire tu quidem uideris in bonam.
Nos gratiam rediisse cum inuidiæ grege.
Quare tacendi cum tibi causas uides
Nullas adesse: uel loqui post hac stude:
Vel deprecatorem para: qui te sua
Possit tueri dignitate & gratia:
Ne desidis nomen reus subeas uiri

CARMEN SEXTVM.

Postera lux aderit: q̄ te ieiunia cogat
Dura quaterdenos Sphortia ferre dies.
Nā totidē mundi seruator mōte tulisse
Esuriens lucas traditur innocuas
Est tibi connubio foelici iuncta puella:
Dulcia cui nondum munera soluit amor.
Ingratus fueris: si lux hæc sobria prorsus
Transierit: dum te nesciat illa uirum.
Fac: uenus arridens quantū ualet hasta tremēdis

Ictibus ingeminans sentiat ipsa tibi.
Fac: uideat: quanto te robore sustinet umbo:
Quo decus ipsa suum casta puella tegit.
Fac: ne te ibellem uulgus uocet: arma capesse
Irrue. fac redeas uictor in ora uirum.

CARMEN SEPTIMVM.

DVm pares monitis equo citato
Sphortia clare puer obuius ire meis:
Aduersatur anus proca x & ipsis
Tristior Euripi fluctibus instabilis
Prosternis pavidam tuis puellam
Viribus in nuda Sphortia nixus humo.
En exclamat anus: socrus tumescit:
Tignum clamor adit. omnia tecta fremunt.
Quam perdant superi: replens quieta
Vocibus exululans omnia miscet anus.
At tu si saperes: caput dedisses
Dirum tristis anus tartareis canibus.
Nū plus possit anus mero soluta
Quā tu magnanimo principe patre satus?

CARMEN OCTAVVM.

NOstra sigismundi latatur pieris alto
Hinc Malatestei nomine multifona.
Diligit hic musas: hūc musæ carmīe tollant
Inter se uariis ad citharam modulis
Euterpe quid muta siles: dedit ipse choregus:
Quem uario procerem carmine ferre queas.
Fac: tua delectent quātū potes ore canoro:
Cum numeris tm̄ consona uerba uirum.

At quibus primum super astra tollam
Laudibus clarum nequeo referre
Principem: sic se meritis canendum

Omibus offert.

Nam Sigismundi memorare laudes.
Inclytas si quis uelit: ante phœbus
Qui modo gangen oriens reliquit:

Lustrat iberum

Hic unus probitate fulget omni
Præstans ingenio. grauis. modestus.
Pollens eloquio deisq; iuxta
Cunctis: atq; bonis uiris amandus.

Hic omnis decorat: fouetq; rebus
Doctos omnibus. ergo dignus unus:

Quem nemo sileat. sed huius omnes
Certatim studeant referre nomen.

Gestis hic nitidum rebus in æthera
Fertur: quas latium Marte sub effero

Sensit per uarias dum trahitur uices
Hic omnes acie domat.

Qui nodū pueri dum superat tener
Annos: insidias fortis & impiger

Quas sollers tenebris eruit: opprimit.
Diris horribilis uiris.

Hunc flaminii fortiter armis
Pugnantem & flaminiiis quisquis

Se stulticia sociū iunxit
Violataq; obnoxia fidei.

Manus omnis populi omnes pariter

g iii

Experti stultitiæ poenas
Vbi soluissent: Sphortia uirtus
Generum sibi Franciscæ dicauit.
Hunc nicolaus Martis horrendum fulmen
Perusinus ille cuius itali res gestas
Omnes in ore simul habent: & mirandis
Tollunt in astra laudibus: semel ac rursus
Expertus horruit. hunc & alphonfus pugna
Vdit superbum: dum ferocibus oppugnat
Tierra mariq; militibus ethruscorum
Rex nobile oppidum tremendus Plūbinum.
Quid pluribus tempus terere uerbis uelim?
Veneti Sigismundum legunt:
Qui rebus in dubiis probus dux imperet
Exercitibus unus suis.
Heros Fluentinis bis imperitat bene
Hic militibus. ac uincit item
Franciscus huic quas copias mittit socer
Florentiam: ut regat: iubet.
Hostilis acies truceq; Martis
Intrepidus rabiem ruentis
Hic semper reprimit: patiq; cogit
Quam meruit furor & libido
Poenam. nec tamen ipse uictor unquam
Se subiicit tibi blandienti.
O quam mens hominum colit malorum
Non secus: atq; deam uerendam.
Nil est: quod anteponi
Animi bono quieti

Queat. hic. n. fugacem
Minimi facit nitorem.
Solidum decus secutus
Sibi seruit & pudori.
Nil est: quod efferamus:
Probitas nisi quod ædit.
Corporis omnis abit uigor: uti
Nox ab apollinea face perit.
Extera quid cupiam bona mihi
Quæ famulos faciunt sibi: quibus
Se mage dediderint: habet opes
Ille Midæ. famulatur opibus.
Quoq; minus caruit: magis eget.
Quiq; sub imperio iacet herus.
Certa mihi laus ea sit: quam bonitas pararit
Vera animi. nec ulla
Vulnera formidet: honorem nec amet malorum
Iudicio tributum:
Qui uacuum se stimulis præstiterit: nec ardet
Corde nefas malignus:
Iure meretur celebrari populi frequentis
Vocibus: ut probatus.
Igitur merito celebrauerimus lyricorum
Malatestigenam modulis
Citharaq; tubaq; uirum meritis superantem
Animi. bona corporis &
Speciem illius instabiliq; trucisq; feræ: quam
Hominum ruditas fatua
Colit: ac ueneratur ut egregium illius almæ

Decus ætheriæ patriæ.
Nāq; Sigismundus uir bello clarus & armis
Fortunam putat esse nihil ratione carentem.
Hunc uirtutis opus mens hunc sibi cōscia recti
Semper habet comitem. quisquis uirtute sodali
Utitur & socia: nunq̄ uereatur inanem
Quam sibi finxerunt dementis somnia uulgi
Fortunā. uirtute nihil præstātius una est:
Qua malatesteus princeps ad sydera fertur.

CARMEN NONVM.

Vā mihi nūc opus es mea lux gōzaga latia
q Nobilitatis honos pieridumq; decus
En pestis formido p̄mit. nec abire facultas
Vlla mihi. quid me Karole linquis atrox?
Duxisses tecum: scythiam seu siue supremos
Gangaridas peteres hesperon aut libyen.
Spes mea solus eras. tecum mea uota camœnæ
Semper erant. quid me Karole linquis atrox?
Nil mihi dulce queat sine te contingere. uitæ
O spes o requies dimidiumq; mea.
Si te liuor edax profugum mi Karole fecit:
Fecisset profugum me quoq; liuor edax.
Non minimi laudem faciūdā cēseo: liuor
Quī premat insanus exitiosa lues.
Inuidit fortuna mea teterrima sorti
Qua me foelicem fecerat illa prius.
Hæc mihi te dederat lena uirtute: probatos
Quæ pia conciliat: quo duce tutus eram.
Nūc uagor in tenebris. nec quæ uia certa salutis

Sit capiunda mihi: Karole nosse queo.
Pestis cuncta p̄mit: uorat atq; ingurgitat horrēs
Omnem animam. perit en uir puer atq; senex.
Rerum humanarum q̄ spes incerta suiq;
Nescia sit: nonstrat insubriensis ager.
Haud urbem inuenias: qua sol circūspicit omnes
Terrarum tractus & maris omne salum.
Cui natura potens magis omnia cesserit uni
Insubrium q̄ gens quam colit. ut dominam.
Nāq; ferax & amœnus ager colleq; uirentes
Multifluiq; amnes huic bona cuncta feruntur.
Temperies cæli talis fuit ante per omnem
Temporis ætatem: qualis in Elysio.
Id probat ipse frequēs populus: quo nullus i oīs
Est alius terras plenior ipse suis.
Sed nunc dira febris sic oēs peste uoraci
Interimit subito quosq; fragore premens
Vt fas esse putet nemo sperare salutem:
Sed sua quoq; die funera quisq; paret.
Nū fortasse merens quod plebs admisit iniqua
In te grande nefas angle Philippe luit?
Te decus heroum plebs ingratiſſima nullo
Cum moreris: sequitur funeris officio.
Hinc fortasse deus. qui cunctis digna rependit
Præmia: in insubres sæuius intumuit.
Plebei sceleris pœnas patiuntur & ipsi:
Qui nihil insontes promeruere pati.
Nunc ego quid faciam: nā nec licet æminus iræ.
Nec scio: qui uitem tristia tæla necis.

Ah q̄ crudelem mi te gonzaga dedisti:
Qui mihi nolueris: dum tibi consuleres.
Verum ego quid mirer: si nostri obliuio mentem
Capit tanta tuam: cum tibi lyda perit.
Hæc tibi qui potuit: quæ tanto arderet amore:
Hinc dum mæstus abis: uilius excidere.
Non igitur nequeo tibi succensere tabellis.
Quod te tam durum gesseris atq; geras.
Quæ tibi cura mei: cui nec epistola uerbis
Obsignata tribus obstrepat ulla tua.
Quanq̄ læta reor sunt & iucunda beato
Cuncta tibi: uenetus quē fouet usq; leo:
Es tamen expertus: q̄ sit mutabile numen
Fortunæ: quāq; se gerat instabilem.
Hæc quodcunq; manu fallaci prodiga munus
Contulit: eripiat per scelus omne ruens.
Sola quidem uirtus stabili uestigia firmat
Certa gradu nullis calibus acta loco.
Quos tibi coniunxit uirtus studiumq; decori:
Hos fortuna nequit ulla tibi eripere.
Horū ego de numero tibi cū sim iūctus amicus:
Miror: ut exciderim mente uir alte tua.
Cura igitur norim: quæ sit tibi causa tacendi:
Aut quur hinc abiens nolueris comitem.
Quod si nosse cupis: qua sit tua lyda salute:
Accipe: ne uidear immemor esse tui.
Tristis agit ruri: lachrymisq; miserrima fufis
Non cessat flauam dilacerare comam.
Dilaceratq; comam: cui tu cum nuda sub istos

Funditur amplexus: oscula mille dabas
Nam nec es oblitus: quotiens mi luce referres:
Quæ tibi nocte uenus gaudia præstiterat.
Sæpius ingeminat: quid me mea sola uoluptas
Karole crudelis deferis hinc abiens?
O utinā uel me raptant mea fata repente:
Vel tibi me propere iungat amica cypris.
Quin præsentem uiro quē multus soluit Iachus
Clamitat interdum: Karole me crucias.
Atq; iterum multo repetit dum uicta dolore:
Karole me crucias. Karole me crucias:
Flauius attollens tandem caput oraq; dulci
Consopita mero murmurat in tenebris.
Inde minis honerat lydam: quæ cauta soporem
Dum simulat: madidum ludit in ore uirum.
Misit & ancillam: quæ me uersuta rogaret:
Siqua meæ fidei credita furta latent.
Huic ego respondi sibi quæ se uelle putassem
Narrari. repetit sæpius illa uices.
Pascitur illa quidem uerbis. spe pascor at ipse.
Ipse metu pereō. Lyda perit uenere.

CARMEN DECIMUM.

Vterpen cithara patris citatam
Sperabam fore: gressibus secundis
Vti qua duce mi uia liceret
Ad uos ænice sæpius uocantes.
Sed multo secus accidit: quod ægre
Indigneq; fero. mihi malignus
Intercludit iter: negatq; gressum

Aër insubribus lumen uoracem
Infundens miseris: atrox deorum
Quam miscet nimio furor ueneno.
Hinc loetale malum ruit per omnis
Mortales perimens senes & omnem
Aetatem pariter. nec ulla pestis
Humanum truciior genus subegit
Vnq̃. non ea: quæ premebat olim
Vrbem romulidum dei repressa
Flatu phœbigenæ. nec illa thebis
Quæ tot flebilibus tulit flagella
Ob matris facinus patrisq; cadem.
Non qua graiugenas Apollo bilis
Afflixit tua troiis in oris:
Non cui totus ut ipse cessit orbis:
Misit cecropiam rogans in urbem:
Vt pro se precibus deos adiret.
Inuadit ueluti leæna ceruos:
Quā nati rabida fame coacti
Ad pastum stimulant humi profusi:
Vt tigris uitulas premit necatq;
Quā ieiuna dies in omne ferrum
Expertem trepidi metus & ira
Ardentem rapit ad fluentia gangis:
Sic mors excita syderū tremendo
Fato: quod superi dedere mœstis
Agris insubrium: furore cunctos
Sternit loetifero. iacent acerui
Passim: quod nequeant dari sepulchris:

Sic terrā prēmītur frequēns cadauer.
Turmatim pereunt. & insepulti
Spirantes animās odore tetras
Viuaeis etiam trahunt ad horcum.
Stipatum properat sequi pheretrum
Pollinctor simili receptus aura.
Hinc fiunt plateæ sepulchra fatis
Tristes innumeris sub axe nudo.
Fiunt & loculi canes relictis
Sæui corporibus rapaxq; miluus.
Nam quisquis potuit: fugæ dedit se:
Qua fors se magis obtulit secundam.
Soli nos colimus domi sedentes
Vrbem: quam populus frequens reliquit.
Me quæstor fugiens dolo fefellit
Decoctor: meriti nec æris ullam
Mi partem minimam dedit nefandus.
Id causæ facit: ut tuos amice
Postes Dauale nobilis adire
Nobis non liceat: dolosus inquam
Mi nummus uetitat tuos penates.
Nec solus nec equi nec æris experts
Me longæ poteram uiæ per æstus
Tantos tradere. nam nimis laborum
Aetas iam prohibet mihi grauescens.
Mēbrorum nimii quidem labores
Aeq; ac desidiæ solent inertis
Grandæuum pœnitus uigore laxi
Langores spoliare. iāq; cani

En uelant caput albicante barba:
Num grandis faciat uiam poeta:
Quam uix iunior audeat uiator:
Nec musas deceat: nec ipse laudet
Alphonfus decus inclytum mineruæ:
Perpulchre minus ut philelfus ædes
Regalis subeat futurus hospes.
Quare me dolor angit: & minaces
Infigens stimulos premensq; cordi
Exprobrans mihi puicax quid inquit
Annos tot nihil aureum reponis:
Qui tot millia sis lucratus æris:
Quidnam sufficiat tibi tuenti
Oïno nihil: omne temnis aurum:
Ac prorsus nihili facis: quod ipsum.
Sî non esset apud tuos penates
Neglectum: tibi nec lues nec ulla
Pestis pernicies metum intulisset.
Ergo diuitias quid unus usq;
Spernis: cum uideas tibi periculum
Loeti propositum: quod arcet aurum:
Talis nunc mihi cura cogitanti
Præsentis rabiem die perurit
Cor sane: requiemq; tollit omnem.
Et ni pierides paterq; pæan
Cantu dulcisono simul leuarent
Curam: qua crucior: necaret altus
Qui me uulneribus dolor medullas
Affligit penitus meas recludens.

Nūquid si rogites: studeo nummis
Post hac: ne patiar: quod urit olim:
Nūquid se bibulum neget futurum
Hydrops: quem sitis aridum fatigat:
Nū linguam cohibere Codrus olim
Optet Karolus unus impudicam:
Num speres fieri licere cuiquam:
Quod natura fugit: nec usus affert:
An fuluum cupiat Debas metallum:
Quod coeni pedibus loco subacti
Contemnit: locuples ne fiat: usus
Quē longus docuit nihil cauere
Id præter: probitas quod alma suadet:
Virtus diuitiæq; prorsus una
Non florere quidem nec esse rursum
Præstantes pariter queant. habentes
Plus auri. bonitatis si minoris
Fiunt participes. Apollo malim
Nostras excipiat pius camœnas:
Quā fallax & avarus ille Pluton:
Quis nobis igitur deus fouebit
Dexter castalidas pericla pellens:
Idem qui genuit deus sorores:
Qui totum radiis comatus orbem
Lustrat: qui medicas benignus artes
Humano generi prior parauit.
Phœbo si patre natus a tenebris
Tetris hippolytum uocat necatum:
Quid non cōmodius parens amicum

A loeto r̄ueatur hūnc poetam:
Cuius se uideat pio labore
Et noctu fieri dieq; clarum?
Hæc me spes recreat. metuq; tactum
Magna parte leuat. metus dolorq;
Qui me non capiat. fores uidentem
A diris iaculis prope obsideri:
Quæ uis nulla quidem nec ars repellat
Humani ingenii? metus feroces
Et fortis etiam solet mouere.
De nobis satis hæc superq; tecum.
Nunc tu Dauale dicito uicissim:
Quid uobis agitur: quibus secundæ
Res sunt & placidæ. datis ne phœbo
Et musis operam sacris? an urit
Vos flāma cypris & puer Cupido?
Quid de te rogitem: uires iuuenta
Quem pungit stimulis: agitq; lata
In ludum ueneris gradu citato?
Aetas te tua reddit innocentem
Et rex. quem sequeris: benignus iste
Alphonfus. quis enim faces seniles
Ignurat: quibus ardet iste semper?
Nū multas amat: ut solet: puellas
Rex alphonfus? an una pectus urit?
Quot tandem latus ambiunt utrūq;
Nū fortasse duæ? parumne ducat
Se munire duabus? adde quinq;
Dum uomis segetem scindit subactam

Recta cuspide: quod seni negatur.
O q̄ dulce malum mihi uoluptas
Et q̄ lætiferum solet uideri:
Qua sensus misere capi proteruus
Se postq̄ patitur: nefas in omne
Fertur præcipiti citus ruina
Nam nusquā uitium stetit. procellis
Non unis agitur. omnis urgens
Tempestas id agit scelus per atrum.
At magnum uitium premens uoluptas:
Qua plures periere q̄ dolore.
Quo fit: ne dubitem: magisne uobis
Flagrantis ueneris frequens sagitta:
An pestis mihi sit cauendus horror.
Tu Lucretia nobilis puella
Regi uerba dato. senemq; pascere
Spe. nam copia uilior putatur.

Francisci Philæsi carminum Thalia
CARMEN PRIMVM.

Thalia partes ordine tertia
Tuas futurum florida pieris
Vides canendi. muneris accipe.
Tibi quod ipse tradidit anxius
Chori magister. læticiam pater
Summus deorum turbat & obterit:
Augere quā te carmine maxime
Decebat unam. fulminat undiq;

h

Tonans sagittis: qualibus efferos
Strauit gigantas. montibus arduis
Ausos olympum ascendere fulgidum.
Summum periculum turbida uatibus
Minantur astra. rursus & omnibus:
Quos ulla præstans euehit altius
Doctrina claros. musa mouentibus
Quem bilis urit feruida uocibus
Adi tonantem flectere moliens.
Preces nec absint. nāq; precantibus
Vel numen aiunt mitius effici.
Nihil quod esset Iupiter optime:
Fecisti: ut esset. non chaos abditum
Fuit nec ulla materies tibi
Opus o pater: qui cuncta creaueris.
Succurre nobis. iusta precantibus.
O summe rerum conditor omnium.
Quæ nostra culpa. quod sceleris nefas
Tantum benigni pectora numinis
Potuit tui in nos maxime iupiter
Excire: cunctos ut nece fulminis
Perdas repente cælitus exciti:
Funus Philippi plectitur inclyti:
Ingrata plebs quod ferre merentibus
Neglexit umbris egregii ducis.
Culpam Philelfus Insubrium ferat
Dic o uirorum rector & ætheris:
Qui solus omni munere principem
Secutus illum. nullius horruit

Odium nec iras: semper & aureis
 Quem solus ausus laudibus extulit?
 Tui est cauere: uitet ut impetum
 Vates ruinæ fulminis ignei.
 Abscedat urbe. fulmina nesciunt
 Modum tueri missa uagantius.
 Franciscus isti Sphortia consulat:
 Quem sæpe nobis carmine celsius
 Euectus audax comparat admodum.
 Satis monuimus: quod foret usui.
 Obaudit ille prorsus & auribus
 Clausis notis dat uerba uolantibus.
 At uxor eius Blanca puerpera
 Virtutis ingens gloria nobilis
 Surdas nec aures cōmodat audiens:
 Patiꝑ nequeat serius optime
 Isti merenti ferre: quod expedit.
 Blanca. quam princeps genuit philippus
 Ille: qui priscos superauit omnis
 Vnus heroas pariterq; uiuos
 Laudis honore:
 Blanca. quæ diu generum Philippi
 Sphortiam pulchra probitate clarum
 Vxor illustris placidis maritum
 Moribus ambis:
 Non opem uati bene promerenti
 Affer: qui te super astra sæpe
 Extulit uitæ titulis probatæ
 Clara uirago:

Vnus hic Anglum meritis Mariam
Omnibus magnum fuit inter omnes
Qui metus expers coleret: minasq;
Temneret omnis.

Vnus hic idem superas in artes
Ille ubi cessit: Mariam Philippo
Patre te dignam sequitur canendo
Laudibus altis.

Vnus hic rursus medios in ignis
Plebis infestæ populiq; fluctus
Ausus est templo celebri tyrannos
Sternere uerbis.

Viribus tandem mage profuerunt:
Quos modo terror dederat silentes.
Fortis hic unus medios in enses
Ora resoluit.

Sphortiam solus populo fremente
Syderis fato genitum superni
Esse testatus docuit: quis esset
Finis habendus.

Karolum solus monuit poeta:
Plebis infidæ insidias dolosq;
Vt cauens. partes sequeretur omni
Pectore uestras.

Quod quidem si rem liceat fateri:
Profuit primum. tumidoq; bello
Attulit finem: patriaq; luctum
Sustulit omnem.

Ast ubi rerum superis secundis

Estis in nulla patriæ potiti
Cæde: spes ingens aluit poetam

Tempore multo.

Præmiis pulchris latio petitus
Vnus a toto renuit. quod esset
Certius uero. dubiam securus

Spemq; fidemq;

Pluribus sed quid tero Blanca tempus?
Quicquid en princeps statuit benignus
Sphortias tandem meritis amici:

Transit in auras.

Quæstor illudit. studet & dolosus
Verba uædenti dare uerba. nū sit
Huic opus uerbis: at abundat alto

Fonte loquendi.

Ergo si quicq; iuuat & parentem:
Sphortiam siquid iuuat & maritum:
Siquid & temet iuuat esse cultam:

Consule uati.

Pestis hunc horrens pariter famelq;
Obsidet. septo geminis periclis:
Est opus nummis: quibus hostis atrox

Vtraq; cesset.

Blanca quæ nulli ueterum decore
Fœminæ cedis tituli pudici
Moris & uiuas superas uerendis

Leudibus omnes:

Si tibi saluos pius ille seruet
Liberos cæli dominator alti:

h iii

Tecum cum dulci tueatur omne

Coniuge tempus:

Si breui fias itali triumpho

Totius compos super orbe toto

Signa felicitatis statuas mariti

Inclyta uictrix:

Da manum uati: rapidis procellis

Ne miser fluctu pereat supremo.

Sola tu laetum potes & salutem

Ferre poetae.

Sin minus: saltem pateat facultas:

Qua solum & sortem meliore mutans

Et Ioue & fului clipeo metalli

Fata repellat.

CARMEN SECVNDVM.

Spes me dulcis alit: quā spicche benigno
Affers ore pius. spes mea corda nutrit
Aediles nā uerba mihi quæstorque dederūt
Sæpe adeo: bilis ut stomachū cierit.

Opportunus ades: cum iam ferueret in iram:

Ac furere inciperet mēs agitata malis.

Non equidem perferre queo: quæ iusque piusque

Ferre uetat. res est non tolleranda fames.

Nam quid laetiferi memorem contagia morbi:

Quæ uitare loco non ualet aris inops.

Princeps digna iubet: quæ dedignantur obire

Hi: quos iste suis præposuit oculis.

Ique redique monēt. tibi mox numerentur. eruntque

Præmia digna tuis reddita muneribus.

Sic & eo. redeoq; iterum. rursusq; reuertor.
Tanq̃ ridiculus terq; quaterq; die.
Non decet hoc musas: uacuas quas semp oportet
Esse labore graui per grauitatis opus.
Ni mens lata manet penitusq; intacta labore:
Odimus & carmen odimus & citharam.
Nuncius ecce tuus suauis mihi more salutem
Dicit opem referens: quā mihi prāstiteris.
Non te uana loqui iam pridem nouimus unum.
Spes nos firma tenet mox fore: quod cupimus.
Sic tibi non fragilis debetur gratia Cicche:
Quam tibi dum refero: mēte gero memori
Verus es in cunctis & non fucatus amicus
Quem rebus norim semper adesse meis
At facit id uirtus: qua prāstas omnibus unus:
Quos habet egregios Sphortia dux proceres.
Id doctrina facit: qua nulli cedere fuesti
Eloquiumq; potens ingeniumq; ferax.
Nam similes mores animos moderantur amore.
Dissimiles odium gignere Cicche solent.
Perge igitur: cœptis incūbe. & perfice munus:
Quod iussit princeps: rusticitasq; negat.
Non ingratus ero. nam tu per sacula mecum
Multa diu uiues nescius interitus.

CARMEN TERTIVM.

LYdo quem uitis uirum supremis
Præponas alium nefas per omne:
Nemo est. lydus. n. pudoris ipsum
Abiecit penitus uir impudicus

h iiii

Vultum cum facie. Venus gulosa
Famosum celebrat: facitq; notum
Hunc unum populis uagata turpis
Cunctis Enteladi soror furentis.
Num seruet petulans fidem sodali
Et dulci socio: suam sororem
Qui nuper uitiarit & sororis
Quæ nupsit modo. creditam puellam?
Nam quod mollibus unus in cinadis
Excellit scelus omne per nefandum:
Non Tuscus modo nouit: insubres at
Omnes: nec uario fatentur ore.
Hunc Bacchus sibi uendicat proteruus:
Qui laso penitus miser cerebro
Infanit rapida meri procella.
Excitus facinus furens ad omne.
Hinc lites parat improbus dolosas.
Et fingit reus ore non pudico
Crimen uaniloquū suas recludens
Immanes animi faces latentis.
Et diros stimulos ad omne probrum
Procliues. miser o miser Megara
Quæ te lydæ rapit trahens cathanis
Vinctum præcipitem. negans quietem.
Menti sacrilegæ: deumne censes
Res nostras oculis uidere pressis?
Cui quicquid fuit in futura cuncta.
Sunt coram. nihil est: quod esse possit
Illi. qui peperit: polos creator

Et mundi reliquos iacentis orbes:
Occultum. uidet is: libido quanta
Te caput: furor ut uolutat ægrum
Pectus: nec patitur: uiam salutis
Noris: sic oculis tibi tenebras
Fudit lucifugas: quod ille docte
Ac recte studuit monere fratrem
Vates hesiodus: secutus erres
Nunquā: quin potius gradu secundo
Sis laudis: quoniam fugis priorem:
Omnes hic bonitate præstat unus:
Qui per se satis est: ut omne quod sit:
Norit. sed monitis item probatis
Qui paret: probus est. at ille neq̃:
Qui neutrum ualuit. secundus ordo
Neq̃ tibi cedit. ergo primus
Postq̃ te renuit palam: nec ullus
Est ordo reliquus: nisi locari
Malis inferior: quod aio nequam:
Nequam te fatearis: est necesse.
Nā quis flagitiis cares: fidemne
Laudarim: fidei sacrum ligamen
Qui tollis uiolans probis amicum.
His cunctis inimicus: ipsa cælo
Quos æquat meritis decora uirtus:
Nam quos non laceraris innocentes
Ac sanctos: etiam malos & omni
Impuros uitio palamq̃ lyde
Famosos tibi turpe tam scelesto

Castigare putā. nimis nocebis
Vel laudans. etenim tuorum
Morum qui fuerit comes malorum
Et uitæ socius tuæ impudentis:
Laudabis. tibi nullus ore sermo
Manat: quem pudor & Minerua ducat.
Obscæne loqueris. geris Timarchum:
Qui cunctos puer & uir impudicus
Probris exuperas inertis oci.
Eructansq; graui fugas odore
Omnem quæ tibi iungitur. coronam.
Casu uel studio dati petendi
Aeris: quicquid inops ruboris olim
Importunus homo fide pelasga
Vfus. ceperis usui: quod inquam
Nunq̃ restituas. ubiq; pedis
Discumbens etiam simulq; ridens
Trullas ingeminas. ubi quiescis:
Illic & matulæ loco uetustæ.
Lectus totus olet. domum uel omnem
Secessum faciens. ubiq; pressam
Turgens exhoneras ut rursus aluum.
Qui foetor styga possit ullus atram
Aequæ tristis hîre: totus unus
Sic foetes: mihi nauseam tumente
Vt cites stomacho. nocens utroq;
Aeq; gutture. displicens oleto.
Offendens oculis mero trifulcis
Et lingua nimium spuens uenenum

Et lædens manibus: tibi rapaces
Quæ sunt egregie: quibus repostum
Sit prorsus nihil. omne quicquid usquam
Occultum latet: est tibi reclusum
Et reptum pariter. quis abdat aurum
Furi tam uigili? dolosus uni
Cuius cum Sisipho Sinonis ille
Quem dicunt: auus abditæ rapinæ
Cedat nāq; gulæ nihil timere
Frangendæ didicit. manus per atras
Noctes hinc agitat uigil rapaces.
Nec parcit socio. premit sodalem.
Mortales superosq; fallit hostis
Nocturnus. nec enim timere cæsus
Pulsatus ue solet. nec ulla sani
Oris uerba ueretur. at monentem
Ducit ridiculo typhon salutans.
Quare mors nisi curet ipsa lydum:
Non est spes reliqua ulla sanitatis.

CARMEN QVARTVM.

Variis Alexandro quæ platura per oēs
Sis laudis numeros nra thalia uiro:
Quicquid prima dedit: quicquid noua protulit ætas:
Vnus Alexander laude refert propria.
Hunc decorat uirtus animi quacunque; suprema
Ars fundit geminis turribus acta polo.
Vis animi interior nihil est: quod nescia musset.
Hinc agitat: quicquid moribus intus alit.
Et conferre manus & Martem flectere freno

Nosti. tu gladiis eloquioq; uales.
Mitis es & facilis. tibi nullus pectore fastus.
Gratus es officio. dulcis es obsequio.
Hinc tibi multa meo debetur uictima cultro.
Et canet ad laudes ipsa Thalia tuas.
Quod si digna tuis meritis tibi dona referre
Non dabitur: memoris sit mihi mentis opus
Nec fore desperem: nobis ut phœbus apollo
Det citharam dono: quā dedit ales ei:
Sic pulsabo chelyn. reddēt sua carmīa musæ.
Teq; suis manibus floribus instituent.
Nec sunt parua quidē: quæ diuæ reddere fuerūt
Præmia pierides. nāq; mori nequeunt.
Manlius heu nati percussit colla securi.
Sæuit & in natos Brutus ad usq; necem.
Alter in horrentem se præcipitauit hyatum.
Se tulit in gladios & Codrus & Decii
Quæ spes tanta uiros hos læto tradidit ulla.
Sperarunt mortē laudibus opprimere.
Stoicidas dum summa boni finitur honesto:
Quid sibi proponunt? gloria sola iuuat.
Res age præclaris titulis gere maxima dignas
Ductor Alexander. uincere perge tuos.
Sphortia magnanimus res gesserat oē per æuum
Victuras bello clarus & imperio.
Hunc superat natus Franciscus Sphortia rebus
Fortunaq; prior per probitatis opus.
Tu quoq; perge parem te tantis laudibus heros
Reddere. nam musæ te super astra ferent.

CARMEN QVINTVM.

TRistes insubrium deniq; liquimus
Terras: quas rapido syderis ignei
Vastant horribiles fulmine cælites,

Plaustro dum uehimur cum laribus pijs
Et quicquid reliquum longa proteruitas
Martis uel Careris saua necessitas
Fecit: iam poenitus furor Apollinis
Omnes corripuit, nos sitis ac fames
Vna dum premeret: quæ propior fuit
Hinc cauponula tendentibus aminus
Qua nos papia mox excipit obuia:
Illuc numine diuertimus horrido.
Et nummis petimus: quod fuit usui.
Turbatus iubet excedere ianua
Caupo, pestiferae discedite beluæ
Inclamans, propere linquite linquite:
Quos spectant oculis astra benignius.
Paremus, quid enim pluribus irritum
Tempus conterimus: non asinum lyra
Nec ius eloqui leniat inscium.
Quod cœptum fuerat prosequimur uiæ,
Et uix assequimur deniq; blandius
Orantes ueniam noctis & otii:
Qui primas habitat uillicus inclyti
Horti caupo domos: excipit omnia
Nobis lætitiæ munera porrigens.
Hic primum tenebras luminibus pigras
Vdis expulimus, pectora latior

Sensus corripuit: mensa paratior
Hic apponitur. hic & Careris pia
Hic primum placidi copia liberi
Fit nobis. agimus cantibus altius
Pulsantes fidibus sydera personis.
Saltatum choreis cymbala mollibus
Miscent. mæror abest. & fugit æminus
Omnis cura prior. nam modice quoq;
Interdum grauitas exhilarascere
Nequaquã dubitat. sic grauior senex
Conditi salibus puberis affolet.
Vt Comus tacuit: mox iocus utitur
Dulci colloquio. post requiem parat
Plumis pleuibz lectus honustior.
Dormitur placide. nox citius ruit:
Quã par est. roseo surgit ab æquore
Titan arquiteuens. excitator illico.
Ac me ueste parans excito cæteros.
Tendens ad Ticinum: quod iacet obuium.
Hinc mox perspicuo flumine nobilem
Dum namus Ticino. en ingredimur padum:
Quo uesti placidum conterimus diem.
Noctu dum requiem præstat & otium
Quæ ripam tenuit dentibus anchora:
Dum somno premimur. mox tonat altius
Qui rex omnipotens Iupiter æthera
Ducit. nec pluuiæ lentius ingruunt.
Nimbi præcipiti turbine conciti
Irrumpunt rapidis amnibus undiq;

O diuum genitor rector & arbiter
Rerum quas opifex e nihilo creans
Quicquid ius geritur: diluuium precor
Arce quo premimur. nil precibus deus
Audit: forsitan. auri quod inanitas
Nec summis etiam cælitibus placet.
Nam si uera fatentur theoleptici:
Non est: quod capiatur precibus deus
Vllis: munera quas nulla præiuerint.
Crebris obruimur cælitus imbris.
Nec prosunt miseris tegmina cymbulæ
Conductæ: penetrant omnia turbidi
Nimbi. sic penitus nos quoq; uestibus
Frigemus madidis nocte sub horrida.
Dum frigent reliqui sola uoracibus
Flâmis æstuat Antonia uernula.
Nec fallax reseat: quod patitur malum.
Forſan. ne reliquis iniiceret metum.
Tithoni croceos liquerat excita
Vxor iam thalamos. anchora tollitur
Et cœptam sequimur remigio uiam
Vix æthon rapido subdiderat iugo
Collum: nos excipit grata Placentia.
Ac dulci miserans hospitio fouet.
Solut dimminuit munificentiam:
Vectigalia qui Piccolus exigit:
Quo nihil inuenias rusticius. nihil
Vsq; sordidius. clamat improbus
Vectigal uolumus. non opus est libris.

Musarum satis est: si satis est opis
In nummis. faciunt diuitiæ deos.
Contra litigo: dum principis optimi
Quas nuper dederat: me tego litteris.
Quid uerbis opus est? ius ualet efferum
Nullum. nec pietas flectere Piccolum
Soluta scæua malum deterruit uirum:
Qui postq̃ didicit cortis hic optimus
Impuri solitas infidias uiri:
Iussit: ne stomachum feruere bilicum
Demens cogeret. expalluit audiens
Hæc uir nequitia nequior ultima.
Inuitusq; sinit soluere cymbulam.
Hinc nos scæua suis muneribus pius
Vt pulchris cumulat soluimus impigri.
Quod dū postridie per gaudia pulchra cremonā
Appulimus pestem iam superasse rati:
Dirius in duplicem turbato numine pestem
Syderis incidimus incidimusq; soli.
Nam uix egressus cymbam. uix urbe receptus
Dum conduco domum: qua residere queam.
Vernula quæ rerum custos Antonia naui
Sola relicta fuit: morte cadit subita.
Tollitur extemplo cunctis ad sydera clamor.
Vasorum passim uulgus ad arma ruit:
Moenibus extrudor tanq̃ teterrima pestis.
Cum phœbo & natis mille per opprobria.
Nullane Romulidum plebes uestigia seruas
Dira cremonensis: quam perimant superi:

Quæ te barbaries cepit seuissima more
Immani grauibus urbs inimica uiris?
Quā bene te diuus prædæ decreuit habēdam
Augustus: superas quæ feritate feras.
Perfida gens sceleri non uni obnoxia. toto
Flagitiis pariter orbe notanda tuis.
More peregrinos quo tandem pessima cunctos
Odisti: quibus es omnibus ipsa minor?
Dic mihi: qua tandem polles uirtute cremona?
Dic mihi: quo uitio dedecorosa cares.
Tu sermone mihi tantum blandire doloso:
Rætia dum tendas: dum laqueos iacias.
Quos non inducis fallax: non fraude suprema
Mittis in insidias omnis inops meriti?
Quid: quod marmaricus leo te crudelior ullus
Non est: immitis uipera nulla magis.
Dic sæx gallorum: quos nutris pectore faustus?
Num quia te Gotthi constituere nothis?
Nam genus egregium: quod priscis roma colonis
Ornarat penitus Attila sustulerat.
Quod siquos forsan seruauit sæua colonos
Tempestas: siquos nesciit ira probos:
Hos tenebris plebs dira suis obscurat: & aliam
Non finit in lucem mergere luminibus.
Nāq; quis ignorat: quātis se laudibus effert
Melia progenies Bartholomeæ tua?
Sola malo gaudes plebes inimica poetis
Nobilibusq; grauis stirpe profecta gethæ.
Hinc immanis amor prædæ te semper anhelam

Reddit & infestam. quos alit aura. bonis.
Nam quæ te rabies agitat gens impia: doctos
Vt cupias omnis disperuisse uiros?
Illustris exosa artes clarumq; perosa
Ingenium. somnos atq; gulas adamas.
Ebria gens. laeso penitus quæ fracta cerebro
Insanis: quæ te tristis eriny's alit?
Istic nobilitas non est: quæ more tueri
Se queat ingenuo laudibus & meritis.
Plebs scelerata furit: quæ nullo ducta pudore
Iusq; piūq; premat: quæ malefacta colat.
O genus horrendum nostriq; opprobria sæcli
Non tandem patrii pœniteat sceleris?
Nū pestis fortasse faces adueximus ultro?
Quæ nos decepit: ipsa luat facinus.
Num si nota latens ægrota causa fuisset:
Nos eadem longa cymba tulisset aqua?
Humanum crimen quod culpa infonte carebat:
Humani meruit iudicis officium.
Exactos recipit paruulus hortulus
In quo parua domus cum puteo iacet:
Quem ranæ cælebrant cantibus undiq;
Hic nos nemo suis colloquiis quasi
Dirum prodigium & cælitibus graue
Dignatur. manibus nemo pecuniam
Audet tangere nostram: quasi nūmuli
Morbum pestiferum contineant quoq;
Hinc nos obsidet infesta necessitas:
Que potum prohibet: quæ prohibet cibum.

Vuæ nos recreant: quæ nisi turgidæ
Fouissent stomachum: nos sitis & fames
Pressissent pariter mortis aculleis.

CARMEN SEXTVM.

CRimine suspectū q̄q̄ Baptista uerebar
Neglectus tibi me qđ nihil obstreperem
Malo tamen siluisse tibi q̄ causa fuisse

Criminis: in patriam quo trahere reus.
Non fortuna locos eadem seruabat eosdem:

Quos p̄mit Eridanus: Arnus & ipse rigat:
Mars ferus amboꝝ populos discreuerat ira.

Multaq; fulmineus uulnera miscuerat.
Negligerē ne ego te: qui sis iucundior omni

Luce mihi: dulcis nū pateretur amor?
Quid multis: eadem fuerat mihi causa silendi:

Quæ tibi. neuter habet: iure quod insimulet.
Nunc autē postq̄ populos deus optimus uno

Iunxit amore duos: en tibi pulso fores.

Scire uelim: quid agas: q̄ sit tibi cura camœnæ:

An penitus nummis deditus inuigiles.

Nescio: quid Momisunt: qui te ludere dicant.

Nū mihi quid uitio. nū tibi forte datur?

Nam tu diuitias forsan studiosior ambis:

Quas ego q̄ par sit: temnere pergo magis.

An nequeas fuluum non dilexisse metallum:

Plurima quod uitæ cōmoda ferre ualet?

Ast ego quod paucis contentus ducere uitam

Sim solitus: nummi ducor amore minus.

Aethiopsq; senis non est: cui līa pectus

Imbuat: at nostri: quos uiuet æris amor.
Ergo diues agis. paupertas semper habebit
Hunc eadem: iuuenem quæq; secuta fuit.
Diffimili studio simili sub amore probata
Si uirtutis honos iunxerit usq; duos:
Quur fit: ut alteruter non sit contentus: utrūq;
Ad medium redeat: quicquid uterq; colit.
Sic aut diuitias nimias contēnere disces:
Aut ego pauperiem diffugiam nimiam.
Quod si forte nequit neuter præstare seuerus
Morus habet: uitio quod det utriq; tuus
Num tēptare libet: liceatne mouere: quod alto
Robore consenuit: inualuitq; suo?
Tu mihi ditandī trades præcepta beatus.
Qui pauper fias: accipe. pauca feram.
Semper ego studui: qui me sequerentur euntem
Diuitiæ ut dominum: quas ego non sequerer.
His mihi nec uenus ē nec amœnus ptus amictus
Illecebræ nullæ. deliciæq; minus
Non iocus obscœnus. cyprii nec copia musti.
Non fomenta sacra dedecorosa gulæ.
Alea nulla meos gaudet didicisse penates.
Ludus item nullus ridiculosus habet.
Millia nummorum nobis Cyllenius ales
Attulit & musæ: quæ periere simul.
Hospitibus nam cum do dignis plurima multis:
Munera muneribus disperiere nouis.
Nil mihi seruatum est. nec quicq; defuit unq;
Sunt mihi cuncta satis. possideoq; nihil.

Quaq; domum subiit nūmis uirtute paratus:
Hac itidem properat nūmis abire foras.
Hæc etiam tu mente, uolens præcepta tueri
Mox tenuis fias pauperiorq; Codro.
Sic cum tradideris mihi tu præcepta: quibus sim
Ditior: adde: queam num fieri melior.
Dic inquā: pariter num crescere possit in ipsis
Diuitiis uirtus: quæ moderata cupit.
Diues erat Crassus nulla uirtute decorus.
Ipse Cato pauper laudibus astra petit.
Si uirtus eadem Cræsum tenuisset opesq;
Non tua tempisset optime dicta Solon.
Dic: quē nunc uideas: decoret quē maxia uirtus
Diuitiaq; simul: quæ superant medium.
Nunq̄ posse putem fieri: simul inclyta uirtus
Diuitiaq; graues in cumulum ueniant.
Hæc nam corpus auent dulci lenire ueneno:
Quo pereat quicquid mens alit alta boni.
At uirtutis animum sublimia tollit in astra:
Cui parere facit corporeos stimulos.
Nosse igitur Baptista uelim: tibi quanta camœnæ
Cura sedet: numis qui cumules loculos:
Et quod Momus opus rigido sibi sumpsit ore
Mordendum: gladiis quos petat ipse suis.
Præterea quantum nos diligis: illa probati
Vis an amoris item creuerit in cumulum
Nam tenoster amor magis en Alberte profundis
Ignibus exardet: cūq; die superat:
Qui tamen æqualis uitæ si moribus uti

Consuescat: fiet maior & utilior.
 Nam sibi pierides me totum & phœbus apollo
 Adiunxere simul cantibus atq; lyra.
 Lusimus in satyris. lyricos nunc pectore cantus
 Versamus. curas hisce leuare iuuat.
 Effera pertulimus longi discrimina martis
 Pertulimusq; famē. pertulimusq; sitim.
 At nunc insubrium p̄mit altā sœuior urbem
 Ira deum læuo sydere cuncta domans.
 Pestifer inuadens omnes uno ordine morbus
 Millia quoq; die corpora mandat humo.
 Hinc ego uix tandem natisq; domoq; mihiq;
 Prospiciens. cessi lætiferis iaculis.
 Nunc me cum totis laribus nebulosa cremona
 Excipit & phœbum castalidumq; chorum.
 Ille chelyn pulsat. respondent grata sorores
 Cantibus alternis. dulcis amice uale.

CARMEN SEPTIMVM.

Vsis Cremonæ nullus est locus sacris.
 Nullus Mineruæ. nec deo Maia fato.
 Hic sordidæ solum uigent artes palam.
 Hic turpis urbem quæstus omnem polluit
 Lenonibus. scortis. & aleæ uafis
 Doctoribus statutus est ingens honos
 Et publicanis. & gulæ. & ueneficis.
 Hinc remigandum est. ac retro ad insubribus
 Terras propinquas nauigandum protinus.
 Vale Cremona manibus diris sacra.
 Infesta cunctis quos alit uirtus. uiris

Vale: uale inquā tertium. & cito cadas
Tetris fauillis concremata funditus.
Bene est. p̄ces tetigere tartareas canes.
Diræ furentis instar adsunt turbinis.
Sæuum latrantes igneos morsus parant.
Fundunt uenenum crinibus. iactant faces.
Ardet cremona nullius nec syderis
Flāmis. nec humano igne. supplicium facit
Immanis ira pectoris: cunctos bonos
Qua tristis odit. en scelus gentem impiam
Cruciat suum. nec sufficit bustis humus

CARMEN OCTAVVM.

a Enice qd facio si forsan Dauale quæras:
Viuo equidē. nec me pestis amara tulit.
Carmīa multiplici pede ludo. carmīa dulci
Tempto lyra. sumq; maius adortus opus.
Nā modo res italas cū mecum mente uoluto:
Phœbus ait: semper tempus inane teris.
Mæonides priscam graio cum milite classem
Extulit altisonis ille poeta modis.
Aemulus huic noster longo post tēpore uates.
Successit tandem Publius ipse Maro:
Cui pius aneas grates debere fatetur
Ingentes: tantum quem canit ille uirum.
At tu nil magna nil prisca laude philelse
Temptabis dignum notus utriq; solo.
Grācia si septem tenuit te nobilis annos
Et docuit quicquid gens habet illa ferax:
Si te progenuit: quæ tot nutrit itala tellus

Lustra decem decorans artibus ipsa suis
Quid taceas semper? quid nil sublimius audes
Quā satyrā atq; lyrā. fac: tuba ad astra sonet:
Altius hinc igitur saliens. noua molior arma:
Quis in se latum perfurit omne graue:
Nec tuus alphonfus: quin nū maxia sacli
Gloria præsenti non decoratus erit.
Sin forsan rogit: quid non promissa fidemq;
Seruarim: quid non Parthenopen ierim:
Accipe: quæ fuerit cunctantis causa poetæ
Atq; ignosce moræ Dauale care piæ.
Insubrium terras inuaserat undiq; diris
Pestis atrox facibus cuncta simul populans.
Hinc me defecit promissi copia nummi:
Quē labor ingenuus reddere debuerat.
Quæstor & ædiles pedibus sibi ferre salutem
Perrexere omnes. solus in urbe fui.
Quid facerem? natos num sæuæ linquere morti
Fas erat. atq; mihi consuluisse satis?
Nec facerem. nec erat. qua me subducere fato
Possem: fuluentis copia tanta dei.
Nanq; deum censent his tempestatibus aurum:
Atq; deo maius numen & imperium:
Quæ uos uilis humi mortales tanta cupido
Opprimit immemores numinis & patriæ:
Sæua procelloso sulcantes æquora fluctu
Hanc terram peregre luctificam colitis.
Debetur uobis. si uitam uiuitis aquam:
In patriam reditus: sydera quam decorant.

Illinc ortus. n. noster. deus ætheris alti
Esse quidem similes uos dedit illa sui.
Vos aurum colitis mira pietate: lycurgus
Quod metuens patriis expulit e laribus.
Omnis causa mali: liceat si dicere uerum:
Est aurum. mœchos hoc facit atq; dolos.
Omne genus uitii molitur & efficit aurum.
Quæ uos mortales corripit ergo sitis?
Nec tamen in precio est: cui desit copia nummi.
Non fuit huic uirtus: qui fuit æris inops.
Hinc me deridet plebes ignobilis: annos
Quod tot agens. nullis prospiciam loculis.
Nescio: quo fato mihi sit. nunq̃ ipsa peculi
Cura fuit. nec nunc me sitis æris habet.
Diuitiis aliis delector Dauale nullis
Quâ quibus exultat imperitans animus.
Diuitiis animus gaudet: quas nulla mouere
Vis queat externa. nam deus ipse sibi est.
Sin petis: an tandem ueniam: ni durior ullus
Inciderit casus: uisere uos statuo.
Verum scire uelim: q̃ nos sit fronte benigna
Excepturus adhuc rex tuus atq; meus.
Nū flâmis adeo flagrat succensus amoris:
Vt fortasse deas despiciat comites?
At iuuat aligerum cantus quoq; saepe Cupido
Cantibus atq; lyra corda superbdomat.
Si tibi rex ingens fortasse lucretia nolit
Obsequio placidi se tribuisse dei:
Spero equidem nostris mulcebitur usq; camœnis

Ipsa adeo: ut doleat se tribuisse moram.
Plura quidem dicturus eram: sed nuncius iste
Obstitit: hinc abiens qui celerabat iter.
Quod reliquū ē: istuc. cum uenero: dicere pergā.
Nunc te cum musis opto ualere piis.

CARMEN NONVM.

Alphonse nostri lucidum sæcli iubar
Decusq; regum maximum: si longius
Mirationem forsitan silentium
Nostrum tibi dedisset: auribus piis
Admitte causam. nosq; dicentes breui
Tantisper audi: dum piæ mentis fidem
Quæcunq; debet esse non dubia tibi:
Saltem probaris. nāq; de rebus tuum
Sit iudicare liberum. mihi satis
Dixisse fuerit: quod tibi cupio bene:
Optoq; nuper fuerat in mentem mihi
Ad te ire uisendi tui causa: deum
Quæcunq; dulcis pectori inseruit meo
Tantarum amor laudum. ferebam muneris
Satyras loco centum: tuo quas nomini
Diuo dicaui. plura nā quāuis uelim
De te canendo posteris relinquere:
Placuit tamen satyris item in cælum tuum
Efferre nomen ob tibi gestas probe
Res maximas nullis tacendas gentibus.
Id dum uoluto: multa soluente pedem
Mihi obfistere. cæteris sed omnibus
Iam liberum curis. dataq; compotem

Factu in uia Mars impedit mox ingruens.
Nec me sequi quam coeperam: finit uiam
Sic regredi cogor dolens miseris nimis
Aetatis huius quas uices agimus malae.
O temporis teterrimum sydus feri
Quae tanta cepit pestis orbis inclytum
Italos genus: si nos minus pax iuuerit.
Quidnam iuuet tandem? quietis gratia
Si suscipi bellum solet: quibus licet
Frui quiete: quid mouent belli nefas:
Iniuria nulla laceffiti quidem.
Honoris ardor. pectus humanum dies
Noctesque uexat. ac uorax auri fames.
Quo plura possidemus: ulterius quoque
Libido pergit finibus nullis sibi
Contenta. mundus unus uni parum.
Hoc accidit. quos nulla ratio temperat.
Laxis habanis quos temeritas impotens
Stimulat: sui nec iuris esse trux finit.
Haec sunt mali causa: cupido puicax
Honoris. aurique ignis ac nimius furor.
Sed te caput regale. quem probitas uirum
Ostendit orbi numini deum parem:
Alphonsae regum sydus in omnes plagas
Famae coruscum luce quae ratio ferox
Furiis ualet nostris & ira dirior.
Iunxisse principum omnium praestans honos:
Quid polluis manus sacras? aut quo ruis
Praeceptis in illos: quos ut imprimis tuos

Debes tueri: num philippi forsitan
Obliuio te ceperit dulcis optimi?
Illius inquā principis mitissimi:
Quo uidit uno sol benignius nihil.
Nec amantius quicq̃ tui: qui te ut patrem
Veritus. perinde ac filium dilexerat.
Eius ne Blancam filiam castissimam.
Eius nepotes indolis pulcherrimæ
Speiq; maxime furore censeas
Tuo ne dignos: at quibus facias bene:
His si minus facias: quibus es obnoxius?
Philippus ille nihil omiserat tuus:
Quod censuisset splendidis honoribus
Aut cōmodis tibi fore acceptissimum.
Quid dicet omnis gens. quid ætas longior?
Haud hoc enim contemptui ducas licet.
Qui negligit: quæ cæteri de se uiri
Vel dixerint: uel senserint: neq̃ putant.
Laus gratitudinis quod aiunt q̃ plurimi:
Est tanta: nulla maior ut dici queat.
Qui cæteris uirtutibus cunctos uiros
Rex antecellis: hac ne dicaris minor?
Ad hæc dei dono uir omnis imperat.
Et omne regnum cælitus nobis datur.
Humana regna uanitas: quæ uiribus
Nituntur imis: si supernas deserant.
Nam reddis æqua lance pro meritis deus.
Sic principes deus bonos auget bonis.
Malosq; rursus afficit grauibus malis.

Qui ius ministrat: iure qui socio utitur
In rebus omnibus: nec ullum dedecus
Animo uolutat: nec facit sciens probrum:
Hominibus ac superis probatus omnibus
Regnat. magisq; semper ac magis uiget
Babylon ita tot sæculis in regibus
Effloruit iustis. eandem perdidit
Nimis pudendum regis iniusti nefas.
Cyrus sibi dum rebus in latis modum
Mœtitur: omnis cælites comites habet.
Elatior factus. iacet ludibrium
Mulieris iræ. rex Alexander puer
Probusq; prospere gerit. quicquid cupit.
Mores ubi iam grandis ac uitæ decus
Mutat: suorum fraudibus cadit miser.
Nam nemo lætatur diu partis bonis
Iis usus improbe. deum probitas iuuat.
Romæ quid imperium uelim uerbis sequi?
E regibus primus Numam solum licet
Videre iustum: qui mori meruit bene.
At regium postq̃ iugum populus malum
Soluisset: ac se liberum statuit fore:
Dum legibus paret: sibi gentes feras
Orbemq; totum subiugat late imperans.
Sed mox ubi libidini ius cesserat:
Ciuile bellum surgit: ac uacors furor
Confundit omnem ciuium concordiam.
Fit præda. fit cædes per omne barbari
Sceleris genus. seruire fert populus iugum:

Cuius polos tetigerat arduos prius
Sublime nomen, ne ioui parcens quidem.
Non hæc enim mortalium fiunt manu:
Sed illius qui solus imperat omnibus:
Quæcunq; mundus altior complectitur:
Et siquid est inane: quod mundum ambiat.
Mortalibus datur exequi nutum dei
Tanq̃ ministris: qui nihil habent proprii.
Sic plurimis item bonis ac maximis
Te reddit mirabilem populis deus
Alphonse cunctis gratia laudis tibi
Bonitate partæ: quod sequi pergens diem
Ad ultimam. felix eris uel mortuus.
Nam qui mori uirtus queat: qua mors perit.
Viues in omne sæclum. & nomen quidem
Gens nulla conticescet excelsum tuum.
Sed quo mihi admirandus appares magis
Meliorq; cæteris: quibus se se ingerit
Fortuna regibus fauens: eo magis
Cupido ueri me tenendi concitat:
Quæ causa nunc belli tibi. qui uim intulit.
Qui turbat otium: quis insidias locat.
Hosti peperceras nimis rebus tuis.
Graui ac pudendo proximis conuiciis:
Ut his noceres: quos uel inuitus colas.
Quæso: quid arma infesta nunc agitat tua.
Quod ensis iste nudus exposcit latus.
Aliis nocere dum putas: nocet tuis.
Florentiæ nam quicquid infertur mali:

Blancæ Philippi filiæ illius tui
Blancæq; natis & nepotibus ducis
Infertur eius:quem benignum uideras
In te benignitate uix incredibili.
Florentiæ te causa nulla reddidit
Hostem:nisi quod nolit in uenetum trucem
Transire mentem:que nihili sani cupit.
Piene possis:quod negat pietas nefas?
Quisquis uirum quisquis parentem lādere
Molitur unus:nū pudicæ coniugi.
Num filiis prodesse iudicabitur?
Accedit ad rem maius:& quod maxime
Spectes:oportet.si tibi uictoriam
Casus uel astrorum necessitas ferat:
Cui uictor adsis:forſitan putas tibi.
Certe tui te cogitatus plurimum
Alphonſe fallant.Regulum qui pertiment:
Reddat ne tutos omnium rex maximus?
Venetis.n. quid deest:ut imperio graui
Italos premant:quod perfacile fiat quidem
Sociis tuis armis.caue sapiens caue.
Noſti:quibus terra mariq; uiribus
Pollent:quibusq; opibus uigent.concordia
Quā diligenti rebus in cunctis ſolent
Vti.nihil quod cōmodum ferat ſibi:
Omittit unq̄ uir uenetus.acer.sagax.
Quid ſi potens:qui neminem relinquere
Inopem ſuæ conſueuit unq̄ dexterā:
Victoriam dabit laceſſitis deus?

Præstare certe plurimum rebus tuis
Laudiq; iudico: tueri. quos decet:
Amore si pergas pio: & nunq; hostibus
Faueas tuis adeo: tibi ut obsis uolens.
Sciensq; nam si postea q̄ miseris:
Reuocare spiculum uelis: nequeas quidem.
Quid pluribus pulso tuas auris monens:
Vt sus Mineruam? quid fides non audeat?
Vel hinc tibi mox sentiendum censeo:
Neutram uel in partem gubernando rates
Tuo iuuandas: quæ ruinas afferant.
Quod siquid hinc forsan timendum cogites:
Beneficiis adimendus est omnis metus.
Et anteq; pelagus noui flatus ciant:
Armanda naui omnibus rudentibus.
Videsne: quos minitantur alpes turbines:
Quas sint procellas additura fluctibus
Latii sali? plærunq; ponto dexteras
Qui conferunt dubio: nocere mutuo
Vtriq; dum cupiunt sibi. zephyro alteri
Euro alteri fratri: repente perfurit:
Arctous axis: & feris aquilonibus
Dum cuncta miscet: obruit præceps fuga
Vtrosq; uates opto sim falsus tamen.

CARMEN DECIMVM.

Non tibi plures moduli Thalia
Dantur. pone silentium:
Dū tamen quicq; referas: quod aures
Nostri mulceat anici.

Hic enim mira pietate regem
Alphonsum colit optimum.
Solut alphonfus ualet inquietos
Belli frangere turbines.
Portus o noſtræ nimium camœnæ
Optate ænice Dauale
Lege qui certa regit omne cælum
Quando ſydera turbida
Vertet ad noſtros pius ille uultus:
Ac lucem reuehet bonam?
Quid ferum Martem. dubiamq; phœben?
Quid tristem & gelidum ſenem
Semper horremus? redeant benigni
Phœbus Iupiter ac Cypris.
Dira quid tantum minitantur aſtra
His fulmen regionibus?
Diuus alphonſus trepidas procellas
Non tandem uidet alpium?
Quid iuuat tantos humeris labores
Semper tollere fortibus?
Eſt labor certe ſubeundus omnis
Et belli rabies feri:
Pacis ut tandem redeat uoluptas:
Quæ ſeſſos requiæ iuuat.
Quid iuuat pacis placidam quietem
Martis uertere cuspide?
Cælitus nobis ratio tributa
Quid non imperio utitur?
Et truciſ freno premit impotenti

k

Immanes animi feras?
Languidæ uanis pecudes ferocem
Pastorem superent minis?
Non nimis terror: nimium cupido
Cæcat: quæ tenebris tegit.
Nec finit: puras ut amemus auras
Et lucem ætheris ardui.
Diuus alphonfus quid in arma præcep
Fertur: ceu leo sæuiens?
Particeps quare uelit esse fati:
Vltro quod uenetos premit?
Liber ut uictor superauit indos:
Vrbes condidit inclytas.
Legibus cunctas decorans uerendis.
Et quicquid nutrit ocium.
Vicit Aeneas Rutulos ut acres:
Martis prælia dispulit.
Qui felix unquã fuerit uocandus
Tractans arma perenniter?
Num deum motu canimus beatum:
Qui gaudet requie sua?
Bella si gessit memoranda semper
Late gentibus omnibus:
Si triūphales titulos ab hostis
Victi rettulit agmine:
Quid sibi alphonfus cupit? unde laudis
Quærit sæmina maximæ?
Est satis bello. satis & labore
Partum. plura quid appetit?

Sæpe fortunæ caput inuidenti
Qui subdit: dolet ultimum.
Finis humanis studiis petendus
Poni debet in omnibus
Hunc enim noster nisi cogitatus
Spectet: quærit inaniter.
Bella quem ponant sibi sumpta finem?
Pacem, pace frui licet.
Ergo quid bellum petit? unde surgit?
Causam quæro periculi.
Sit satis tantas superasse gentes.
Non simus reliquis graues.
Quisquis iniustis aliena uotis
Poscit: numina prouocat:
Quæ suis reddens inimica rebus.
Sero quod uoluit: dolet.
Non ego certe uenetos posus.
His te hortatibus alloquor.
Nāq; iam pridem uenetos amore
Omnis prosequor unice.
Me mouet clades italica futura
Si uer dimicet alterum.
Nonne Francorum celerant cateruæ
Nostris cladibus inferi?
Quantus heu campos cruor & rapina
Stupris cadibus imbuet.
Quis uocat francos socios furoris?
Quisquis bella nouauerit.
Solutus alphonfus ualet arma, solus

k ii

Ira frangere fulmina.
Nāq; si saeuum retrahit tridentem:
Fluctus hadria nesciat.
Omne mox caelum redeat serenum:
Et iuno tonitru uacet.
Sume tu iustas italæ querelæ
Partes anice Dauale.
Non tibi paruas referent camœnæ
Grates pro meritis tuis.
Ore sacundo tumidi reflectens
Alphonſi cita pectora.
Nomen in cunctos tibi comparabis
Annos sole micantius.
Corpus extemplo perit omne. fama
Durat: quam bonitas parit.

Francisci phileſſi carminū Melpomene.
CARMEN PRIMVM.

Vem Melpomene laudibus unum
Ex oībus ad ſydera tollas
q Mortalibus excellere cunctis
Quem muſa canas uoce ſonora:
Dare nā turpe eſt terga Thaliæ.
Age dic aliquid carmine dignum.
Aliud conuenit alii: non eſt:
Quod idem ſit dignum omnibus unum.
Laus militiæ ducis eſt clari:
Medici: ſi curauerit apte.

Grauidos auro loculos facere
Est eius: qui pelago merces
Ac terra uehit undiq; multas.
At rhetoris: ut dicat ab arte:
Idq; salutem ut pariat iustis
Probitatis laudabitur ille:
Quod turpe pati nolit. at alter
Cumulata uirtutis: in enses
Quod se intrepide dederit pugnans
Captæ præ ductus amore.
Nihil omnino temnimus: ullam
Bonitatis quod tulerit præ se
Vel per exiguam debilis umbram.
At nunc mera Melpomenen uirtus
Iuuat. atq; merum dicere gaudet
Verum. dea nam reprobata ficta.
Si Melpomene ducere ueris:
Veniat. ueniat Karolus ille:
Pia quo gaudet Francia rege.
Deus hunc rebus dedit humanis
Fuget ut tenebras: reuehat lucem:
Puniat fontes: statuatur iustus
Quæq; meruerint: præmia rectis.
Res gessisti Karole magnas:
Quas interitus nesciat ullus:
Quas & populi celebrent omnes
Quosq; cadens & quos uidet oriens
Sol: quos Boreas perflat & auster.
Tibi trux Anglus cessit abactus

k iii

Patrio regno tibi surrepto
Fraude tuorum. regnaq; uictus
Dedit in meritam sceleris poenam.
Nihil impunitum deus unq;
Sinit omnipotens. tribuens cuiq;
Quod promeruit munus habere.
Deus afflixit durius Anglum:
Quoniam quod non decuit: uoluit.
Sic te Karole quoniam fueris
Pius: affecit numen honore.
Te precor igitur: mente uolutes:
Deus ut iustis magna rependit.
Nec. n. patitur uincier unq;
Meritis: qui nos morte redemit:
Patiens quicquid liuor & ira
Potuit dirius impia facere.
Deus ingratos odit: eosq;
Aequa expendens cruciat lance.
Docet id dæmon primus ab alto
Solio tenebras fusus in imas.
Docet id generis pater humani:
Cuius luimus miseri culpam.
Pius es Karole semper & idem
Memor in primis meriti: quo te
Deus ornauit. Karole regum
Decus o summum suscipe christi
Signa petentis. & irrue fortis
Impia properans agmina turci
Læto tradere: mœnia qui nunc

Thraciæ p̄mit heu sacra Romæ
Barbarus audax puer imanis
Arabos referens omne latronis
Scelus & nomen trux Mahometus.
Heu q̄ uereor sera futurum.
Tua Karole rex arma ruinæ:
Quæ manet urbem sæua cadentem.
Via nam longa est. barbarus hostis
Premit innumero milite muros.
Geminant ictus. aenea molis
Quæ fulmineo turbine iactant
Horrifonas tormenta sagittis
Sociata tot: ut rapiant lucem
Oculis hominum Marte sub effero.
Propera. prospera maxime regum
Karole nostri gloria sacli
Spesq; labantis sola salutis
Fer opem miseræ quæ ruit: urbi.
Ea si ruerit: quanta priorum
Capiet clades nomen: & omnes
Quibus est sancto christus in ore.
Quæ cruciatus pœna manebit.
Si durum illum uiceris hostem:
Referesq; piis signa triumphis
Splendida barbaricis: eris unus
Quem Melpomene nostra per omnis
Laudes pergens equet olympos.

CARMEN SECVNDVM

k iiii

Vo te alphóse magis mecū rex mte uoluto
q Te magis admiror: te magis usq; colo.
Nó ē una quidē quæ te sup æthera uirtus
Mira laude ferat: omnibus ipse nites.
Hunc decorat pietas. hic ē & uirtus & æqui
Laudibus insignis: præstat at ille fide.
Relligione alius pollet. fidentius arma
Alter obit tractans bella tremenda manu.
Hic se se humanum gaudet facilemq; uideri.
Et moderata cupit ordine quæq; gerens
Hunc delectat honos: quisquis debetur honesto
Abiectumq; nihil nec muliebre sapit.
Consilium multos laudat: prudentia rerum
Quos sibi conciliat: multus ubiq; chorus.
Alter in eloqui. campo spatatur ouantis;
Qui plus posse putat q̄ genus omne uirum.
Quærit olympiacos alius studiosius orbes
Occultasq; uias astriferasq; uices.
Quæ natura regat: qui rerum firmior usus:
Cuius ad exemplar prodeat omne genus:
Disquirunt alii. sed tu potes omnia solus:
Nil intemptatum qui facis esse tibi.
Nam cum te noris diuina lege creatum:
Qui uel agas semper: uel studeas sapere:
Ocia nulla tibi permittis inania. nulli
Desidiæ seruis. totus es ipse tibi.
Hinc omnem penitus uirtutem amplecteris. oē
Quod facit ut sapias: nocte die sequeris.
Nec tibi do uitio: quod tactus harundine fulua

Semper amas. uires ingenio dat amor.
Quin si uera loqui liceat nec ficta referre:
Semper amor magnis uult comes esse uiris.
Cæsar & Augustus flagrasse cupidinis igni
Fertur. Alexandrum q̄ sibi iunxit amor?
Nā quid ego memorē: sibi quos pietate uetustas
Duxit honorandos cum possidone iouem?
Et phœbum & martē & qui garamātas & idos
Strauit: & Alciden innumerofq; deos?
Francorum domitor regum tutela paterq;
Sentit amoriferas Karolus ipse faces.
Karolus orbe micat regum inter nomina tanquā
Splendidus astrifero Delius ipse polo:
Hunc si tangit amor: quid non tangaris amore?
Quod licuit superis: quid tibi non liceat?
O me felicem: qui te sim nactus amicum.
Nāq; pares sola præstat amicitia.
Nec dedigneris: mihi quod dicaris amicus.
Pro meritis alium dum bonus alter amat.
Te quasi numen ego ueneror. te prosequor omni
Officii cultu nec pietate minus.
Te mihi nil uita duco iucundius omni.
Tu mihi præsidium. tu mihi magnus honos.
Nā quanti nostrum facias rex tantus amorem:
Perspicuum nuper re mihi reddideras.
Nō solū affatu modo nos Alphonse benigno
Excipis: & pulchris muneribus cumulas:
At geminis etiam redimis insignibus: omnes
Vt norint rarum nos opus esse tuum.

Meq; inter procures numeras: quos euehit aula
Regia. quid multis? me facis esse deum.
Me fortunatum. me terq; quaterq; beatum
Principe te duco. tu mihi numen ades.
At quid ego meritis pro tantis quibo referre
Rex alphonse tibi? quid tibi retribuam?
Non opis est Alphonse mea præstare: quod ipse
Multa mouens animus pectore gratus auet.
Ast illud certe non indignantibus ausim
Vel diis uel musis: quod reor usq; fore.
Nam te posteritas quantū mea carmina possint:
Per graue uirtutis nulla filebit opus.
Hæc te sola quidem pulchris cum laudibus unū
Effert: fortunam quæ iubet esse suam.
Hæc tibi conciliat: quos illa probatior ornat
Vel doctrina potens ingeniumue ferax.
Virtus sola probis te rex Alphonse uerendum
Et formidandum te facit una malis.
Hinc omnes adeunt omni te ex orbe disertī
Ac docti: radiis qui caluere tuis.
Hinc tibi quottidie pulchros ex hoste triūphos
Consequeris: dum te stultus ad arma uocat.
Vndiq; bella fremunt. frueris tu munere solus
Pacis honoratæ bella nefanda uetans.
Iupiter e summa dum terras despicit arce:
Dūq; sagax cernit pectora uana uirum:
Inconcussa quidem solio uestigia seruans
Ipse suo terræ culmina cuncta mouet.
At face fulminea celsas transuerberat urbes.

Prosternitq; solo. seq; docet dominum.
Haecenus hac. nam plura tibi narrare uolentem
Impedit Xenophon: qui celeraret iter.
Hic igitur coram referet tibi filius omnem
Et mentem patris atq; animum ueniens.
Quare quicquid erit: quod nostro noie natus
Dixerit: id totum manat ab ore patris.

CARMEN TERTIVM.

Vm nobis sonipes Sphortia muneri
Abs te datur
Affers leticiam pieridum choris
Et libero &
Dat fratri citharam Mercurius sacram
Parnasus &
Te cunctis probitas inclyta gentibus
Clarum facit
Qui natum patre te magnanimo neget
Dignum: sui
Non est laudibus ædenda benignitas
Vulgaribus
Ergo te merito diligo Sphortia
Et dignor his
Vel graiis cupiens reddere nobilem
Cunctisq; nos.

CARMEN QVARTVM.
Vā miseræ nup lydæ gōzaga salutē
Abstuleras abiēs: hāc tibi mittit amans.
Heu heu q̄ durus tristi mihi nūcius auris
Pertulit attonitas: qui te abuisse tulit

Serta tibi digitis texebam florea caris
Karole: quæ digitis mox cecidere meis.
Ah q̄ crudelem mi te mea uita dedisti:
Qui fugiens lydam liqueris ecce tuam.
Si melior speranda tibi fortuna dabatur:
Hanc mihi cōmunem cur fore nolueras?
Sin te presentis senium mi Karole sortis
Cœperat: hoc odio cur ego digna fui?
Quem mihi nunc animū. dū te tuasq; recordor
Blandicias. ludos. basia: adesse putas?
Quo mihi dulcis eras magis & iucundior omni
Luce: magis moueor: excruciorq; magis.
Hei mihi dū memini placidos sub nocte susurros
Terq; quaterq; suas corpora lasa uices.
Quā uellem tecum uel me simul esse. uel unam
Dicier insidiis disperiisse tuis.
Nā memini cum me nudam cōplectere nudus:
Dum iungis roseis dulcia labra labris:
Dicebas: utinam liceat sic usq; manere:
Nec nox infesto cedat amica die.
Cum matutinus titan spectaret eum:
Iamq; suum surgens acceleraret iter
Intēpestiua quid nos sol inuide dixti
Luce premis: quid nos inuide sol dirimis?
Multaq; cum molli gemitu suspiria ducens
In sudore tremens totus eras calido.
Et dum posticæ ualuas abiturus iniquæ
Pandis: adhuc repetis terq; quaterq; thorum
Nec potes auelli: quæ te complexa tenebam.

Nec finis auelli:quam sub amore foues.
At nunc noster amor quo sic euanuit ille:
Qui tibi tunc fuerat hortulus.aura.deus?
Quā sumus o stulte demētia quanta puellas
Nos rapit:ah quantus error in ore sedet:
Tu me dum blandis nudam cōplecteris ulnis
Lumina componens & simulata loquens.
O mea dicebas lux o mea uita salusq;
Quā me felicem tu facis una uirum.
Lyda tibi uiro per sacra cupidinis arma
Perq; piā uenerem perq; tuos oculos:
Optio si detur:te malim nocte dieq;
Vsq; frui:dici q̄ merus orbis herus.
Hæc mihi fingebas.uultusq; in uerba disertus
Indutus similis insidiosus eras.
Nescia nāq; doli fraudumq; ignara tuarum
Me fortunatam rebar amore pari.
Temnebam cunctos:qui me quā despicias olim:
Ardebant.solus tu mihi numen eras.
Nec de plebe quidē iuuenes cōtēpsimus:at quos
Et genus & uirtus & decorabat honos.
Clara pudicitia titulis tollebar in astra
Hec me cum fama deseruit celebri.
Te pp patrem simul & genus oē:uirūq;
Dū duco nihili:sum quoq; facta nihil
Quid me crudelis:uenetis quia forte puellis
Obrueris præsens:destituis miseram
Scribe aliquid rādē.placidis me accerse tabellis.
Dic:ueniam:quod si iusseris:en adero.

Sin te nostra minus cypris delectat amorq;
Dic saltem: noli tundere. lyda uale.
At uos si sapitis: uobis meliora puellæ
Consulte o uenetæ: q̃ mihi consului.
Karolus inumeras ardens gonzaga puellas
In nullam stabili perstat amore diu.
Accusat querulis amice lyda
Te gonzaga modis. nec audit ullum
Quod possis adhibere sic querenti
Defensor: genus acre ueritatis.
Est ingens. nimis illa uis amoris:
Quâ flâma genuit pari uoluptas
Ac cæcus puer & uenus proterua.
Ast ingentior illa rursus: & quæ
Sit radicibus altius subactis.
Ac multo magis omnibus colenda:
Quam uirtus peperit. poeta certe
De te iure queratur unus ille:
Quem uirtus. qua micæ in omnis
Illustri procures piis amoris
Vinclis conciliauit: atq; iunxit.
Huic & tu pariter. quod esset idem
Visus non alienus a probatis
Omnino titulis: eras amicus
Suaui nectareo magis liquore.
Ast hunc hadriacos ubi recessus
Felix incolis & beata regna:
Oblitus nec amore nec benigno
Dignaris uir amice. quo solebas

Affatu modo Martis efferati
Vis & suspicionis improbata
Formido potuisset impedire
Scribendi officium: quod ipse nunquam
Sane deserui. nec ullus æstus
Ponti. nec rabies noti. nec ulla
Tempeestas uetuit mihi decorum.
Qui laudem sequitur meram: nec atra
Se culpæ socium facit: susurros
Vulgi non timet impudentis ullos
At postq̃ precibus petita cunctis
Pax tandem rediit: nec ullus usq̃
Impendet metus: & uacat nocendi
Omnis suspicio mihi roganti
Si l y dam minus audias querentem:
Ni responderis ore: quo solebas:
Excusatio nulla te tuetur.
Dic sodes: uenetus senatus an te
Pulchre pro meritis amare pergit?
Verum id non equidē queam uereri.
Nam longe uenetus referre plura
Ac maiora solet grāuis senatus
Quā suscepit. at uelim secundo
Hoc audire loco: tibi ne carus
Est. ut semper erat: tuus poeta?
Dicis. fac: uideant: quod ipse noui
Quā me diligis atq̃ amas benigne:
Omnes dissimiles tui. simulq̃
Qui se similes uolunt: ut omnis

Latetur probitas: tibiq; semper
Optret: quæ cupis: at mali gemiscant.

CARMEN QVINTVM.

Vi minus summū gregis innocentis
Præsulem nouit meritis supremis:
Quem uocat quintum pia Nicolaum
Concio christi.

Se sciens fallit. quis enim coruscis
Nesciat phoebum radiis micantem
Gangis a primis populis eoi
Hesperon usq;
Quintus in terris referens tonantem
Sol uelut splendet meritis probata
Mentis & cunctos pietate uincit
Sanctus & acer.

Quis queat laudes patris huius alti
Cantibus summas paribus referre:
Quem stupent reges: populi uerentur:
Orbis adorat:
Vnus hic nobis bonitate uera
Reddit: & coram facit esse christum:
Quem sequens: cunctis imitatur usq;
Moribus unum.

Hunc refert dignis mea musa patrem
Laudibus. quantum numeris & ore
Qui ueris: uitam gradibus citatis
Perge per omnem.

Hic erat Thomas genitus secundis
Motibus cæli placido iubente

Rege: qui mundum moderatur omnem

Lege perenni:

Qui tener postq̄ docilis uel infans

Cœpit iniectos tenuisse sensus:

Sustulit sacrum caput ad supernas

Impiger arces.

Nil in humana fragiliq; sorte

Esse ducebat precio petendum.

Quicquid arceret mare. terra. flāmæ

Quicquid & aer.

Omne censebat celeri procella

Pro dei nutu chaos in profundum

Inde cessurum. nihil eē: sæclum

Quod sit in omne.

Nam quod & tēpus recipit: putabat

Temporis legi subiici ruentis:

Ast id æternum: moueat quod ipsum

Mobile nunquā.

Solus huic mentem superum mouebat

Rector is: qui de nihilo creauit

Quicquid in mundum spatiatur omnem:

Trinus & unus.

Sic ubi sæcli didicit fugacis:

Quicquid inquit studium sciendi.

Vimq; cognouit rationis omnem:

Fertur in altum:

Quicquid æternæ stabilisq; mentis

Splendor illustrat super omne cælum.

Ac super siquid simulant inana:

Perfpicit acer.

Nouit: in quantis tenebris uolutum
Errat humanum genus: & quod omnis
Noſtra ſpe uana trahitur cupido

Cæca furensq;.

Nam quid in terris humiliq; mundo
Eſt: quod optemus: perit omne uotum:

Cuius ut compos fueris: quid ultra

Sis habiturus?

Nil diuturnum parat ipſa nobis:

Quam uocat uulguſ rudis imperita

Voce fortunam nihil ipſa magnum

Tradere poſſit.

Quid queat corpus tibi polliceri:

Cuius infirmum iacet omne robur:

Sola mens mortem fugit. una regem

Nouit olympi.

Mens deum forma ſimili bonoq;

Reddit interno: uiget una ſolum:

Quæq; ſit uitam tulit innocentem:

Fit dea cæli.

Hos habens Thomas bene cogitatus

Se ſibi totum ſtudio per omne

Vendicat. nec ſe ſpeculatus extra

Ducitur aura.

Nil niſi chriſtum putat eſſe: ſolum

Quod bonum dici queat & ſupremum:

Quem ſibi quiſquis ſtatuit: ſit alti

Ciuis olympi.

Ergo quis quenq̃ stupor occupante

Si patrem tanta pietate sacri

In locum catus statuere christi

Orbis in arce?

Nāq; qui Thomas fuerat per annos

Ante tam multos: cito Nicolaus

Fit dei iussu ueterumq; Quinto

Ordine patrum.

Non id humani posuit uoluntas

Nomen erroris. nec amor. nec ullus

Gratus affectus: deus ipse iussit:

Quod fore norat.

Vincet hic omnes populos proterui

Barbari: nostræ fidei ruinam

Quisquis extremam minitatur unus

Teter atroxq;

Num queant tantas arabos nefanda

Furta periuri tenebras latronis

Omne per dirum facinus supernæ

Fundere luci?

Turcus ac omnis syrus. afer. indus.

Omnis ægyptus. scyta. persa. medus.

Fracta submittet patris huius artis

Colla cathænis.

Te deus lassis dedit ipse terris

Quinte: qui templi solium supremi

Sanctus & fortis. sapiens piusq;

Pace gubernes.

Pontifex tanta bonitate pollens

Sit diu nobis pater & sacerdos.
 Pastor & christi gregis imperator
 Rexq; salusq;
 Hunc deus nobis tueatur unum:
 Quo nihil phœbus melius nec omni
 Gloria toto uidet aut uidebit
 Dignius orbe.
 Quā nimis cœtu metuo fideli:
 Ne patrem morbus rapiat subhærens
 Artubus talem. deus o tuere
 Optime quintum.
 Solus hic possit grauibus mederi.
 Quæ modo dirus Mahometus iste
 Turcus immanis tulit heu subactæ
 Vulnera Romæ.
 Roma qui se se noua continere
 O decus terræ species olympi
 Possit a mœsti lachrymis doloris
 Vulnere tanto?
 Nunc tui clari procures in arta
 Vincla coniecti patiuntur omne
 Heu genus probri. meliusq; læto
 Nil meditantur.
 At puellaris trahitur cathænis
 Turba. matronæ superos fatigant
 Flatibus. nullus uacat impudica
 Cypride sexus.
 Qui scelus tantum prohibere possit:
 Solus est Quintus pius imperator

Et pater regum. deus hunc benigne

Ergo tuere.

Principes nulli renuant: quod unus

Imperet Quintus. quis. n. uereri

Karolum debet fore: qui uel ultro

Tēdit in hostes?

Vnus is cunctos pietate reges

Anteit. Alphonfus facilis sequatur:

Se nec imūnem patriatur alti

Esse triumphī.

Hos ubi christi reliqui fideles

Viderint: omnes alacres capeſſant

Arma: qui nullos metuant labores

Nulla pericla.

Roma mox Quinti noua Nicolai

Signa miretur. reuocetq; paſſim

Lata merentis famuloſq; ciues

Præſule tanto.

O quibus muſæ reſonæ dederunt

Vocis & cantus numeros per omnis

Vim decus mentem: celebrate quintum

Carminē cuncti.

Nulla ſit uobis ſuper omne ſæclum

Maior in cunctos populos nec ulla

Celſior: nec quæ magis una laudes

Laus ferat omnes:

Quā patrē ſi uos bene Nicolaum

Laudibus Quintum ſuper aſtra ſummis

Tollitis. nil hoc habet omnis uno

Pulchrius orbis.

CARMEN SEXTVM.

Oepisti tādē sua restituisse parenti
Munera nate mari: quæ mihi debueras.
Nam nihil optamus uoto cōtigere nro
Dulcius in natis: quos bene diligimus:
Quā per uirtutis numeros totius ut omnem
Concipiant laudem pectore magnifico.
Non ego diuitias. uulgus quas ardet impetum:
Admiror. nec enim sunt bona nec stabiles.
Nil facio magni: quicquid breuis auferat hora:
Nec præstare queat uis animi melior.
Sunt ubi lydorum totus quos horruit orbis:
Thesauri: assyrii qui periere lares:
Persarum quo gaza ruit. macedūue pyropi
Et quæ de tantis Roma tulit populis:
Nil est perpetuum. nil est: quod dicere nostrum
Possimus: nisi quod ipsa parit bonitas.
Veram sola quidem præstat clarissima uirtus
Nate mari laudem: quæ fugit interitum.
Hac quod te uideam decoratum principis acri
Iudicio: mira gaudeo laticia.
Quod te magnanimus tanto insignirit honore
Ipse Lodouicus: gloria magna tibi est.
Nam tanto placuisse duci: Sabbaudia cuius
Imperio paret: fert tibi grande decus.
Iudicio postq̃ tibi tanti principis ambit
Laurea pulchra comā pieridumq; nemus:
Eia age nocturno fili pariterq; diurno

Incubens studio munera digna refer.
Fac: dignis totus titulis te sentiat orbis
Donatum: ne sis dedecori domino.
Facq: ut te gratū cūcti memorētq; canātq;
Hac uirtute nihil pulchrius esse reor.
Laude Iodouicum facito. super æthera tollas:
Qui te tam celsis laudibus extulerit:
Nec tibi Martini Lefranci nomen & omne
Excidat officium: quo bene promeruit.
Hunc pariter leges decorant hominumq; deūq;
Hic in Socratico puluere uictor adest.
Hunc Parnasus amat: gemino qui uertice surgēs
Spectat & eoas occiduasq; plagas.
Quicquid totus habet terrarū maximus orbis.
Quicquid & oceanus æthereusq; globus:
Tu lefrance tenes. nec in æthera uectus apertū
Ignoras: qui sint regna petenda Iouis.
Iure igitur tantis cum te uirtutibus unum
Audio pollentem promeritumq; simul:
Te lefrance meos primum reor inter amicos
Ducendum. talem te simul esse uolo.
Nolim igitur fili secus hunc uereare colasq;
Ac patrem: quod te diligit ex animo.
Si uirtute mera caperis: si semper honestum
Sectaris: munus solueris omne mihi.

CARMEN OCTAVVM.

Lura quidē faciūt: ut te Simōeta Ioānes
Inter amicorū nomina cōmemorem.

l iiii

Prima quidem p̄bitas mihi te facit integrā carū.
Post etiam ingenium dulcis amice tuum.
Adde: quod una tibi semper stat cura merendi
Officium semper officio cumulas.
Nāq; quod eloquio polles: musisq; sacratos
Ebiberis latices fonte sub aonio:
Vsq; adeo miro mihi te coniungit amore:
Vt nihil ad summum cedere posse rear.
Hæ tibi sunt artes: quibus es uicturus in omne
Tempus: & extremis notus eris populis.
Sola quidem uirtus ualet e mortalibus umbris
Nos immortalis constituisse uiros.
Nāq; nec ad potum nec ad escam summa deorū
Nos natura tulit illecebrasq; leuis.
Ista perinde sibi pecudes cōmunia ducant
Ac nobis. maius nāq; bonum est hominis.
Nullum animal potuit nos præter nosse decorū
Illud honestatis uis queat una dare.
Est homini ratio soli data uera superbæ
Munere iusticiæ: qua patet omne bonum.
Hac nos ire licet summi ad fastigia cæli.
Atq; frui facie colloquioq; dei.
Omnis. n. uirtus: quæ morum calle paratur:
Monstrat iter: celsum quo perimus solium.
Hæc ualet ad regem nos perduxisse deorum:
Qui nos cælesti rore benignus alit.
At mox ingressis offert se splendida nobis
Lux ea uirtutum: quæ pietate uiget.
Hæc docet una quidem: quæ sit uis unica ueri

Illius æterni: quod super astra micat.
Hac duce felici nobis licet ore potiri
Affatuq; iouis & bonitate frui.
Quod si sola deo nos uirtus reddit amandos:
Cælestiq; facit particeps patriæ:
Quid mirum si te uirtus mihi pulchra Ioannes
Iungit amicitia per monumenta pia?
Quanto igitur Simoneta magis te talibus offers
Laudibus insignem: te magis unus amem.
CARMEN NONVM.

DVm te nostra Lodouice superbius
Optat pieris ad sydera tollere
Nescit: principium quod capiat prius.

Cunctis sic n̄ eritis micas
Vno te melior nemo: nec altius
Qui te suspiciat digna uoluminum
Multa congerie. nāq; parentibus
Natus principibus nites.
Hos uirtus pariter conspicuos dedit
Et fortuna potens: tu quibus æditus
Princeps nec titulis nec specie minor
Fortunam superas probus.
Te doctrina parem præstitit omnibus:
Et quos eloquium & quos sapientia
Illustres facit: & tollit in æthera
Fama perpetuos agens.
Indignum reor ullum melioribus
Qui sit deterior: qui inferior suo
Sit regno; dominari imperio uiris

Quis non paruerit tibi?
Tu quicquid loqueris: sic loqueris bene:
Ut cunctos superes eloquio uiros.
Quos ætas stupet hæc. at grauitas tua
Est mirabilis omnibus.
Rerum cognitio plurima ceteris
Quæ sunt principibus nube recondita:
Est uni tibi. nam munificentia
Splendes laudibus inclyta.
Hæc uirtus homines allicit aurea:
Virtus hæc superos reddit & inferos
Affectos sibi. nec munificentia
Virtus ulla benignior.
Hæc Gonzaga lodouice benignitas
Princeps optime te principibus facit
lis præstare: nutrit quos amor otii:
Et qui diuitiis student
Virtus hæc eadem te sapientia
Mirandum studiosis facit omnibus:
Cantandumq; bonis uatibus. ac item
Quem sumant sibi rhetores.
Nam quid nos reliquos. quos bene plurimos
Ipse affeceris: & quotidie afficis:
Pergamus numero dicere: quilibet
Se gratum doceat palam.
Tu nos innumeris muneribus pius
Et pulchris cumulas. nec statuis modum.
Solut castalidas muneribus foues.
Qui te non igitur colam?

Hinc fit: ne liceat ferre silentium:
Quin coram fatear: quā tibi gratiam
Magnam pro meritis debeo maximis:
Quæ in me contuleris libens.
Quæ maiora tibi magnanimo queam
Vates. quæ placeant: reddere principi:
Quā quæ te referat gloria nobilem
Digno carmine posteris?
Hinc nos te numeris prosequimur lyræ.
Hinc te multifonis uocibus impigri
Quantum possumus: extollimus altius:
Qui sis præsidio bonis.
Quid te nostra minus Barbitos efferat
Neruis omnibus in multiplices agens
Vltro se modulis: quem uideat uiros
Summos uincere laudibus?
Ingratus fuero: si meritis tuis
Non respondero uel qua liceat fide:
Quem uirtus lateat nulla micantior:
Qui nobis faciat bene.
Sic & Virgilius cantibus inclytum
Augustum decorat: sic phrygios duces
Smyrnæus danais carmine subiicit.
Sic te nos canimus lyra.
Vobis principibus quid melius potest
Reddi quā meritum gloria prædicans?
Nam nunquā moritur: quē memorat fauens
Late fama perenniter.
Quid de te loquar exceller pulchrius

Qui totus uigeas nomine fulgido:
 Quem non una, sed omnis decoret: uiros
 Virtus quæ celebres facit.
 Lingua millistuum Nestora cedere
 Dicenti tibi cogas, referas item
 Illum: quem reliquis ingenii bono
 Praefert Mæonides ducem.
 Tu non æacidem, non Priamo satum
 Horrescas acie: iusticia quoq;
 Non cedas nitida Fabritio seni.
 Vincas attilium fide.
 Nā quis te facilem nescit & omnibus
 Humanum: tua clæmentia Cæsarem
 Aequat dardanum: magnidecentia
 Illum: quem Darius stupet.
 Quid me contineo: quo minus impiger
 Percurram breuib; militiam tuam:
 Et uitam studeam carmine dispari
 Fari magnanimi tui
 Contendant alii ludere tessaras.
 Certent & socio innectere rætia:
 Quo nummos rapiant fraudibus aleæ.
 Dum nos te canimus lyra.
 Ecce Lodouicum regis natalis olympi
 Huc tulit, hunc celebret carmine Melpomenæ
 Sic inter proceres, decorat quos aurea uirtus:
 Hic micat: ut titan splendet in astra nouus.
 Qui nomen Gonzaga tuū nō laudibus effert:
 Rusticus est, omni nam bonitate uiges.

Consilio polles. tu fortiter effera Martis
Inter fulmineas arma subis acies.
Hunc cane Melpomene: quo princeps matua, felix
Felix tempus agit principe fausta pio.
Qui gonzaga tuas uirtutes nescit: is omnis
Est uirtutis inops officiiq; reus.
Nemo te melior nec munificentior alter
Est inter procures: quos alit italia
Solut amas musas. tu solus in omnibus artes
Eximias decoras. ingeniisq; faues.
Hunc unum celebrate uiri: quoscunq; superbū
Extulit eloquium: quos & apollo fouet.
Hic satis est uobis: quos aut annalibus altis
Aut etiam uario carmine cura iuuat.
Hic si uera uelim: scribenti porrigat amplam
Materiem rerum: qua mihi surgat opus:
Quippe tener primis qui dum pubesceret annis:
Militiam didicit sub genitore duce.
Et didicit quicquid belli callentior usus
Aut ars ferre queat ingenio docili.
Mox maiora animo secū meditatus ouanti
Qui bene paruerat: imperitare cupit.
Hadriacos igitur fastus exosus: ut omni est
Promissæ functus munere militiæ:
Te regumq; ducumq; decus sublime Philippe
Anguiger o latii gloria latus adit:
Quem tu cui uirtus uni non ficta placeret:
Excipis: atq; foues patris amore pii:
Et quoniam ingenii uidisses luce nitentem

Ingentiq; animo: præficis agminibus:
Nicoleonq; iubes probus ut comitetur ephebus:
Dum petit ethruscos ut populetur agros:
Hic si cuncta tuis ausis animoq; fuissent
Gesta: Flumentini colla iugo dederant.
Hinc te magnanimus cui fata deiq; fauerent
Sphortia Franciscus polcit adesse sibi.
Ante nec assequitur: soceri q̄ mite philippi
Pectus ad id precibus constituisset opus
Multa quidem euentu gessisti prælia fausto
Sub dūce Francisco: quæ siluisse liber.
Nam si cuncta uelim digna memorare camœna:
Ante oriens titan uiderit antipodas.
Id satis est summæ laudi tibi: quando philippus
A genero repetit: quo caruisse nequit.
Terq; quaterq; suis generum rogat ille tabellis:
Vt sibi te reddat: quem modo celsit ei.
Sphortia quo toto nil est humanius orbe:
Non audet socero quod rogat: abnuere.
Te finit inuitus dio pare Mariæ:
Quo natura nihil progenuit melius.
Ergo optatus ades: quē tanto admittit amore.
Dux pius: utq; nihil carius esset ei.
Principe sub tanto uirtus tua claruit omnis.
Et patuit cunctis: quantus in arma fores.
Et patuit cunctis: quantus probitate fideq;
Consilioq; fores: quātus & officio.
Ac ni sæua ducem rapuissent fata benignum:
Vnus eras illi portus & aura uiro.

Hoc autē extincto cum iam fortuna deuſue
Inſubrium populū fluctibus obrueret:
Et iam tota ſolo uariis iactata procellis
Publica res triſte naufragium peteret:
Dum nullus locus eſſe probis cœpiſſet: & omne
Iam ruerent ciues perfacinus miſeri:
Dūq; deos homineſq; ſimul diſcordia demens
Miſceret: paſſim dum furor ingrueret:
Secedis: quoniam ciuiliſ nollet erinyſ
Conſilio quicquā nec ſtudio gerere.
Otia ſed quoniam probitati ſerre negatur:
Haud ſineris uitam uiuere ſic uacuam.
Te Florentini uenetiq; adiere rogantes:
Partibus ut nolles non ſtudiſſe ſuis.
Teq; legunt: magnis ut præſis uiribus: uno
Quo duce nil tandem poſſet obeſſe ſibi.
Dūq; petiſ tuſcos: dum te florentia rebus
Optat adeſſe ſuis: nec ueneti renuunt:
Sphortia bellipotens oppreſſa claſſe cremonam
Liberat hoſtili turbine Romulida:
Qui carauaginos ubi cingit milite muros:
Et parat obſeſſis auxilium uenetus:
Mox ades & pugnam Fabii conſulta ſecutus
Detrectas certa Palladis uſus ope.
Non finit hadriacus ſibi quæ conſulta ferebas:
Stare loco: quo ſit: fuſus ut occideret.
Nāq; tuo ductu non eſt res geſta. ſed ipſi
Sic placuit ueneto: quē p̄mit ira furēs.
Hic igitur tantæ percuffus uulnere cladiſ

Horret. & ignorat: quā sibi poscat opem.
Mille duces capti. flos captus militis omnis.
Omnis in ambiguo spesq; salusq; fuit.
Hæc tandem melior uisa est sententia uictis:
Vt tecum nollent Sphortia ferre manum.
Tunc itaq; Alphonsus qui iam uetura uideret
Te gonzaga suæ quarit adesse rei:
Qui quoniam nolles ignauam ducere uitam:
Quæ tibi conditio digna paratur: obis.
Suscipit ingenti res sane pectore magnas
Alphonsus. nec quas suscipit: exequitur.
Ergo cum primū licuit tibi: magna uolutans
Ac præclara animo consulis in medium.
Quid faciam dixti: nū tempus inertibus umbris
Semper abire sinam laudis inops meritæ?
Verba dat alphonsus. uenetos nō una uoluntas
Continet. insubrium pectus Eriny's habet.
At Florentinus quem longa peritia triuit:
Callentemq; facit: Sphortia te sequitur.
Quæ nos tanta tenet mora lōgior: astra minant
Omnibus exitium: qui tibi bella mouent.
Nū demum sperare licet contraria cælo?
Quod deus imperitat: quid secus ipse uelim?
Cedamus fati. aliud quid fata putemus:
Quā quod summa iouis mens iubet esse ratū?
Vnus hic italiam superauit sapius omnem.
Ingenio uiget hic. & probitate uiget.
Hunc deus incolumē semper discriminē ab omni
Seruat. & imperiis auget honorificis.

Vna simul fortuna duos: labor unus habebit
Et ualeant, qui nos quaesierint dirimi.
Hæc tu: qui semper studio loquerisq; facisq;
Cuncta graui, nec te poenitet ecce rei.
Solutus ades nobis: qui semper in omnia præstes
Te: quibus agnoris sorte ualere tua.
Tu uirtute tua quantum perfeceris: omnes
Vna uoce ferunt: promeritumq; canunt.
Sphortia te contra tanti facit inclytus unus:
Ut sit nemo quidem: quæ magis unus amet.
Iure igitur cuncti celebrent tua nomina uates.
Eloquioq; graues te super astra ferant.
Hic tibi natalis luceat sydere dextro:
Quisquis amicorum comoda dexter amas.
Egi nunc breuib; blandicias uerens
Noui nãq; Lodouice modestiam:
Cuius mirifice nomine duceris.
Hæc ut sim breuior facit
Nunc hæc melpomene: Terpsichore canet.
Deinceps plura uolenti tibi pluribus
Ferri laudibus in sydera principi
Nostri temporis optimo.

CARMEN DECIMUM.

n Vnc age melpomene cātu dic nra supmo
Quæ sint digna lyra, dic age melpomene
Terpsichore properas numeros in uerba canoro
Ore ciet, noli neſtere diua moras.
Quæ pax italiam multis iam liquerat annis:

m

Nuper ab æthereo coeperat ire polo.
Huius in aduentum ridebant prata coruscis
Floribus: & colles germina mille dabant.
Lucebant fontes. sistebant flumina cursum.
Cedebantq; feræ ratibus & laqueis.
Iam nemo insidias: nemo arma ifesta timebat:
Dulcia lucebant ocia plena ioci.
Aonides uariis mulcebant cantibus auras
Cum cithara phœbus omne solum streperet.
Indoluit terras tam dextro sydere pluton
Lætari dira motus ab inuidia.
Atq; ait ergo nihil possimus: nostra nec ullum
Sceptra ferant munus: sic Iouis ira premit:
At Neptunus amat. neptuni uiribus usi
Italix totas conquatiemus opes.
Hunc igitur Pluton adiens penetralibus imis
Aequoris excitum talibus alloquitur.
Non frater neptune uides: quanta ocia mentes
En hominum capiunt. undiq; bella silent.
Nil adamat motum. torpent iam pace futura
Fulmineæ galeæ. martius ensis hebet.
Te iuuat ira freqns. tumor horridus. atra frenti
Turbine tempestas: me furor ac rabies.
Iam uires excire para. tibi iure uetusti
Muneris oqstrictum sume deum socium.
Hic memor officii tanto studiosius ibit
In partes: quo te promeruisse tenet.
Talia dicenti facilem regnator aquarum

Dum parat assensum uersus ad arma citus
Rursus hebet dubio similē se pectore præstans.
Ac secum loquitur. consiliumq; tegit.
Cui pluron: quæ te dubium sententia uersat?
An te posse neges. quod petimus: facere?
Nil est: quod cupiam magis o germane: petenti
Quā præstare tibi quod cupis. officium
Omne equidē italiā penitus mihi uertere fas sit
Et tamen ambiguae me facit unus opis.
Nam Malatestigenum natus de stirpe Nouellus
Contemnit uires hic Malatesta meas.
Ingenio tantum ualeat & dulcedine morum:
Ut sibi cælicolum conciliarit opem.
Hunc nam phœbus amat. felici iupiter astro
Respicit. hunc cypris pectore læta fouet.
His alacer sese comitem cyllenius addit:
Quo sit: ut imperium negligat omne meum.
Totus is in musis & pallados arte Mineruæ ē:
Pace nihil pulchra dulcius esse ratus.
Qui facilem si se nostris adiungeret ausis:
Omnia luctifica sterneret ira nece.
Est animo ingenti: cui tantū mentis acumen
Iungitur. ac splendor ad probitatis opus:
Ut neq; blandicias curet nec iussa minasue.
Nec monitus ullos. est satis ipse sibi:
Imperio cuius regitur Cæsena superbos
Inter flaminios urbs populos celebris.
Quæ nostræ momenta rei non parua tulisset.

Sed prohibet dominus bella profana uetans.
Temptemus germane tamen: quid saeva tonātis.
Fata uelint nullo munere deero tibi.
Te gradiue petens non tam quod praestitit olim:
Officium memorat: q̄ sibi poscit opem.
O Mars care mihi si te mea cura piusq;
Tangit honos: uotis te precor adde meis.
Temnimur. en placida mortales pace quiescunt.
Hoc patruus longe maret uterq; tuus.
Omnia turbemns bellis saeralibus. omnes
Bella iuuent. uires eia age pade tuas.
Cui deus armipotēs precibus tā grata petenti
Auxilia haud dubiis annuit obsequiis.
Nam memor & ratis quo se uulcanius astus
Vinxerat: & caedis qua puer occubuit:
Reddere Neptuno grates pro munere. quo se
Iuuerat: instituit. atq; piare nefas.
Hic etenim Neptune tibi ira percitus acri
Abstulerat natum uirginis in facinus.
Sic igitur trucibus passim concurritur armis.
Littore fit primus motus ab hadriaco.
Transiliensq; padū. quaq; Addua strigit apricos
Insubrium campos: cōcitat omne solum.
Vna ruina premit cūctos hominesq; deosq;
Qua leo terribili turbine uastat agrum.
Vipera cui longus sopor occupauerat artus:
Mox excita furit uirus ab ore uomens.
Nec modo sese audet sauo opposuisse leoni

Alligero: ac fremitus uimq; tulisse fera.
Sed magis atq; magis postq; flagrasset in iram:
Tela p et cædes agmina fundit humi.
Omnia prostermit. turbantur cuncta. ruuntq;
Pax amota perit. omnia Marte calent.
Pierides cessere loco: dant terga furori
Virtutes. nusquam germinat officium.
Est solus Malatesta quidem: qui numina curet:
Qui colat eloquium: diligat ingenia.
Huic pax alma placet. qui ponat premia laudi:
Solut hic est unus. nec numeres alium.
Dū pugnat alii: dū cædes cædibus urgent:
Artes solus amas tu Malatesta bonas.
At postq; summo despexit ab æthere terras
Iupiter. & sensit fratris adesse dolos:
Indoluit miseras sortes rerumq; hominumq;
Mercuriumq; uocans talibus alloquitur.
I cito Franciscum uerbis hortator amicis
Sphortiaden: reuocet uictor ut arma celer.
Sic placitum nobis. satis est ea gloria: fastus
Quod ueneti solus fregerit imperii.
Plutoniq; meam postq; narraueris iram:
Consule Neptuno: profit ut ipse sibi.
Paret Atlantiades. nil tendit Sphortia contra.
Mox postliminium pax facit alma suum.
At quem pacis amor delectat? nōne nouellum?
Nāq; aliis alius uiuit: at ille sibi.
Ille colit musas. cultores laudis honorat.

Et tutela uiris praesidiumque bonis.
Ille igitur dignus: quem summis laudibus ornet:
Ingenio quisquis pollet & eloquio.
Hunc laudet Sappho paucis & pulcher adonis
Nam nec Melpomene plura referre licet:
Patre Pandulpho Malatesta natus
Qui uelut sydus procures in omnis
Claruit: nulli titulis Nouellus
Cedit auitis.
Vnus hic dulci fruitur quiete.
Et suis tutam peperisse pacem
Gaudet. hic nulli grauis est probato.
Mitis in omnes.
Lumen atatis. decus. & uoluptas
Summa praesentis simul & futurae.
Suauis aspectu. grauis & modestus.
Fortis & ingens.
Huius e lingua fluit ille sermo:
Qui refert Maia genitum. nec ore
Est minor sensus referens repostum
Mentis acumen.
Omnis hunc uirtus decorat suprema.
Vna sed cunctis animosa praefert:
Nostra quos atas habet & ueretur:
Munera fundens.
Non enim quaerit sibi: nec recondit
Hic opes tantas: quibus altus heros
Affluit longe. sed eas probatis

Donat amicis.

Quo fit: ut tantam sibi compararit
Gloriam princeps generosus: omnis
Vt sibi miro pietatis igni

• Lungat amantes.

Hunc pii uates celebrare uestris
Cantibus semper. modulis lyraq;
Hunc super cunctos bonitate claros
Ferte Nouellum.

Impressit hoc opus Angelus Britan/
nicus die. iiii. Iulii. M. ccccl xxxvii.

Donat amicis.
Quo fit: ut tantum libi comparant
Gloriam princeps generosus: omnis
Ut libi miro pietas igni
Nunciat amantem.
Hunc qui nates celebrare nectis
Candens semper. modulis lyrae
Hunc super cunctos bonitate claros
Ferte Nouellum.
Impressit hoc opus Angelus Britanni
mens die. m. lvi. M. cccc. x. x. x.

